

Донецька обласна державна адміністрація
Управління культури і туризму
Донецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. Н. К. Крупської

80 років від часу утворення
Донецької області

КАЛЕНДАР
знаменних і пам'ятних дат
Донецької області
2012 рік

*Донецька обласна державна адміністрація
Управління культури і туризму
Донецька обласна універсальна наукова
бібліотека ім. Н. К. Крупської*

КАЛЕНДАР

знаменних і пам'ятних дат

Донецької області

2012 рік

Донецьк 2011

ББК 92.5
К 17

Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2012 рік
[Текст] / Донец. облдержадмін., упр. культури і туризму, Донец. обл. універс. наук. б-ка ім. Н. К. Крупської ; уклад. І. В. Гайдишева ; ред. Т. С. Литвин ; наук. ред. Н. П. Авдєєнко, Н. В. Петренко ; відп. за вип. Л. О. Новакова, засл. працівник культури України. – Донецьк : Сх. вид. дім, 2011. – 113 с.

Щорічне видання «Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області» містить інформацію про визначні та пам'ятні події історії, політичного, економічного, культурного життя регіону, ювілеї видатних уродженців краю і тих осіб, чиє життя і діяльність пов'язані з Донеччиною.

Усі дати наведені за новим стилем. До окремих дат подаються довідки і списки літератури. Через різночитання у викладені фактів в друкованих та електронних джерелах наведені дати, імена, прізвища можуть мати певні розбіжності.

Видання розраховане на працівників бібліотек, музеїв, закладів освіти, органів місцевого самоврядування, ЗМІ, краєзнавців та широке коло читачів.

«Календар...» стане у нагоді при організації книжкових виставок, переглядів, проведенні масових заходів.

Електронний варіант видання та архів «Календаря...» з 2004 року розміщено на сайті бібліотеки в розділі «Краєзнавчі ресурси» (<http://www.donetsk.ua/index.php?target=kraez#1>).

Зауваження і пропозиції просимо надсилати на адресу: 83001, м. Донецьк, вул. Артема, 84, Донецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. Н. К. Крупської, відділ краєзнавства.

*Матеріали щодо знаменних і пам'ятних дат державного значення див. у щоквартальному «Календарі знаменних і пам'ятних дат» (К. : Нац. парлам. б-ка).

Укладач: І. В. Гайдишева

Редактор: Т.С. Литвин

Наукові редактори: Н. П. Авдєєнко,
Н. В. Петренко

Комп'ютерний набір: Г. М. Белік

© Донецька ОУНБ
ім. Н. К. Крупської, 2011
© «Східний видавничий дім»
(макет і обкладинка)

ЗНАМЕННІ І ПАМ'ЯТНІ ДАТИ У 2012 РОЦІ

СІЧЕНЬ

1 – 95 років від дня народження Василя Михайловича Лозовського (1917–1981), Героя Радянського Союзу. До війни працював на скляному заводі в м. Костянтинівка.

– 90 років від дня народження Григорія Сергійовича Чесака (1922–1987), Героя Радянського Союзу. До війни працював у м. Макіївка.

2 – 65 років від дня народження Володимира Дмитровича Каліушенка (1947), викладача німецької мови, декана факультету іноземних мов, завідувача кафедри германської філології Донецького національного університету, заслуженого працівника освіти України, доктора філологічних наук, професора, академіка АН вищої школи України, нагородженого відзнакою «За наукові досягнення».

3 – 70 років від дня народження Володимира Федоровича Петрини (1942), інженера-теплоенергетика, колишнього директора ККП «Донецькміськтепломережа», заслуженого працівника сфери послуг України, нагородженого орденом «За трудові досягнення» IV ступеня, лауреата нагород «Лаври слави», «Золотий Ягуар», володаря призу «Європейська якість», почесної відзнаки «Топ-менеджер житлово-комунального господарства України», регіональної нагороди «Золотий Скіф».

5 – 95 років від дня народження Івана Олександровича Кузнецова (1917–2005), Героя Радянського Союзу. До війни працював льотчиком-інструктором Донецького аероклубу.

– 80 років від дня народження Миколи Васильовича Ясиненка (1932–2001), скульптора, народного художника України, члена Національної спілки художників України, учасника всеукраїнських та обласних виставок. У 1977–1981 роки – голова правління Донецької обласної організації Національної спілки художників України. Працював у галузі станкової та монументальної скульптури. 29 його скульптур знаходяться у зібранні Донецького обласного художнього музею. Автор пам'ятників М. Горькому, С. Бубці у м. Донецьк. Народився у с. Широкине Новоазовського району.

7 – 165 років від дня народження Олександра Петровича Карпінського (1847–1936), геолога, академіка, громадського діяча, дослідника підземних надр Донбасу, який першим висловив припущення

про наявність покладів кам'яної солі в районі Бахмута і Тора на горизонтах, що знаходяться нижче юрських і крейдових обкладань. Згодом було встановлено, що це найбільший у світі район соляних родовищ.

8 – 85 років від дня народження Павла Савелійовича Шахтаря (1927–2006), доктора технічних наук, професора, колишнього завідувача кафедри рудникових підйомних установок Донецького національного технічного університету, лауреата премії Ради Міністрів СРСР.

– 60 років від дня народження Лариси Михайлівни Джарти (1952), художниці, члена Національної спілки художників України, заслуженого художника України, учасниці міжнародних, всеукраїнських та обласних виставок, члена Федерації грецьких товариств України. Авторка творів «Портрет мистецтвознавця Тетяни Малініної», «Портрет композитора Сергія Прокоф'єва», «Освячення Святогірської Лаври», «Танець каріатид», «В майстерні батька, художника Михайла Джарти», «Автопортрет» та ін.

10 – 90 років від дня народження Миколи Івановича Жужоми (1922–1981), Героя Радянського Союзу. Народився у м. Костянтинівка.

– 70 років від дня народження Івана Єгоровича Верхулецького (1942), лікаря-хірурга, завідувача кафедри хірургічних хвороб № 1 факультету інтернатури та післядипломної освіти (ФПО) Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, доктора медичних наук, професора.

11 – 160 років від дня народження Федора Єгоровича Єнакієва (1852–1915), інженера шляхів сполучення, статського радника, одного з засновників Російсько-Бельгійського металургійного товариства (тепер ПАТ «Єнакієвський металургійний завод»). Його ім'ям назване м. Єнакієве, у 2010 році йому встановлено пам'ятник у центрі міста.

– 75 років від дня народження Володимира Миколайовича Ткаченка (1937–1997), доктора економічних наук, професора, колишнього завідувача кафедри організації і планування гірничої промисловості (тепер кафедра менеджменту і господарського права) Донецького національного технічного університету.

13 – 80 років від дня народження Івана Сергійовича Костирі (1932–2003), донецького письменника, лауреата літературної премії ім. В. Короленка, премії ім. В. Шутова, нагородженого почесним знаком «Шахтарська слава» III та II ступеня. Автор збірок повістей та оповідань

«Врачебная тайна», «Капли светятся», «Ненька», «Муравський шлях», «Российський тракт», «У Первого брода», «Хата», «Сторожевой курган», «Меж двух звезд», «Думи о Донбассе», «Думи о Диком Поле», «Думи о Донецком Кряже», книжки для дітей «Сказка о солнечных братьях» та ін.

Див.: «Мої корені на Донецькій землі»: 70 років від дня народження Івана Сергійовича Костирі (1932) // Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2002 рік. – Донецьк, 2002. – С. 34–37.

– 80 років від дня народження Дмитра Михайловича Паладе (1932–2005), хіміка-аналітика, колишнього професора кафедри прикладної екології та охорони навколишнього середовища Донецького національного технічного університету, доктора хімічних наук.

14 – 90 років від дня народження Івана Івановича Надточія (1922–1983), Героя Радянського Союзу. Народився у м. Красноармійськ.

– 85 років від дня народження Олександра Олексійовича Білязе (1927), тренера-викладача фізичного виховання, віце-президента Спортивного клубу Сергія Бубки, заслуженого тренера СРСР, заслуженого тренера України, заслуженого працівника культури України, нагородженого орденом Трудового Червоного Прапора, медалями.

– 65 років від дня народження Анатолія Миколайовича Юхнова (1947), оперного та концертного співака, соліста-вокаліста Донецької обласної філармонії, заслуженого артиста України.

15 – 100 років від дня народження Євгена Семеновича Кузнецова (1912–1994), донецького поета. Автор збірок «Годы», «Это – родина моя», «Земля родная», «Степная песня», «От всего сердца», «Теплынь», «Стихи о весеннем свете» та ін.

– 90 років від дня народження Миколи Миколайовича Турчина (1922–1999), Героя Радянського Союзу. Жив в Донецьку.

– 80 років від дня народження Ахмета Сабиржановича Чанишева (1932–?), економіста, колишнього директора ДП «Донецьке АТП-11404» ВАТ «Донецькавтотранс», заслуженого працівника транспорту України, нагородженого орденами Трудового Червоного Прапора, Дружби народів, медалями.

16 – 145 років від дня народження Вікентія Вікентійовича Вересаєва (Смідовича) (1867–1945), російського письменника, лікаря. У 1890 та 1892

роках побував у Юзівці. На донецькому матеріалі написав цикл нарисів «Подземное царство», оповідання «На мертвой дороге», повість «Без дороги».

– 95 років від дня народження Опанаса Івановича Локтіонова (1917–1999), Героя Радянського Союзу. До війни працював на Макіївському металургійному заводі (тепер ЗАТ «Макіївський металургійний завод»).

17 – 75 років від дня народження Миколи Семеновича Ляшенка (1937–2007), інженера-будівельника, колишнього директора ДП «Донецький державний проектний інститут «Донецькпроект», лауреата Державної премії України в галузі архітектури, дійсного члена Академії будівництва України, заслуженого будівельника України, нагородженого Грамотою Президента України, медалями.

– 70 років від дня народження Миколи Семеновича Золотухіна (1942), лікаря, колишнього завідувача кафедри акушерства і гінекології № 1 Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, доктора медичних наук, професора.

– 70 років від дня народження Вадима Володимировича Христіановського (1942), економіста-математика, першого проректора, завідувача кафедри математики та математичних методів у економіці Донецького національного університету, доктора економічних наук, професора, академіка Академії технологічних наук України.

18 – 90 років від дня народження Григорія Яковича Пономаренка (1922–2009), історика, колишнього професора кафедри історії слов'ян Донецького національного університету, доктора історичних наук, професора, заслуженого працівника вищої школи України, нагородженого орденами «За мужність», Вітчизняної війни I ступеня, Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани», медалями.

20 – 60 років від дня народження Валерія Івановича Романька (1952), викладача Слов'янського державного педагогічного університету, кандидата педагогічних наук, голови Донецької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, почесного члена Національної спілки краєзнавців, члена Національної спілки журналістів України, лауреата обласної літературної премії ім. В. Сосюри. Автор книг «Хранителі пам'яті: о краєведах Донетчини», «Краєзнавці Донеччини», «Село Журавка на Донеччині: історія, люди, події» та ін.

Див.: Він любить рідний край і вчить його любити інших: 50 років від дня народження Валерія Івановича Романька, педагога, літературознавця,

краєзнавця, журналіста // Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2002 рік. – Донецьк, 2002. – С. 38–40.

21 – 100 років від дня народження Миколи Петровича Смирнова (1912–1963), українського актора і режисера, народного артиста України. У 1949–1963 роках працював головним режисером Сталінського музично-драматичного театру, який у 1961 році стає Донецьким українським музично-драматичним театром ім. Артема (тепер Донецький національний академічний український музично-драматичний театр).

– 70 років від дня народження Олега Ілліча Близнюкова (1942), викладача фізичного виховання, відповідального секретаря Президії Донецької обласної організації ФСТ «Динамо» України, майстра спорту СРСР з легкої атлетики, почесного динамівця України, майора МВС України.

– 60 років від дня народження Віталія Петровича Кондрахіна (1952), гірничого інженера, завідувача кафедри гірничозаводського транспорту і логістики Донецького національного технічного університету, доктора технічних наук, професора.

23 – 115 років від дня народження Федора Пилиповича Максименка (1897–1983), вченого-бібліографа. У 20-х роках минулого століття працював у м. Артемівськ.

24 – 140 років тому (1872) засновано металургійний завод у Юзівці (тепер ПрАТ «Донецьксталь» – металургійний завод).

– 95 років від дня народження Володимира Володимировича Чеботарьова (1917–1991), Героя Радянського Союзу. Жив у м. Донецьк, працював на шахті ім. Горького.

– 65 років від дня народження Валентина Володимировича Токія (1947), фізика, наукового працівника, старшого наукового співробітника Донецького фізико-технічного інституту ім. О. О. Галкіна НАН України, професора кафедри географії Донецького інституту соціальної освіти, доктора фізико-математичних наук, професора, голови Донецького відділення Українського географічного товариства.

25 – 140 років від дня народження Миколи Олексійовича Скрипника (1872–1933), радянського державного і партійного діяча. Народився у м. Ясинувата.

– 75 років від дня народження Валентина Олександровича Бабоши (1937), лікаря, ортопеда-травматолога, заступника директора з наукової роботи, завідувача кафедри травматології та ортопедії НДІ травматології та ортопедії, професора кафедри травматології, ортопедії та хірургії екстремальних ситуацій ФПО Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України.

– 75 років від дня народження В'ячеслава Олександровича Золотухіна (1937), інженера-механіка, директора Донецького державного науково-дослідного та проектного інституту кольорових металів, доктора технічних наук, професора, заслуженого металурга РРФСР, дійсного члена Міжнародної академії наук, освіти, індустрії та мистецтв (США), почесного члена Східно-Української академії бізнесу, дійсного члена Академії інженерних наук України, нагородженого орденом Трудового Червоного Прапора, медалями.

– 50 років тому (1962) вступила в дію перша черга найбільшого в світі слябінгу-1150 на Маріупольському металургійному заводі ім. Ілліча (тепер ПАТ «ММК ім. Ілліча»).

27 – 90 років від дня народження Михайла Дмитровича Декерменджі (1922–1971), українського скульптора. Автор творів «Механізатор», «В солдатах», «Богдан Хмельницький», «В. І. Ленін», пам'ятника Артему в м. Артемівськ. Народився в с. Максимівка Волноваського району.

– 85 років від дня народження Олексі (Олексія Івановича) Тихого (1927–1984), українського правозахисника, педагога, мовознавця, члена-засновника Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод. Народився на хуторі Їжівка, біля м. Дружківка.

28 – 75 років від дня народження Анатолія Андрійовича Макарова (1937), інженера-електромеханіка, директора, голови правління ВАТ «Донецькшахтобуд» ДП «ДХК «Донбасшахтобуд», лауреата премій Ради Міністрів СРСР, премії імені академіка М. С. Буднікова Академії будівництва України, нагородженого орденами Трудового Червоного Прапора, Дружби народів, медалями.

30 – 105 років від дня народження Івана Олекійовича Жарікова (1907–1969), Героя Радянського Союзу. До війни працював шахтарем на копальні «Ветка» у Юзівці (тепер м. Донецьк).

31 – 85 років від дня народження Миколи Григоровича Логвінова (1927–2006), гірничого інженера-електромеханіка, колишнього завідувача кафедри теоретичної механіки Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, доктора технічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, члена-кореспондента Інженерної академії України, Гірничої академії України.

ЛЮТИЙ

2 – 90 років від дня народження Андрія Олексійовича Бордюгова (1922–2003), Героя Радянського Союзу. Народився у с. Терни Краснолиманського району.

– 70 років від дня народження Анатолія Олександровича Волкова (1942), інженера-механіка, колишнього президента ПП «WEF-TRANS», заслуженого працівника автомобільного транспорту України, нагородженого орденом «Різдва Христового» I ступеня, ювілейною медаллю «10 років незалежності України».

4 – 135 років від дня народження Миколи Омеляновича Макаренка (1877–1938), українського вченого-енциклопедиста, археолога, етнографа, мистецтвознавця, художника. У 1930–1931 роках під його керівництвом проводилися археологічні розкопки всесвітньо відомого унікального пам'ятника Донеччини IV-III тис. до н. е. – Маріупольського могильника епохи неоліту.

7 – 65 років від дня народження Берти Георгіївни Борзенко (1947), біохіміка, завідувачки кафедри біохімії Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, доктора біологічних наук, професора.

8 – 110 років від дня народження Марії Євгеніївни Котляревської (1902–1984), українського графіка. Авторка станкових аркушів «Партизани», «Махновці», ілюстрацій до творів В. Поліщука, Л. Первомайського, О. Пушкіна, Т. Шевченка, українських народних казок, екслібрисів. Народилася в м. Горлівка.

– 70 років від дня народження Іслама Халідовича Баширова (1942), товаровознавця-організатора вищої кваліфікації, декана факультету маркетингу, торгівлі та митної справи, професора кафедри маркетингу та комерції Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. І. Туган-Барановського, доктора філософських наук, професора,

академіка Академії економічних наук України, Академії технологічних наук України.

– 65 років від дня народження Шаміля Борисовича Брагіна (1947), лікаря, завідувача кафедри медичної біології, паразитології та генетики Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, кандидата медичних наук, доцента.

9 – 110 років від дня народження Микити Олексійовича Ізотова (1902–1951), новатора у вугільній промисловості. Працюючи вибійником на шахті «Кочегарка» (м. Горлівка) в 1932 році виступив ініціатором навчання молодих працівників кадровими робітниками («Ізотовський рух»). З 1937 року – керівник тресту «Орджонікідзевугілля» в м. Єнакієве.

– 95 років від дня народження Петра Андрійовича Костюченка (1917–1945), Героя Радянського Союзу. Народився у с. Вільне Волноваського району.

– 95 років від дня народження Івана Григоровича Шевченка (1917–1984), Героя Радянського Союзу. До війни працював у м. Дебальцеве на машинобудівному заводі.

9 – 95 років від часу (1917), як у Юзівці введено в дію перший в Росії азотний завод, який згодом став Донецьким заводом хімічних реактивів.

12 – 50 років від дня народження Сергія Сергійовича Пріня (1962), художника, члена Національної спілки художників України, учасника всеукраїнських та обласних виставок, Міжнародного благодійного аукціону сучасного образотворчого мистецтва «ART FOR». Працює у галузі станкового живопису. Автор творів «Вітер», «Кіт Рудик – любитель кальмарів», «Місто зі скла» та ін.

13 – 15 років тому (1997) створено національний природний парк «Святі гори».

14 – 90 років від дня народження Миколи Олександровича Рибалка (1922–1995), донецького поета, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка та Республіканської комсомольської премії ім. М. Островського. Автор поетичних збірок «Под солнцем Родины», «Глазами сердца», «Солдатская слава», «Светлое не меркнет», «Память о Солнце», «Незабудки на курганах», «Миг атаки», «Призваны досрочно» та ін., документальної повісті «Броня и пламя».

– 80 років від дня народження Наталії Микитівни Юргенс (1932), актриси Донецького академічного ордена Пошани обласного російського драматичного театру м. Маріуполь, народної артистки України, заслуженої артистки Росії, нагородженої Почесною відзнакою «Срібний герб міста Маріуполя».

15 – 95 років від дня народження Доротеї Самійлівни Цвейбель (1917–1990), однієї із засновниць археологічної школи в Донбасі, працювала старшим викладачем кафедри археології, історії стародавнього світу і середніх віків (тепер кафедра всесвітньої історії) Донецького національного університету.

– 90 років від дня народження Геннадія Йосиповича Величка (1922–1999), Героя Радянського Союзу. Народився у м. Єнакієве.

16 – 165 років від дня народження Миколи Степановича Авдакова (1847–1915), гірничого інженера, дійсного статського радника, найвпливовішого промисловця Донецького басейну, директора Рутченківського гірничопромислового товариства, директора правління Макіївського металургійного заводу. Очолював Раду з'їздів гірничопромисловців Півдня Росії, Раду з'їздів представників промисловості й торгівлі, виконував обов'язки голови Харківського біржового комітету й голови Харківської вугільної біржі.

20 – 150 років від дня народження Дмитра Власовича Айналова (1862–1939), видатного історика-мистецтвознавця, автора фундаментальних праць з історії художньої культури Візантії і Київської Русі. Народився у м. Маріуполь.

– 85 років від дня народження Геннадія Георгійовича Васильєва (1927), конструктора гірничих машин, який створив щитовий агрегат для крутих пластів, що не мав аналогів у світовій практиці.

21 – 100 років від дня народження Бориса Олександровича Сабурова (1912–1992), артиста театру і кіно, народного артиста України. З 1967 року працював на сцені Донецького обласного російського драматичного театру (тепер Донецький академічний ордена Пошани обласний російський драматичний театр м. Маріуполь).

23 – 110 років від дня народження Порфирія Мартиновича Гудзя (1902–1969), Героя Радянського Союзу. До війни закінчив Маріупольську вчительську семінарію.

– 90 років від дня народження Володимира Васильовича Парфьонова (1922–1995), працював завідувачем декоративного цеху Донецького національного академічного українського музично-драматичного театру, заслуженого працівника культури України.

– 90 років від дня народження Миколи Івановича Яшина (1922–1944), Героя Радянського Союзу. До війни жив і працював у м. Макіївка.

– 80 років від дня народження Юрія Івановича Балдіна (1932), донецького скульптора, члена Національної спілки художників України, лауреата обласної виставки-конкурсу «Донецьк і донеччани». Працює у галузі станкової, монументальної, декоративної скульптури, медальєрного мистецтва. Автор пам'ятного знаку на честь журналістів і письменників, які загинули у роки Великої Вітчизняної війни, пам'ятників В. І. Дегтярьову, жертвам Голокосту, Чорнобильської катастрофи, співавтор монументу «Визволителям Донбасу» та ін.

– 75 років від дня народження Галини Костянтинівни Губерної (1937), професора кафедри загального та адміністративного менеджменту Донецького державного університету управління, доктора економічних наук, заслуженого працівника освіти України, академіка Академії економічних наук України, нагородженої орденом Княгині Ольги III ступеня.

– 65 років від дня народження Людмили Олександрівни Панової (1947), лікаря-патологоанатома Донецького обласного протипухлинного центру, заслуженого лікаря України.

26 – 85 років від дня народження Анатолія Тимофійовича Гененка (1927), донецького письменника, заслуженого журналіста України. Автор збірок повістей та оповідань «Крутая волна», «Крепче шторма», «В кільце ветров», «В зоні циклона». Працював головним редактором видавництва «Донбас».

27 – 105 років від дня народження Володимира Івановича Архарова (1907–1997), видатного українського металофізика, доктора технічних наук, професора, академіка АН України. З 1965 року працював у Донецькому національному університеті, пізніше завідував відділом у Донецькому фізико-технічному інституті ім. О. О. Галкіна НАН України.

– 75 років від дня народження Олександра Миколайовича Щедрина (1937–2010), колишнього вченого секретаря, старшого наукового співробітника Інституту економіки промисловості НАН України.

28 – 100 років від дня народження Івана Митрофановича Дарди (1912–1989), тренера з класичної боротьби, заслуженого тренера України. Народився у с. Комар Великоновосілківського району.

– 90 років від дня народження Степана Федоровича Штанька (1922–1981), Героя Радянського Союзу. Народився у м. Красний Лиман.

29 – 80 років від дня народження Юрія Йосиповича Богатикова (1932–2002), видатного українського естрадного співака, народного артиста СРСР і України, заслуженого діяча мистецтв Автономної Республіки Крим, повного кавалера ордена «За заслуги», почесного знака «Шахтарська слава», Ордена Дружби (Росія), почесного громадянина міста Слов'янськ. Народився в м. Єнакієве. Працював солістом шахтарського ансамблю пісні і танцю «Донбас» (тепер – Заслужений академічний ансамбль пісні та танцю України «Донбас»).

Цього місяця виповнюється:

– 115 років від часу (1897), як у Маріуполі видав першу продукцію трубний цех Нікополь-Маріупольського гірничо-металургійного товариства, яке згодом стало Маріупольським металургійним комбінатом ім. Ілліча (тепер ПАТ «ММК ім. Ілліча»).

БЕРЕЗЕНЬ

1 – 85 років від дня народження Савелія Семеновича Аптекаря (1927), інженера-економіста, завідувача кафедри інвестиційного менеджменту Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. І. Туган-Барановського, доктора економічних наук, професора, віце-президента Академії економічних наук України, нагородженого грамотою Президії Верховної Ради України, медалями.

– 90 років від дня народження Миколи Олександровича Скворцова (1922–1944), Героя Радянського Союзу. До війни працював у м. Єнакієве.

3 – 150 років від дня народження Олексія Миколайовича Бекетова (1862–1941), відомого архітектора і педагога. Споруджував робітничі будинки та клуби в селищах Донбасу.

– 115 років від дня народження Михайла Антоновича Богомоллова (1907–1981), вченого, професора, нагородженого орденом Леніна, медалями, відомчими відзнаками і грамотами. У 1942–1952 роках був деканом гірничоелектромеханічного факультету, у 1952–1968 – ректором, у 1968–1981 – завідувачем кафедри рудникових підйомних установок

Донецького політехнічного інституту (тепер Донецький національний технічний університет).

– 75 років від дня народження Георгія Львовича Знаменського (1937), юриста-правознавця, завідувача відділу проблем господарського права Інституту економіко-правових досліджень НАН України, доктора юридичних наук, професора, члена-кореспондента Академії правових наук України, лауреата премії ім. М. П. Василенка НАН України.

5 – 90 років від дня народження Костянтина Кириловича Світличного (1922–2001), письменника-сатирика. Автор збірок повістей та оповідань «Бывають и парадокси», «Не без усмішки», «Голубоока Сергіївка», «Чиє ти, небо?», «Між солов'ями», «Гумористичні оповідання», «Легенди Чернечого озера», «Стережися автомобіля», «Я і Каміла», «З висоти супутника» та ін. Народився у м. Макіївка.

– 75 років від дня народження Михайла Івановича Белявцева (1937), інженера-економіста, завідувача кафедри маркетингу Донецького національного університету, кандидата економічних наук, доктора філософії, професора, академіка Академії економічних наук України, заслуженого працівника освіти України.

– 70 років від дня народження Олександра Борисовича Ступіна (1942), інженера-фізика, фахівця у галузі гідродинаміки й екології, проректора з наукової роботи, завідувача кафедри фізики нерівноважних процесів, метрології та екології Донецького національного університету, доктора технічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, нагороди Ярослава Мудрого АН вищої школи України.

6 – 85 років від дня народження Костянтина Єгоровича Михеева (1927–1994), донецького письменника. Автор збірок повістей та гумористичних оповідань «Золоте перо», «Відлуння», «Престиж», «Густим мазком», «Між люди», «Сімейна розмова», «Татова арифметика» та ін.

8 – 60 років від дня народження Віктора Вікторовича Назимка (1952), гірничого інженера, професора кафедри маркшейдерської справи Донецького національного технічного університету, доктора технічних наук, лауреата Державної премії України.

10 – 95 років від дня народження Євгена Ананійовича Халдея (1917–1997), фотографа, військового фотокореспондента, члена Спілки

журналістів СРСР, заслуженого працівника культури Росії, удостоєного титулу «Лицар ордена мистецтва та літератури» (Франція). Автор відомої світлини «Прапор Перемоги над рейхстагом». Народився у м. Донецьк.

– 65 років від дня народження Олексія Івановича Чернишова (1947), вчителя історії та суспільствознавства, ректора Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, викладача вищої школи, кандидата педагогічних наук, члена Національної спілки журналістів України.

13 – 100 років від дня народження Олександра Кіндратовича Чернишова (1912–1940), Героя Радянського Союзу. Народився у с. Мокроєланчик Амвросіївського району.

– 75 років від дня народження Марка Ісааковича Ханіна (1937), гірничого інженера-електромеханіка, викладача кафедри обробки металів тиском Національної металургійної академії України, заступника генерального директора Спеціалізованого виставкового центру «ЕКСПОДОНБАС», доктора технічних наук, професора, члена-кореспондента Академії будівництва України.

14 – 95 років від дня народження Олександра Кузьмича Ткаченка (1917–1980), Героя Радянського Союзу. До війни працював у м. Сніжне.

– 75 років від дня народження Анатолія Федоровича Попова (1937), хіміка, директора Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л. М. Литвиненка НАН України, професора, академіка НАН України, доктора хімічних наук, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державної премії України у сфері науки і техніки, премії ім. О. Л. Бродського НАН України, нагородженого орденом «Знак Пошани», медалями.

15 – 195 років від дня народження Никифора Дмитровича Борисяка (1817–1882), геолога, одного з дослідників геологічної будови корисних копалин і ґрунтів Донбасу, автора робіт з гірничої справи та історії мінералогії.

– 90 років від дня народження Дмитра Васильовича Щецури (1922–1993), Героя Радянського Союзу. Народився у с. Шевченко Старобешівського району.

16 – 85 років від дня народження Євгена Михайловича Волошка (1927), донецького літературознавця, критика, викладача, лауреата премії ім. В. Сосюри. Автор літературно-критичних збірок «З вічних джерел», «Донбасс: писатель и время», «Поэзия революционной бури» та ін.

18 – 100 років від дня народження Володимира Яковича Тимошенка (1912–1998), Героя Радянського Союзу. Народився у м. Донецьк.

19 – 85 років від дня народження Георгія Григоровича Рогозіна (1927), інженера-електрика, викладача кафедри електричних систем Донецького національного технічного університету, доктора технічних наук, професора, дійсного члена Міжнародної академії електротехнічних наук, нагородженого срібною відзнакою Міжнародного центру ЮНЕСКО з технічної освіти.

21 – 105 років від дня народження Федора Гнатовича Хасхачиха (1907–1942), філософа. Народився в с. Чермалик Тельманівського району.

– 70 років від дня народження Анатолія Вацлавовича Окушка (1942–2005), економіста, колишнього генерального директора, голови правління ЗАТ «Фирма «Мебель», магістра економіки, заслуженого працівника сфери послуг України, почесного консула Республіки Білорусь у східних областях України, нагородженого орденом «Знак Пошани», медалями, переможця конкурсу «Людина року» в номінації «Людина року у сфері торгівлі».

24 – 80 років від дня народження Леоніда Івановича Бондаренка (1932), художника-живописця, члена Національної спілки художників України, лауреата конкурсу «Маріуполець року–2001». Автор творів «Навколо «Кам'яних могил», «Сусідка», «Несподівані гості» та ін. Живе у м. Маріуполь.

27 – 90 років від дня народження Олексія Леонтійовича Кривоноса (1922–1955), Героя Радянського Союзу. До війни жив у м. Часів Яр Артемівського району.

– 70 років від дня народження Віктора Миколайовича Левченка (1942), інженера-будівельника, проректора з науково-педагогічної і виховної роботи Донбаської національної академії будівництва і архітектури, кандидата технічних наук, професора, академіка Академії будівництва України.

28 – 60 років від дня народження Ірини Юріївни Древицької (1952), доцента кафедри менеджменту Донецького інституту туристичного бізнесу, кандидата наук з державного управління, нагородженої грамотами Міністерства науки та освіти України

30 – 100 років від дня народження Марка Трохимовича Лановенка (1912–2005), Героя Радянського Союзу. Жив у м. Торез, працював на шахті № 1.

– 90 років від дня народження Олексія Андрійовича Єлізарова (1922–1950), Героя Радянського Союзу. Жив у м. Маріуполь, працював в Азовському морському пароплавстві.

– 90 років від дня народження Анатолія Андрійовича Бездворного (1922–1952), Героя Радянського Союзу. Народився у сел. Карло-Лібкнехтівськ (тепер м. Соледар) Артемівської міськради.

Цього місяця виповнюється:

– 140 років з часу введення в дію (1872) Костянтинівської залізниці.

КВІТЕНЬ

2 – 65 років від дня народження Олександра Григоровича Милославського (1947), фізика, професора кафедри нанофізики Донецького національного університету, доктора фізико-математичних наук, професора, академіка Української технологічної академії.

3 – 80 років від дня народження Альберта Федоровича Водовозова (1932), українського композитора, заслуженого діяча мистецтв України. У 1970–1983 роках – голова Донецької обласної організації Національної спілки композиторів України.

– 75 років від дня народження Віталія Петровича Аверченка (1937), українського актора і режисера, режисера-постановника Донецького національного академічного театру опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка, народного артиста України, нагородженого орденом «Знак Пошани», медалями.

4 – 75 років від дня народження Василя Миколайовича Гладнева (1937), артиста, актора Донецького національного академічного українського музично-драматичного театру, заслуженого артиста України.

5 – 95 років від дня народження Павла Полікарповича Марунченка (1917–1943), Героя Радянського Союзу. Народився у м. Макіївка.

6 – 80 років від дня народження Ганни Володимирівни Моргун (1932), вчительки історії, заступниці голови правління Донецького обласного відділення Дитячого фонду України, заслуженого працівника культури України, нагородженої орденами «За заслуги» III ступеня, «Знак Пошани», грамотою Верховної Ради України.

8 – 105 років від дня народження Євгена Євгеновича Грейліха (1907–1998), донецького художника, члена Національної спілки художників України. Працював у галузі станкового та монументального живопису, книжкової графіки. Під час Великої Вітчизняної війни зберіг 11 творів із колишнього художнього музею м. Сталіно (зараз знаходяться у Донецькому обласному художньому музеї). Автор творів «Портрет стоматолога Антоніни Сироватської», «Ескізи декорацій до 1-го акту опери М. Римського-Корсакова «Золотий півник» та ін.

9 – 65 років від дня народження Анатолія Григоровича Бойка (1947), викладача, тренера, завідувача кафедри спортивно-педагогічних дисциплін, доцента Донецького державного інституту здоров'я, фізичного виховання та спорту, майстра спорту СРСР з легкої атлетики, заслуженого тренера України.

– 65 років від дня народження Віри Василівни Кондратенко-Єзжалової (1947), артистки, актриси Донецького обласного російського театру юного глядача (м. Макіївка), заслуженої артистки України.

12 – 100 років тому (1912) металурги і гірники Юзівки провели мітинг протесту проти розстрілу робітників на Ленських золотих копальнях.

– 80 років від дня народження Євгена Степановича Отіна (1932), філолога, декана філологічного факультету, завідувача кафедри загального мовознавства та історії мови Донецького національного університету, доктора філологічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка Петровської академії наук та мистецтв, члена колегії радників Американського біографічного інституту, нагородженого медаллю «За заслуги в галузі освіти і педагогічної науки» ім. А. С. Макаренка та почесною відзнакою «Відмінник народної освіти УРСР».

13 – 125 років від дня народження Івана Петровича Кавалерідзе (1887–1978), українського скульптора, кінорежисера, драматурга, народного артиста України. Автор монументальних пам'ятників Артему (Ф. А. Сергєєву) у м. Артемівськ і м. Святогірськ.

14 – 75 років від дня народження Олександра Григоровича Петренка (1937), радіофізика, колишнього професора кафедри фізики твердого тіла та фізичного матеріалознавства Донецького національного університету, доктора фізико-математичних наук.

15 – 135 років від дня народження Веніаміна Скійовича Крима (1877–1938), вуглехіміка, першого дослідника хімії вугілля Донбасу, колишнього професора Донецького гірничого інституту (тепер Донецький національний технічний університет), доктора хімічних наук.

16 – 75 років від дня народження Миколи Максимовича Головка (1937–2004), економіста, вчителя фізичного виховання, тренера з футболу СДЮШОР м. Донецьк, майстра спорту СРСР, заслуженого тренера України, двократного володаря Кубка СРСР, срібного призера чемпіонату СРСР з футболу у складі команди «Шахтар» (Донецьк), включеного до книги рекордів України в категорії «Спорт», зіграв 1467 футбольних матчів.

18 – 80 років від дня народження Євгенії Василівни Воробйової (1932), артистки, актриси Донецького національного академічного українського музично-драматичного театру, народної артистки України, нагородженої орденом Княгині Ольги III ступеня.

19 – 75 років від дня народження Анатолія Івановича Кравченка (1937), донецького поета, лауреата премій ім. М. Ушакова, ім. Б. Горбатого, ім. В. Винниченка. Автор збірок поезії «Наедине с судьбой», «Неоконченное свидание», «Любить и верить», «Доброта», «Високосный день», «Близость», «Камень-эхо», «Донецкая рябина», «Заветные холсты», «Шестой океан», «Дни», «Третья смена», «Горячий берег», «Зарницы», «Сто шагов к солнцу», «Перед восхождением», збірки повістей та оповідань «Юноша в красном», художньо-документального нарису «Чувство времени».

Див.: Поет добра і честі: До 65-річчя від дня народження Анатолія Івановича Кравченка (1937) // Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2002 рік. – Донецьк, 2002. – С. 41–44.

20 – 85 років від дня народження Вільяма Давидовича Ванханена (1927), лікаря, колишнього професора кафедри гігієни Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, колишнього головного редактора журналу «Вестник гигиены и эпидемиологии», доктора медичних наук, професора, академіка АН вищої школи України, почесного академіка Міжнародної академії наук екології, безпеки людини та природи, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата нагороди Ярослава Мудрого АН вищої школи України, нагородженого преміями Академії медичних наук України, орденом «За заслуги» III ступеня.

– 60 років від дня народження Анатолія Федоровича Дерези (1952), художника, члена Національної спілки художників України, учасника

міжнародних, всеукраїнських та обласних виставок, лауреата виставки-конкурсу «Донецьк і донеччани» (2003, 2008), нагородженого листами подяки Комітету з питань культури і духовності Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України. Працює у галузі монументального мистецтва, у різноманітних техніках та у різних жанрах станкового живопису. У 1980–1998 роках викладав у Донецькому державному художньому училищі. З 1999 року викладає у Донбаській національній академії будівництва і архітектури. У 2001–2005 роках був головою правління Донецької обласної організації Національної спілки художників України. Автор творів «Багряна осінь», «Освячення Лаври», «Чорнобиль – трава гірка» та ін.

21 – 145 років від дня народження Володимира Івановича Баумана (1867–1923), російського вченого-маркшейдера. У 1909–1913 роках під його керівництвом була проведена державна тріангуляція Донецького кам'яновугільного басейну.

– 90 років від дня народження Івана Яковича Белякова (1922–1981), Героя Радянського Союзу. Жив у м. Слов'янську.

– 70 років від дня народження Йосипа Олексійовича Опейди (1942), хіміка, заступника директора інституту фізико-органічної хімії та вуглехімії ім. Л. М. Литвиненка НАН України, професора хімічного факультету Донецького національного університету, доктора хімічних наук, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, члена-кореспондента Академії екологічних наук України, нагородженого грамотою Верховної Ради України.

22 – 80 років від дня народження Григорія Васильовича Бондаря (1932), хірурга-онколога, засновника школи онкологів Донеччини, завідувача кафедри онкології Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, генерального директора Донецького обласного протипухлинного центру, доктора медичних наук, професора, академіка Академії медичних наук України, президента Асоціації лікарів Донецької області, Героя України, заслуженого діяча науки України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, почесного громадянина міста Донецьк, повного кавалера ордена «За заслуги», нагородженого орденом «Знак Пошани», медалями ВДНГ СРСР і України, Почесною грамотою Президії Верховної Ради України, ювілейною медаллю «20 років незалежності України», відзнакою НАН України «За наукові досягнення», нагрудними знаками «Відмінник охорони здоров'я», «За відмінні успіхи в освіті», дипломом Європарламенту (Брюссель). Автор

та співавтор понад 800 наукових праць, 180 винаходів. Народився у с. Іскра Великоновосілківського району.

23 – 90 років від дня народження Василя Юхимовича Бондаренка (1922–2001), Героя Радянського Союзу, визволителя Донбасу. Бюст Героя встановлено в меморіальному комплексі Савур-Могила.

24 – 80 років від дня народження Олексія Володимировича Ковальова (1932–2009), українського артиста балету, народного артиста України. Працював у Донецькому національному академічному театрі опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка та в Заслуженому академічному ансамблі пісні і танцю України «Донбас».

27 – 60 років від дня народження Сергія Петровича Єронька (1952), завідувача кафедри механічного обладнання заводів чорної металургії Донецького національного технічного університету, доктора технічних наук, професора.

28 – 150 років від дня народження Георгія Івановича Челпанова (1862–1936), психолога і філософа, засновника експериментальної психології. Народився у м. Маріуполь.

29 – 80 років тому (1932) прийнята Постанова РНК СРСР «Про спорудження залізничної магістралі Донбас–Москва».

– 70 років від дня народження Вадима Вікторовича Приседського (1942), хіміка, завідувача кафедри загальної хімії Донецького національного технічного університету, доктора хімічних наук, професора, члена-кореспондента Петровської академії наук і мистецтв.

30 – 90 років тому (1922) у Юзівці відбулось перше спортивне свято.

– 70 років від дня народження Михайла Олексійовича Бородіна (1942), математика, завідувача кафедри математичної фізики Донецького національного університету, доктора фізико-математичних наук, професора.

Цього місяця виповнюється:

– 90 років від часу (1922) відкриття у Юзівці першої в Донбасі книгарні.

– 30 років тому (1982) введено в експлуатацію першу чергу каналу «Дніпро–Донбас» довжиною 203 км.

ТРАВЕНЬ

1 – 85 років від дня народження Віктора Федоровича Шаталова (1927), викладача математики, педагога-новатора, творця оригінальної технології інтенсивного навчання, професора Донецького інституту соціальної освіти, заслуженого вчителя України, народного вчителя СРСР, почесного доктора Національної академії педагогічних наук України, лауреата премії імені Н. Крупської, нагородженого орденами Вітчизняної війни II ступеня, «За мужність», «Знак Пошани», «Дружби народів», Святого Миколи Чудотворця III ступеня, медаллю А. Макаренка, почесним знаком Донецької міськради «За заслуги перед містом».

5 – 135 років від дня народження Георгія Яковича Седова (1877–1914), російського полярного дослідника. Народився на хуторі Крива Коса (тепер пгт Седове Новоазовського району).

– 95 років від дня народження Георгія Олександровича Алексеєва (1917–1943), Героя Радянського Союзу. До війни працював зварювальником на заводі ім. С. М. Кірова у м. Макіївка.

– 80 років тому (1932) вийшов з друку перший номер газети «Сельская новь», Першотравневий район.

7 – 70 років від дня народження Григорія Ісаковича Костринського (1942), музиканта, професора кафедри оркестрових духових та ударних інструментів Донецької державної музичної академії ім. С. С. Прокоф'єва, заслуженого артиста України. Першим в Україні серед фаготистів оволодів прийомом подвійного стаккато. Репертуар сольних концертів охоплює біля 120 творів від старовинних до сучасних композиторів. Працював у симфонічних оркестрах Донецька, Каїра, Єрусалима. Грав під керуванням видатних диригентів та композиторів А. Хачатуряна, Л. Колодуба, О. Тактакішвілі, К. Іванова, Н. Рахліна, О. Димитріаді, Ю. Арановича, С. Турчака, К. Аббадо, Ю. Юрманді, В. Кожухаря, А. Ель-Ріяді.

9 – 100 років від дня народження Миколи Даниловича Рудя (1912–1989), українського письменника. До Великої Вітчизняної війни жив і працював у м. Донецьк, де у 1936 році вийшла його перша книжка поезії «Найближче». Автор романів, оповідань та нарисів «Дивень», «Де твій батько», «Не жди, не клич», «З матер'ю на самоті», «Боривітер», «Танцюрист», «Гомін до схід сонця», «Донецькі зорі», «На Поділлі»,

збірок віршів «Граніт Сталінграду», «Рідні вогні», «Слово після бою» та ін. Нагородженого орденом Дружби народів.

– 85 років від дня народження Феофана Леонтійовича Шевченка (1927), інженера-будівельника, завідувача кафедри опору матеріалів Донецького національного технічного університету, доктора технічних наук, професора, заслуженого працівника народної освіти України.

10 – 100 років від дня народження Федора Гавриловича Нелідова (1912–1945), Героя Радянського Союзу. Народився у м. Дружківка.

– 90 років від дня народження Бориса Івановича Купенка (1922), українського художника театру, колишнього головного художника Донецького національного академічного театру опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка, народного художника України.

– 80 років від дня народження Галини Миколаївни Щербакової (Режабек) (1932–2010), російської письменниці. Автор роману у 2-х томах «Провинциалы в Москве», роману «Подробности мелких чувств», повістей та оповідань «Анатомия развода», «Вам и не снилось», «Крушение», «Мандариновый год», «Отчаянная осень», «Снег к добру», «Справа оставался город», «ФеЛиНи и Федосеева Лидия Николаевна», «Митина любовь», «Радости жизни» та ін. Народилася у м. Дзержинськ.

11 – 110 років від дня народження Кирила Семеновича Москаленка (1902–1985), двічі Героя Радянського Союзу, Маршала Радянського Союзу. Народився у с. Гришине Красноармійського району.

– 105 років від дня народження Костянтина Михайловича Герасименка (1907–1942), українського письменника. У 1927–1934 роки жив і працював вчителем на Донеччині, брав активну участь у роботі письменницької організації Донбасу. Автор книг «Зріст», «Вересень». Під час Великої Вітчизняної війни працював військовим кореспондентом. Загинув смертю хоробрих на фронті.

Див.: Гросов О. Я. Він неповторний, як світ і час: До 100-річчя від дня народження Костянтина Михайловича Герасименка (1907–1942) // Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2007 рік. – Донецьк, 2006. – С. 60–61.

– 65 років від дня народження Миколи Федоровича Бородулі (1947), гірничого інженера-будівельника, заступника головного інженера ТОВ «Шахтобудівна компанія «Донецькшахтопроходка», дійсного члена

Академії будівництва України, нагородженого орденом «Знак Пошани», Почесною грамотою Президії Верховної Ради України.

14 – 95 років від дня народження Якова Миколайовича Топорова (1917–1944), Героя Радянського Союзу. До війни жив і працював у м. Донецьк.

– 75 років від дня народження Валерія Євгенійовича Матвієнка (1937), інженера-електрика, голови Ради ветеранів енергетиків ПАТ «Донецькобленерго», почесного енергетика України, заслуженого енергетика СНД, заслуженого працівника «ЄЕС Росії», нагородженого орденами Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани», медалями. У 1972–1987 роках був директором «Донбасенерго», потім заступником генерального директора.

– 70 років від дня народження Світлани Степанівни Куралех (1942), поетеси, заступника директора з творчих питань Донецького академічного обласного театру ляльок, заслуженого працівника культури України.

15 – 70 років від дня народження Миколи Григоровича Гузя (1942), інженера-системотехніка, колишнього професора кафедри математики та математичних методів в економіці Донецького національного університету, доктора економічних наук.

16 – 85 років від початку (1927) радіомовлення на Донеччині.

18 – 100 років від дня народження Миколи Тимофійовича Янка (1912–2011), українського географа, педагога, літератора, краєзнавця, кандидата педагогічних наук, дійсного члена Географічного товариства України, почесного громадянина міста Дружківка, почесного краєзнавця Донеччини. Автор творів «Легенди Донеччини», «Гомін Землі», «Топонімічний словник України», «Назви рослин України», «Фітоетимологічний словник» та ін.

Див.: Педагог, науковець, літератор, краєзнавець: До 90-річчя від дня народження Миколи Тимофійовича Янка (1912) // Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2002 рік. – Донецьк, 2002. – С. 45–47.

19 – 85 років від часу заснування (1927) на базі Макіївської центральної гірничорятувальної і науково-дослідної станції Макіївського державного науково-дослідного інституту з безпеки робіт у гірничій промисловості (МакНДІ).

– 80 років від дня народження Майї Григорівни Булгакової (1932–1994), відомої драматичної кіноактриси, народної артистки Росії.

Народилася в с. Буки Київської області. Дитячі та юнацькі роки провела в Краматорську. Знялася більш ніж у 100 кінокартинах.

20 – 70 років від дня народження Миколи Миколайовича Михайлова (1942), вчителя, директора Донецького технічного ліцею управління освіти Донецької міської ради, заслуженого працівника освіти України.

22 – 100 років від дня народження Олександра Ілліча Скарнова (1912-1944), Героя Радянського Союзу. До війни працював на будівництві шахти у м. Макіївка.

23 – 50 років від дня народження Владислава Альбертовича Махотіна (1962), художника, члена Національної спілки художників України, учасника міжнародних та всеукраїнських виставок. Працює у галузі станкового живопису. Автор творів «Пробудження», «До моря вулиця», «Сонце заходить» та ін. Живе у м. Маріуполь.

– 60 років від дня народження Олександра Ілліча Литвина (1952–1994), художника, члена Національної спілки художників України, учасника республіканських, обласних виставок. Працював у галузі декоративно-ужиткового мистецтва (художня ковка). Автор кованих робіт «Декоративні ґрати з птахами», «Композиція № 1» (Станція метро «Пушкінська», м. Харків) та ін.

26 – 90 років тому (1922) у Донецькому гірничому технікумі (тепер Донецький національний технічний університет) вперше в СРСР на правах особливого факультету були створені Вищі інженерні курси, де прискорено, без відриву від виробництва, готували спеціалістів високої кваліфікації для промисловості Донбасу.

– 75 років від дня народження Василя Петровича Сорокіна (1937), оперного, камерного співака, колишнього соліста-вокаліста Донецького національного академічного театру опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка, заслуженого артиста України.

– 70 років від дня народження Яна Григоровича Колкіна (1942), хірурга, завідувача кафедри хірургії ім. К. Т. Овнатаняна Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, доктора медичних наук, професора, дійсного члена Нью-Йоркської академії наук.

27 – 90 років від дня народження Валентина Федоровича Єжкова (1922–1943), Героя Радянського Союзу. Загинув у бою біля с. Степанівка Шахтарського району.

– 75 років від дня народження Поліни Антонівни Шакало (1937), української художниці, заслуженої художниці України, члена Донецької обласної організації Національної спілки художників України. Авторка творів «Шляхи Донеччини», «Рабочий полдень», «Прикосновение», «Чистые холсты», «Поздняя осень» та ін.

– 60 років від дня народження Володимира Володимировича Костіна (1942), художника, члена Національної спілки художників України, учасника всеукраїнських та обласних виставок, ініціатора і організатора посмертної виставки художника Донеччини І. І. Пархоменка, лауреата всеукраїнської виставки пейзажу «Меморіал А. Куїнджи» (ІІІ премія). Працює у галузі станкового живопису. Автор творів «Донецьк вранці», «Фермер Павло Яровий», «Врожай» та ін.

28 – 85 років від дня народження Віктора Миколайовича Пугла (1927–2008), фізика-математика, колишнього голови Донецького обласного відділення Українського фонду культури, заслуженого працівника культури України, нагородженого орденом Вітчизняної війни І ступеня, медалями.

30 – 65 років від дня народження Олександра Дмитровича Петренка (1947), фізика, професора кафедри вищої математики ім. В. В. Пака Донецького національного технічного університету, доктора фізико-математичних наук, нагородженого Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України.

31 – 75 років від дня народження Сергія Миколайовича Александрова (1937), гірничого інженера, професора кафедри охорони праці та аерології ім. І. М. Пугача Донецького національного технічного університету, доктора технічних наук, лауреата Ленінської премії, нагородженого орденом Леніна, медалями ВДНГ СРСР, повного кавалера почесного знака «Шахтарська слава». У 1990–2009 роках – проректора Донецького національного технічного університету, директора гірничого інституту.

– 55 років тому (1957) згідно з «Законом про дальше вдосконалення організації управління промисловістю і будівництвом в Українській РСР», прийнятим Верховною Радою УРСР утворений Донецький економічний адміністративний район.

– 35 років тому (1977) відкрито першу чергу Донецького ботанічного саду НАН України.

Цього місяця виповнюється:

– 125 років від дня (1887) страйку робітників на рудниках Південноросійського гірничого і промислового товариства в Бахмутському повіті.

– 95 років від часу (1917), як містечко Юзівка отримало статус міста.

ЧЕРВЕНЬ

2 – 85 років від дня народження Едвальда Абрамовича Завадського (1927–2005), фізика, професора Донецького фізико-технічного інституту ім. О. О. Галкіна НАН України, доктора фізико-математичних наук, члена-кореспондента АН України, Соросівського професора, лауреата премії ім. Кирила Синельникова, нагородженого орденом Трудового Червоного Прапора.

– 65 років від дня народження Анатолія Андрійовича Теслі (1947), філолога, економіста, директора Театру кіно ім. Т. Г. Шевченка (м. Донецьк), академіка Академії технологічних наук, члена Національної спілки кінематографістів України, залуженого працівника культури України.

– 60 років від дня народження Наталі Петрівни Максимової (1952), художниці, члена Національної спілки художників України, учасниці міжнародних та обласних виставок, Міжнародного бієнале текстильної мініатюри, Міжнародного триєнале графіки та ін. Працює у галузі декоративно-ужиткового мистецтва (розпис по шовку), живопису, графіки, дизайну одягу. Авторка творів «Три», «Сон дерева», «Початок дня» та ін.

4 – 95 років від дня народження Андрія Юхимовича Черцова (1917), Героя Радянського Союзу. Після війни жив у м. Маріуполь.

– 75 років від дня народження Павла Харитоновича Коцегуби (1937), інженера-електромеханіка, з 1991 до 2007 року – завідувача кафедри електроприводу і автоматизації промислових установок Донецького національного технічного університету, доктора технічних наук, професора.

– 65 років від дня народження Степана Степановича Чубенка (1947), лікаря-гастроентеролога, завідувача гастроентерологічного відділення Донецької міської лікарні № 5, професора кафедри внутрішніх хвороб і загальної практики сімейної медицини Донецького національного

медичного університету ім. М. Горького, доктора медичних наук, заслуженого лікаря України, нагородженого орденом «Знак Пошани», медалями.

6 – 75 років від дня народження Володимира Яковича Уманського (1932), лікаря-гігієніста, професора кафедри гігієни, екології і безпеки життєдіяльності Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, доктора медичних наук, професора, академіка АН вищої школи України, нагородженого почесним знаком «Шахтарська слава» III і II ступеня.

7 – 130 років від дня народження Микити Юхимовича Шаповала (Сріблянського) (1882–1932), українського політичного і громадського, поета, публіциста, члена Української Центральної Ради УНР. Народився в с. Сріблянка Артемівського району.

Див.: Велетень із Донбасу: До 120-річчя від дня народження М. Ю. Шаповала (Сріблянського) (1882–1932) // Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2002 рік. – Донецьк, 2002. – С. 48–50.

– 60 років від дня народження Івана Олександровича Хохотви (1952), гірничого інженера-електрика, голови Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України, заслуженого шахтаря України, повного кавалера почесних знаків «Шахтарська слава» та «Шахтарська доблесть», нагородженого орденом «За заслуги» III ступеня, Почесною грамотою Міністерства палива та енергетики України та ін.

9 – 95 років від дня народження Леонтія Єгоровича Усенка (1917–1990), Героя Радянського Союзу. Народився у смт Кіровськ Краснолиманського району.

– 75 років від дня народження Анатолія Олександровича Асютченка (1937), гірничого інженера, заслуженого шахтаря України, Героя Соціалістичної Праці, лауреата Державної премії України, нагородженого орденами Леніна, «Знак Пошани».

10 – 120 років тому (1892) у Великоанадольському лісництві почала працювати «Особлива експедиція з випробування й обліку різних способів і прийомів лісного та водного господарства в степах Росії», яку очолював Василь Васильович Докучаєв.

– 60 років від дня народження Анатолія Васильовича Прігодіна (1952), лікаря ветеринарної медицини, начальника Головного управління

ветеринарної медицини в Донецькій області, кандидата ветеринарних наук, заслуженого працівника ветеринарної медицини України.

11 – 80 років від дня народження Вадима Григоровича Назаренка (1932), лікаря-невролога, професора кафедри неврології і медичної генетики Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук.

13 – 95 років від дня народження Павла Федоровича Новодрана (1917–1943), Героя Радянського Союзу. Народився у с. Верхньокам'янське Артемівського району.

14 – 65 років від дня народження Юрія Володимировича Макогона (1947), інженера-механіка, завідувача кафедри міжнародної економіки Донецького національного університету, директора Регіональної філії Національного інституту стратегічних досліджень у м. Донецьк, завідувача сектору Інституту економіки промисловості НАН України, доктора економічних наук, професора, академіка Академії економічних наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, повного кавалера почесного знака «Шахтарська слава», нагородженого орденом «За заслуги» III ступеня, ювілейними медалями, знаком «Відмінник освіти України».

15 – 165 років тому (1847) закінчено поліграфічне виконання книги А. О. Скальковського «Каменноугольная промышленность в Новороссийском крае», в якій йдеться про Донецький кам'яновугільний басейн.

17 – 110 років від дня народження Василя Григоровича Сіваченка (1902–1944), Героя Радянського Союзу. До війни працював на шахтах м. Торез.

– 90 років від дня народження Петра Максимовича Однобокова (1922–1984), Героя Радянського Союзу. До війни закінчив Єнакієвський металургійний технікум. У Єнакієвому встановлено пам'ятну стелу.

18 – 90 років від дня народження Василя Гавриловича Петренка (1922–1988), Героя Радянського Союзу. Жив і працював у м. Горлівка.

– 80 років від дня народження Віктора Яковича Самохвалова (1932), музикознавця, кандидата мистецтвознавчих наук. Народився у м. Краматорськ.

19 – 55 років від дня народження Віталія Васильовича Волика (1957), економіста, директора концертного агентства «Бліц», заслуженого працівника культури України.

20 – 100 років від дня народження Івана Івановича Борнацького (1912–1999), інженера-металурга, колишнього завідувача кафедри металургії сталі Донецького національного технічного університету, доктора технічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України.

– 95 років від дня народження Іллі Івановича Сопіна (1917–1943), Героя Радянського Союзу. Народився у с. Новоселівка Ясинуватського району.

– 90 років від дня народження Павла Яковича Трунова (1922–2002), Героя Радянського Союзу. Жив у м. Краматорськ.

21 – 95 років від дня народження Віктора Дмитровича Єдкіна (1917–1993), Героя Радянського Союзу. До війни навчався у Маріупольському металургійному технікумі.

22 – 90 років від дня народження Петра Сидоровича Шматухи (1922–1991), Героя Радянського Союзу. Жив у м. Донецьк.

– 60 років від дня народження Марії Михайлівни Туріянської (1952), завідувачки кафедри менеджменту Донецького інституту туристичного бізнесу, доктора економічних наук, професора, академіка Академії економічних наук України.

25 – 90 років від дня народження Михайла Андрійовича Сисоєва (1922–2006), Героя Радянського Союзу. До війни працював на шахтах м. Макіївка.

27 – 65 років тому (1947) у Сталінському індустріальному інституті (тепер Донецький національний технічний університет) відбувся перший випуск курсу геологів. Серед випускників Микола Петрович Щербак, український радянський геолог, з 1977 року директор Інституту геологічних наук АН України, академік НАН України.

28 – 95 років від дня народження Миколи Мефодійовича Ніколаєнка (1917–1984), Героя Радянського Союзу. З 1929 по 1938 роки жив і працював у м. Єнакієве.

ЛИПЕНЬ

2 – 85 років від дня народження Івана Денисовича Зінченка (1927–2002), шахтаря, бригадира прохідників шахти ім. Абакумова, Героя Соціалістичної Праці, лауреата Державної премії СРСР.

– 80 років тому (1932) утворено Донецьку область. Місто Сталіно стає обласним центром.

3 – 75 років від дня народження Олександра Олексійовича Булянди (1937–2006), колишнього генерального директора ПАТ «МК «Азовсталь», депутата Верховної Ради України, кандидата економічних наук, заслуженого металурга України, лауреата Державної премії СРСР, почесного громадянина міста Маріуполь, нагородженого орденом Трудового Червоного Прапора, двома орденами «Знак Пошани».

4 – 80 років від дня народження Володимира Ізотовича Демидова (1932–1999), російського письменника. Творчість 60-х років пов'язана з Донбасом. Автор збірок поезій «Равноденствие», «Благодарение», «Общение», «Высоты и глубины», «Травы детства», «Зарничник», «Моя биография», «Алешкино лето», «Березовый свет», «Минута молчания», «Огонь глубинный», «Вечный бой», «Мужайте, юные» та ін. Народився в м. Горлівка.

5 – 90 років від дня народження Михайла Миколайовича Тоболенка (1922–1945), Героя Радянського Союзу. До війни жив у м. Дзержинськ.

– 85 років від дня народження Миколи Петровича Осадчого (1927), артемівського краєзнавця, робкора. Автор нарисів про земляків-учасників громадянської та Великої Вітчизняної воєн, передовиків виробництва Сіверського доломітного комбінату, одного з організаторів музею на комбінаті.

7 – 105 років від дня (1907) страйку робітників Пастуховського рудника Юзівського району.

– 65 років від дня народження Наталії Петрівни Нікуліної (1947–1997), української поетеси, кандидата філологічних наук. Авторка поетичних збірок «Житом перейти», «Вишневий спалах», «Пізнання», «Знамення» та ін. Народилася у м. Макіївка.

10 – 85 років від дня народження Геннадія Михайловича Глікiна (1927–2003), тележурналіста, колишнього директора Донецького державного телебачення, начальника обласного управління культури,

головного режисера Донецького державного цирку, одного з творців і натхненників популярного свого часу «Голубого вогника» на телебаченні, члена Спілки журналістів СРСР, майстра спорту СРСР, заслуженого працівника культури України, академіка Академії циркового мистецтва.

11 – 85 років від дня народження Петра Юхимовича Шапошникова (1927–2001), журналіста, колишнього головного редактора газети «Вечерний Донецк», заслуженого працівника культури України, лауреата премії ім. Б. Горбатова.

– 65 років від дня народження Петра Юхимовича Любарця (1947), вченого-агронома, колишнього начальника Донецької обласної державної насінневої інспекції, головного державного інспектора з насінництва Донецької області, заслуженого працівника сільського господарства України.

12 – 105 років від дня народження Петра Даниловича Гайдамаки (1907–1981), українського композитора, народного артиста України. Народився у м. Краматорськ.

– 75 років від дня народження Євгена Івановича Гетьмана (1937), хіміка, завідувача кафедри неорганічної хімії Донецького національного університету, викладача вищої школи, доктора хімічних наук, професора.

– 55 років від дня народження Євгена Євгеновича Гарьковенка (1957), гірничого інженера-технолога, генерального директора ДП «Укрвуглякість», професора кафедри збагачення корисних копалин Донецького національного технічного університету, доктора технічних наук, повного кавалера почесних знаків «Шахтарська слава» та «Шахтарська доблесть», володаря нагороди «Зірка пошани» III ступеня Міжнародної іміджевої програми «Лідери XXI століття».

13 – 75 років від дня народження Юрія Івановича Бережного (1937), гірничого інженера-механіка, заступника директора з наукової роботи ДП «Донецький інститут науково-дослідних, проектних робіт та інженерних послуг у вогнетривкій промисловості», кандидата технічних наук, академіка Української технологічної академії.

15 – 95 років від часу (1917), як у Юзівці було засновано газету «Известия Юзовского Совета рабочих и солдатских депутатов» (пізніше – «Социалистический Донбасс», тепер – «Донбасс»).

Див.: Газеті «Донбасс» – 85 (1917) // Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2002 рік. – Донецьк, 2001. – С. 51–53.

Вовенко, В. Ф. Епоха газетної строкой: К 90-летию со дня вихода першого номера газети «Донбасс» // Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2007 рік. – Донецьк, 2006. – С. 65–68.

– 75 років від часу заснування (1937) Сталінського державного педагогічного інституту (тепер Донецький національний університет).

17 – 85 років від дня народження Петра Івановича Жеребецького (1927), горлівського краєзнавця, викладача, автора книжок з історії міста Горлівки.

– 75 років від дня народження Джемми Сергіївни Маслової (1937–2009), економіста, колишнього заступника голови правління Промінвестбанку, начальника головного управління банку в Донецькій області, академіка Академії економічних наук України, заслуженого економіста України, почесної громадянки міста Донецьк, нагородженої орденами Княгині Ольги III ступеня та Святої Варвари-великомучениці, медалями «10 років незалежності України» та «Ветеран праці».

– 70 років від дня народження Олександра Анатолійовича Мінаєва (1942), інженера-металурга, ректора, завідувача кафедри обробки металів тиском Донецького національного технічного університету, доктора технічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, дійсного члена Академії інженерних наук України, Академії наук вищої школи України, Петровської академії наук та мистецтв (Росія), Міжнародної академії вищої школи, Міжнародної академії наук, освіти індустрії та мистецтв (США), лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, Державної премії України в галузі освіти, повного кавалера почесного знака «Шахтарська слава», нагородженого орденами князя Ярослава Мудрого V ступеня, «За заслуги» III ступеня, Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, медалями.

– 65 років від дня народження Євгена Вікторовича Прохорова (1947), лікаря, завідувача кафедри педіатрії № 1 Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, доктора медичних наук, професора, академіка Академії наук вищої освіти України, керівника Донецької обласної організації Асоціації педіатрів України.

18 – 95 років від дня народження Петра Яковича Лихолетова (1917–1945), Героя Радянського Союзу. Народився у м. Харцизьк.

20 – 95 років тому (1917) введено в дію Дзержинський фенольний завод (тепер ТОВ «Науково-виробниче об'єднання Інкор і Ко»).

21 – 125 років від дня народження Марії Дмитрівни Главацької (1887–1970), української актриси, заслуженої артистки України. У 1936–1944 роках працювала в Донецькому національному академічному українському музично-драматичному театрі.

23 – 65 років від дня народження Володимира Михайловича Астахова (1947), лікаря, акушера-гінеколога, психолога, професора кафедри акушерства, гінекології № 2 Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, нагородженого золотою медаллю «За досягнення в науці» Міжнародної кадрової академії.

24 – 100 років від дня народження Миколи Олімпійовича Гриценка (1912–1979), російського актора театру і кіно, народного артиста СРСР, лауреата Державної премії СРСР, лауреата Державної премії Російської Федерації ім. К. С. Станіславського. Понад сорок років працював на сцені театру ім. Вахтангова. Серед його найвідоміших робіт у кіно: Роцин («Ходіння по муках», реж. Г. Рошаль), Каренін («Ганна Кареніна», реж. О. Зарх), німецький генерал («Сімнадцять миттєвостей весни», реж. Т. Ліознова). Народився на ст. Ясинувата.

25 – 65 років від дня народження Тетяни Євгеніївни Константінової (1947), фізика, завідувачки відділу фізичного матеріалознавства Донецького фізико-технічного інституту ім. О. О. Галкіна НАН України, доктора фізико-математичних наук, старшого наукового співробітника.

26 – 65 років від дня народження Валентини Олександрівни Орлової (1947), економіста, магістра з обліку та аудиту, голови Ради ВГО «Асоціації ветеранів ДПС України» по Донецькій області, почесного працівника Податкової служби України.

28 – 105 років від дня народження Володимира Федоровича Попова (1907–1998), російського письменника. Автор романів «Закипела сталь», «Сталь и шлак», повісті «Испытание огнем», присвячених робітничому класу Донбасу. До війни працював на Єнакієвському металургійному заводі.

29 – 90 років від дня народження Володимира Івановича Труханова (1922–2003), донецького письменника. Автор поетичних збірок «И рассветы расправляли паруса», «Наполненные громом», «Красный Дол», «Высота», «Горошина угля», «Снова мне девятнадцать лет», «Дорога под ветром», «Мы любим жизнь», «Стихи мои – свидетели живые», «Пел над шахтой жаворонок» та ін.

– 85 років тому (1927) в м. Сталіно у приміщенні цирку на літературному вечорі виступив Володимир Маяковський. Біля 20 творів поета тематично пов'язані з шахтарським краєм.

30 – 65 років від дня народження Віктора Миколайовича Пастернака (1947–2007), ортопеда-травматолога, колишнього керівника Донецької клініки поєднаної і множинної травми, професора кафедри травматології, ортопедії і хірургії екстремальних ситуацій ФПО, завідувача відділу шахтної травми Донецького НДІ травматології та ортопедії Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, доктора медичних наук.

Цього місяця виповнюється:

– 90 років від часу заснування (1922) видавництва «Донбас».

СЕРПЕНЬ

1 – 115 років від дня народження Михайла Леонідовича Слонимського (1897–1972), російського письменника, писав під псевдонімом Іван Радугін. У 20-ті роки жив і працював у Донбасі. Був одним з організаторів та першим редактором журналу «Забой». Автор книжок «Лавровы», «Повість о Левинэ», «Пограничники», «Инженеры», «Друзья», «Ровесники века» та ін. У 1966 році вийшла його «Книга воспоминаний».

– 75 років від дня народження Віталія Лаврентійовича Пілюшенка (1937), інженера-металурга, проректора з наукової роботи, завідувача кафедри маркетингового менеджменту (тепер кафедра маркетингу) Донецької державної академії управління, доктора технічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата державних премій СРСР та України, академіка Академії економічних наук України, Академії технологічних наук України, Академії гірничих наук України, члена Королівського товариства матеріалознавства (Англія), дійсного члена Міжнародної академії авторів наукових відкриттів та винаходів.

2 – 110 років від дня (1892) виступу робітників Юзівки, відомого під назвою «холерний бунт», в якому брали участь 30 тисяч чоловік.

– 90 років від дня народження Іллі Захаровича Шукліна (1922–1943), Героя Радянського Союзу. Загинув у бою біля с. Гола Долина Слов'янського району.

3 – 95 років від дня народження Кузьми Дмитровича Гаркуші (1917–1983), Героя Радянського Союзу. Народився у м. Макіївка.

4 – 90 років від дня народження Бориса Леонідовича Радевича (1912–1996), донецького письменника, перекладача. Автор поетичних збірок «Свежий ветер», «Завет», «Учебная тревога», «Увертюра», «Твои огни», «Уходим в море», «Золотые трамваи», «Голубые скалы», «Песня о счастье», «Встреча» та ін.

– 75 років від дня народження Олександра Івановича Амоші (1937), гірничого інженера, економіста, соціолога, директора Інституту економіки промисловості НАН України, доктора економічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка НАН України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, лауреата премій НАН України ім. О. Г. Шліхтера, ім. М. І. Туган-Барановського, ім. М. В. Птухти, нагородженого орденом «За заслуги» III ступеня, медалями.

7 – 70 років від дня народження Валентина Яковича Горіна (1942), доцента кафедри електричних систем Донецького національного технічного університету, кандидата технічних наук.

8 – 135 років від дня народження Олександра Олексійовича Ханжонкова (1877–1945), підприємця, організатора кінопромисловості, продюсера, режисера, одного з піонерів вітчизняного кінематографа. Народився у с. Ханжонкове (тепер у складі м. Макіївка).

– 90 років від дня народження Федора Ігнатовича Бачуріна (1922–1945), Героя Радянського Союзу. Працював на заводі в м. Макіївка, де його ім'ям названа вулиця.

9 – 90 років від дня народження Леоніда Васильовича Недогібченка (1922–1944), Героя Радянського Союзу. До війни жив у м. Часів Яр Артемівського району.

– 80 років від дня народження Олександра Романовича Акимова (1932), артиста Донецького національного академічного українського музично-драматичного театру, заслуженого артиста України.

– 90 років від дня народження Леоніда Лимана (1922–2004), українського поета, прозаїка, публіциста, літературного критика, журналіста. У роки другої світової війни перебував на Донбасі, потім

емігрував до США. Автор прозового твору «Повість про Харків», поезій «Краматорськ», «Чекання», «Доля». Юність пройшла у м. Краматорськ.

13 – 65 років від дня народження Валерія Івановича Братчуна (1947), інженера-будівельника-технолога, першого проректора, проректора з навчальної роботи, завідувача кафедри технології будівельних матеріалів, виробів та автомобільних доріг Донбаської національної академії будівництва та архітектури, доктора технічних наук, професора, академіка Української технологічної академії, Академії екологічних наук України, Академії будівництва України, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державної премії України у галузі науки і техніки, нагородженого знаком «Відмінник освіти України».

14 – 90 років від дня народження Петра Лук'яновича Азарова (1922–1954), Героя Радянського Союзу. Брав участь у визволенні м. Ясинувата.

– 85 років від дня народження Дмитра Івановича Носова (1927), макіївського журналіста-краєзнавця. Майже тринадцять років до виходу на пенсію очолював відділ листів міської газети «Макеевский рабочий». Автор понад двохсот статей, нарисів краєзнавчої тематики.

15 – 100 років від дня народження Олександра Івановича Адріянова (1912–1983), Героя Радянського Союзу. До Великої Вітчизняної війни жив і працював у м. Артемівськ.

– 100 років від дня народження Івана Марковича Пилипенка (1912–1942), Героя Радянського Союзу. Народився у м. Дзержинськ.

16 – 85 років від дня народження Ігоря Івановича Молошнікова (1927), артиста Донецького національного академічного українського музично-драматичного театру, народного артиста України.

– 65 років від дня народження Володимира Борисовича Бурлаки (1947), артиста балету, заслуженого артиста України. З 1964 до 1986 року працював солістом балету Донецького національного академічного театру опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка.

18 – 90 років від дня народження Василя Івановича Макатухи (1922–2006), художника, члена Національної спілки художників України, учасника всесоюзних, республіканських та обласних виставок. Працював у галузі станкового та монументально-декоративного живопису. Автор творів «У неділю», «Шахтарі Донбасу», «Батьківщина-мати кличе» та ін.

19 – 60 років від дня народження Анатолія Борисовича Манохіна (1952), художника, члена Національної спілки художників України, засновника творчої групи «Маріуполь-87», учасника міських, обласних, республіканських виставок. Працює у галузі станкового живопису. Автор творів «Наташа», «Пластика», «Машиніст локомотива П. Ковтун». Живе у м. Маріуполь.

21 – 105 років від дня народження Миколи Олександровича Луніна (1907–1970), Героя Радянського Союзу, контр-адмірала. До Великої Вітчизняної війни жив у м. Маріуполь.

24 – 90 років від дня народження Анатолія Степановича Моїсеєнка (1922-1995), Героя Радянського Союзу. Народився у м. Маріуполь.

25 – 95 років від дня народження Олександра Абрамовича Удодова (1917–1985), Героя Радянського Союзу. Народився у с. Старомихайлівка Мар'їнського району.

26 – День міста Донецьк.

– День шахтаря.

27 – 100 років тому (1912) почалася перша російська експедиція до Північного полюсу під керівництвом Георгія Яковича Сєдова.

– 90 років від дня народження Івана Кириловича Северина (1922–1943), Героя Радянського Союзу. До Великої Вітчизняної війни закінчив сім класів і гірничопромислове училище у м. Макіївка.

28 – 90 років від дня народження Марії Павлівни Лісовської (1922–1981), донецької письменниці. Авторка збірок повістей та оповідань «Богучари», «Невгасимі зоряниці», «Відлуння серця», «Різноцвіття», «Знайдені крила», «Крізь громовицю», «На морі слідів не лишається», «Скільки житиму – любитиму» та ін.

– 60 років від дня народження Володимира Гарійовича Климовицького (1952), директора НДІ травматології і ортопедії, головного лікаря Донецької обласної травматологічної лікарні, наукового керівника клініки дитячої травматології і ортопедії, завідувача кафедри травматології, ортопедії і хірургії екстремальних випадків Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, доктора медичних наук, професора, заслуженого лікаря України, лауреата Державної премії України, лауреата Державної премії в галузі науки і техніки, повного

кавалера почесних знаків «Шахтарська слава» і «Шахтарська доблесть», нагородженого орденами «За заслуги» III ступеня, Преподобного Нестора Літописця I ступеня Української православної церкви Московського Патріархату, медалями Жукова, «Захиснику Вітчизни», «60 років перемоги у Великій Вітчизняній війні», почесними грамотами Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства охорони здоров'я України, Донецької обласної державної адміністрації.

29 – 75 років від дня народження Ігоря Миколайовича Заплетнікова (1937), інженера-механіка, завідувача кафедри обладнання харчових виробництв Донецького національного університету економіки та торгівлі ім. М. І. Туган-Барановського, доктора технічних наук, професора, академіка Міжнародної академії холоду.

30 – 65 років від дня народження Олександра Олексійовича Лук'янченка (1947), інженера-будівельника, економіста-менеджера, Донецького міського голови, голови Асоціації шахтарських міст Донбасу, доктора економічних наук, заслуженого будівельника України, лауреата Державної премії України в галузі архітектури та містобудівництва, почесного громадянина Донецької області, нагородженого медалями «За трудову відзнаку», «За працю та звитягу», орденом «За заслуги» III ступеня, повного кавалера почесного знака «Шахтарська слава».

– 65 років від дня народження Юрія Яремовича Ляха (1947), біофізика, завідувача кафедри медичної біологічної фізики, медичної інформатики та біостатистики Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, доктора біологічних наук, професора.

31 – 100 років від дня народження Миколи Ізраїловича Брозголя (1912–1974), Героя Радянського Союзу. Народився у с. Затишне Волноваського району.

– 70 років від дня народження Валерія Дмитровича Олександрова (1942), фізика, завідувача кафедри фізики та фізичного матеріалознавства Донбаської національної академії будівництва та архітектури, академіка АН вищої школи України, міжнародного експерта у галузі фізики та хімії кристалізації речовин (США), доктора хімічних наук, професора.

– 65 років від дня народження Людмили Опанасівни Новакової (1947), бібліотекаря-бібліографа вищої кваліфікації, директора КЗК – Донецька обласна універсальна наукова бібліотеки ім. Н. К. Крупської, заслуженого працівника культури України. Працює в бібліотеці з 1968 року.

– 65 років від дня народження Олександра Івановича Герасименка (1947), лікаря, декана медичного факультету № 3, завідувача кафедри судової медицини та медичного законодавства Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, доктора медичних наук, професора.

Цього місяця виповнюється:

– 80 років від часу (1932), як головний механік Першотравневого рудоуправління О. І. Бахмутський сконструював перший в країні вугільний комбайн.

– 75 років від часу (1937), як у Донецьку було відкрито Центральний універмаг.

ВЕРЕСЕНЬ

1 – 80 років від дня відкриття (1932) Донецького національного академічного театру опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка.

– 60 років тому (1952) у Донецькому індустріальному інституті (тепер Донецький національний технічний університет) почали готувати спеціалістів для зарубіжних країн.

2 – 75 років від дня народження Стефана Олексійовича Калоєрова (1937), механіка, професора кафедри теорії пружності та обчислювальної математики Донецького національного університету, доктора фізико-математичних наук, професора.

– 75 років тому (1937) згідно з постановою ЦВК № 173 у м. Сталіно утворені 6 районів (тепер райони м. Донецьк): Калінінський, Куйбишевський, Кіровський, Ленінський, Петровський, Пролетарський.

6 – 90 років від дня народження Миколи Денисовича Мухопода (1922), професора кафедри гірничозаводського транспорту і логістики Донецького національного технічного університету, кандидата технічних наук, заслуженого працівника вищої школи України, повного кавалера почесного знака «Шахтарська слава», нагородженого двома орденами Великої Вітчизняної війни, орденом Богдана Хмельницького.

10 – 95 років тому (1917) у м. Слов'янськ вийшов перший номер газети «Вісті».

– 65 років тому (1947) згідно указу Президії Верховної Ради СРСР встановлене щорічне свято День шахтаря та засновано медаль «За визволення Донбасу».

– 65 років тому (1947) указом Президії Верховної Ради СРСР засновано медаль «За відбудову вугільних шахт Донбасу».

– 65 років від дня народження Олександра Михайловича Брижа (1947), журналіста, головного редактора газети «Донбасс», голови Донецької обласної Національної спілки журналістів України, секретаря Національної спілки журналістів України, заслуженого журналіста України, нагородженого орденом «За заслуги» II та III ступенів, медаллю «За трудову доблесть».

11 – 90 років від дня народження Михайла Федоровича Орлова (1922–1999), Героя Радянського Союзу, брав участь у визволенні Волновахи.

– 75 років від дня народження Йосипа Давидовича Кобзона (1937), російського естрадного співака, народного артиста СРСР, народного артиста Російської Федерації, народного артиста України, народного артиста Дагестану, заслуженого артиста Чечено-Інгушетії, заслуженого артиста Адигеї, почесного члена Російської академії мистецтв, лауреата Державної премії СРСР, премії Ленінського комсомолу, депутата Державної Думи Російської Федерації, почесного громадянина міста Москва, Почесного громадянина міста Часів Яр, нагородженого орденами святого благовірного Даниїла Московського II ступеня, преподобного Сергія Радонезького II ступеня, «За заслуги перед Отчезством» II і III ступенів, орденами Мужності, Дружби народів та ін. Народився у м. Часів Ярі Донецької області.

– 65 років від дня народження Василя Георгійовича Хари (1947), профспілкового працівника, колишнього голови Федерації профспілок України, народного депутата України, голови комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики і праці, нагородженого орденом «За заслуги» III ступеня, Почесною грамотою Верховної Ради України, грамотою Президії Верховної Ради України, Почесним срібним знаком Загальної Конференції профспілок «За заслуги перед профрухом», орденом Рівноапостольного Володимира Великого II ступеня. Народився у с. Максимівка (тепер с. Бугас) Волноваського району.

12 – 105 років від дня народження Олександра Панасовича Здиховського (1907–?), українського театрального режисера, народного артиста України. У 1948–1968 роках працював головним режисером

Донецького національного академічного театру опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка.

– 105 років від дня народження Дмитра Вавиловича Козака (1907–1943), Героя Радянського Союзу, командувача 40-ї Єнакіївської гвардійської стрілецької дивізії. Похований у братській могилі у м. Донецьк.

– 75 років від дня народження Олени Хомівни Лаврентьевої (1937), донецької письменниці. Авторка поетичних збірок «Раздели со мною путь», «Смородина», «Залесьє», «На лесной тропе», «Стук в окошко», «Горицвет», «Белый дождь», «Не только о себе», «Эхо», «Зажженная свеча», «Короткие дни», «Небесный гость», збірки повістей і оповідань «Дом на две семи», збірки пародій та епіграм «Строфы-катастрофы» та ін.

Див.: Гросов, А. Я. Строки воды родниковой...: К 70-летию со дня рождения Елены Фоминичны Лаврентьевой (1937) // Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2007 рік. – Донецьк, 2006. – С. 69–71.

14 – 65 років від дня народження Георгія Георгійовича Левченка (1947), радіофізика, наукового працівника, завідувача відділу фазових перетворень Донецького фізико-технічного інституту ім. О. О. Галкіна НАН України, доктора фізико-математичних наук, старшого наукового співробітника.

– 100 років від дня народження Семена Никифоровича Шульги (1912–1960), Героя Радянського Союзу. До війни жив і працював у м. Єнакієве.

17 – 100 років від дня народження Юрія Ароновича Черкаського (1912–1944), донецького поета. Народився в м. Луганськ. Життя і творчість пов'язані з Донеччиною. Автор поетичних збірок «Мост», «Стихотворения», «Жажда», «Лирика», «Стропила», «Отвага» та ін.

– 60 років від дня народження Володимира Григоровича Кисельова (1942), художника, члена Національної спілки художників України, учасника всеукраїнських та обласних виставок, лауреата обласних виставок-конкурсів «Донецьк і Донеччани». Працює у галузі станкової скульптури, медальєрного і декоративно-ужиткового мистецтва. Автор творів «Весенний день», «Хазяйка чайного будинку», «Крісло» та ін.

18 – 75 років від дня народження Юрія Миколайовича Талакіна (1937), лікаря-гігієніста-епідеміолога, професора кафедри гігієни, екології та безпеки життєдіяльності Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, доктора медичних наук, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки.

19 – 105 років від дня народження Миколи Антоновича Клочкова (1907–1981), Героя Радянського Союзу. До Великої Вітчизняної війни працював телефонно-телеграфним майстром шахти № 1 Чистяковського рудоуправління Донецької області.

20 – 90 років від дня народження Віктора Лук'яновича Ільченка (1922–1949), Героя Радянського Союзу. Народився у м. Макіївка.

– 75 років від дня народження Станіслава Дмитровича Тищенка (1937–2008), журналіста, оглядача газети «Донбасс», заслуженого журналіста України, нагородженого Грамотою Верховної Ради України, лауреата творчих журналістських конкурсів «Золоте перо України», «Журналіст року», нагородженого дипломом і срібним орденом Преподобного Нестора Літописця.

21 – 110 років від дня народження Івана Федоровича Анохіна (1902–1977), Героя Радянського Союзу. До Великої Вітчизняної війни працював заступником голови завкому Макіївського металургійного заводу.

– 75 років від дня народження Юрія Валентиновича Зорка (1937), художника, члена правління Донецької обласної організації Національної спілки художників України, народного художника України, учасника всеукраїнських аукціонів живопису галереї «L-ART», нагородженого почесними грамотами та медалями, грамотою Митрополита Київського і Всієї України, Предстоятеля УПЦ Блаженішого Володимира за значний внесок у розбудову України, заслуги перед українським народом та Українською Православною Церквою і благодійну діяльність та ін. Працює у галузі станкового живопису. Автор творів «Перший сніг у Троїце-Сергійовій Лаврі», «Недільний день у Донецьку» та ін.

– 70 років від дня народження Лідії Олександрівни Омелянович (1942), економіста, завідувача кафедри фінансів Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. І. Туган-Барановського, доктора економічних наук, професора, академіка Академії економічних наук України.

– 50 років від дня народження Олега Юрійовича Коменданта (1962), художника, члена Національної спілки художників України, учасника республіканських та обласних виставок, міжнародного благодійного аукціону сучасного образотворчого мистецтва «ART FOR. Донецьк–2000». Працює у галузі станкової графіки та живопису. Автор творів «Вхід. Тополиний ряд» з циклу «Мое Святогір'я», «Спогади про місто Бохум» та ін.

22 – 60 років від дня народження Олександра Івановича Момота (1952), завідувача кафедри управління якістю Донецького національного технічного університету, доктора економічних наук, професора, академіка Академії економічних наук України.

23 – 135 років від дня народження Михайла Костянтиновича Курака (1872–1920), видатного вітчизняного металурга-доменщика, який сконструював і побудував на одній з печей Краматорського металургійного заводу перший в Росії механічний скиповий підйомник для завантаження шихти, розробив оригінальну конструкцію горна, яка і понині застосовується на доменних печах. З 1909 до 1913 року працював на Юзівському металургійному заводі (тепер ПрАТ «Донецьксталь» – металургійний завод), де створив школу доменщиків – «куракинську академію».

– 105 років від дня народження Івана Євдокимовича Заїкіна (1907–1982), Героя Радянського Союзу. До війни працював шахтарем-забійником Ново-Смоляннівської копальні у м. Донецьк.

24 – 70 років від дня народження Сергія Федоровича Жукова (1942), професора кафедри електроприводу і автоматизації промислових установок Донецького національного технічного університету, доктора технічних наук, генерального директора Навчально-науково-виробничого центру технологій керування.

24–27 – 80 років тому (1932) у м. Донецьк біля першого ставка розпочалося перше народне будівництво міста – закладка зелених масивів центрального Парку культури та відпочинку ім. О. С. Щербакова (тепер КЗК «Парк культури та відпочинку ім. О. С. Щербакова м. Донецьк»).

25 – 80 років від дня народження Бориса Абрамовича Грядущого (1932), гірничого інженера-механіка, директора ВАТ «Науково-дослідний інститут гірничої механіки ім. М. М. Федорова», доктора технічних наук, Героя України, заслуженого шахтаря України, заслуженого гірничого рятувальника, заслуженого працівника Держнаглядохорони праці України, лауреата Державної премії України, премії імені академіка О. О. Скочинського, нагородженого орденом «За заслуги», золотим знаком «Горняк Росії», повного кавалера знаків «Шахтарська слава» та «Шахтарська доблесть».

– 80 років від дня народження Анатолія Борисовича Солов'яненка (1932–1999), українського співака, громадського діяча, народного артиста СРСР, заслуженого артиста України, Героя України, лауреата Ленінської

премії, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка. Народився в м. Донецьк. У 1999 році його ім'я отримав Донецький академічний державний театр опери та балету (тепер Донецький національний академічний театр опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка).

26 – 110 років від дня народження Івана Ілліча Людникова (1902–1976), Героя Радянського Союзу, генерал-полковника. Народився у с. Крива Коса (тепер смт Сєдове) Новоазовського району.

28 – 65 років від дня народження Володимира Ілліча Чернія (1947), лікаря, проректора з науково-педагогічної роботи, завідувача кафедри анестезіології, інтенсивної терапії, медицини невідкладних станів та лабораторної діагностики ФПО Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, доктора медичних наук, професора, президента Донецької асоціації анестезіологів, члена-кореспондента Національної Академії медичних наук України, нагородженого почесним знаком «Шахтарська слава» III ступеня.

30 – 80 років від дня народження Володимира Петровича Колосюка (1932), гірничого інженера-електромеханіка, професора кафедри менеджменту невиробничої сфери Донецького державного університету управління, доктора технічних наук, професора, заслуженого винахідника України, лауреата премії Ради Міністрів СРСР, нагородженого орденом Трудового Червоного Прапора, медалями.

Цього місяця виповнюється:

– 75 років від часу відкриття (1937) Краматорського машинобудівного технікуму (тепер Машинобудівний коледж Донбаської державної машинобудівної академії).

ЖОВТЕНЬ

1 – 105 років від дня народження Михайла Опанасовича Фролова (1907–1982), донецького поета. Автор поетичних збірок «Ранний свет», «Раздумья», «Здравица», «Богатство», «Незакатное солнце», «Огненная купель», «Зрелость», «Донецкая книга», «Поэмы о Донбассе», «Утро в моей стране», «Счастье», «Золотые руки», поеми «Максим Гора» та ін.

2 – 85 років від дня народження Костянтина Федоровича Сапіцького (1927–2003), гірничого інженера, колишнього завідувача кафедри розробки родовищ корисних копалин Донецького національного технічного університету, доктора технічних наук, професора, заслуженого

діяча науки і техніки України, повного кавалера почесного знака «Шахтарська слава».

4 – 90 років від дня народження Петра Кіндратовича Кізюна (1917-1979), Героя Радянського Союзу. До 1937 жив і працював у м. Єнакієве.

– 70 років від дня народження Михайла Юхимовича Краснянського (1942), хіміка-технолога, працював на кафедрі прикладної екології та охорони навколишнього середовища Донецького національного технічного університету, доктора хімічних наук, члена-кореспондента Академії технологічних наук України.

5 – 75 років від дня народження Анатолія Васильовича Осипенка (1937), інженера-механіка, колишнього головного конструктора Петровського заводу вугільного машинобудування (тепер Компанія «Інтернаціональні транспортні системи»), заслуженого машинобудівника України.

6–8 – 75 років тому (1937) відбувся Вседонецький зліт стахановців вугільної промисловості. Зліт проходив одночасно в Сталіно, Макіївці та Горлівці. У ньому взяли участь понад 14 тисяч чоловік. На зльоті було прийнято пропозицію щодо соціалістичного змагання вугільників всіх басейнів СРСР.

8 – 85 років від дня народження Валентина Антоновича Хараберюша (1927–2003), хірурга, колишнього завідувача кафедри госпітальної хірургії № 2 (тепер кафедра хірургії і ендоскопії) Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, доктора медичних наук, професора, заслуженого працівника вищої школи України, нагородженого орденом Богдана Хмельницького III ступеня, медалями «За трудову доблесть», Жукова, почесними знаками «Шахтарська слава» II і III ступеня.

10 – 75 років від дня народження Анатолія Івановича Гаврильця (1937), тренера-викладача, колишнього директора Донецької обласної ДЮСШ з кікбоксингу, судді міжнародної категорії, заслуженого тренера України.

12 – 90 років від дня народження Семена Васильовича Жорова (1922–1987), Героя Радянського Союзу. Жив і працював у м. Маріуполь.

– 75 років від дня народження Людмили Трохимівни Цимбал (1932), радіофізика, провідного наукового співробітника Донецького фізико-

технічного інституту ім. О. О. Галкіна НАН України, доктора фізико-математичних наук, професора, члена-кореспондента НАН України, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, премії ім. К. Д. Синельникова НАН України, нагородженої орденом «Знак Пошани», медалями.

12–14 – 105 років тому (1907) нелегальна друкарня в Юзівці надрукувала 1400 примірників прокламацій «Что делать?».

13 – 85 років від дня народження Бориса Терентійовича Загорулька (1927–1985), українського письменника. Народився в м. Артемівськ. Автор епічних романів «Первоцвіт», «Чорногора», «На семи вітрах», повістей «Анічка», «Вогняна саламандра», збірки оповідань «На життєвій бистрині» та ін.

– 70 років від дня народження Олександра Яковича Каплюхіна (1942), декана заочного факультету Донецького національного технічного університету, кандидата технічних наук, професора.

15 – 140 років від дня народження Аркадія (Арона) Яковича Коца (1872–1943), поета, перекладача, автора російського тексту «Інтернаціоналу», листівки «Клятва». Працював у мм. Горлівка і Маріуполь.

– 120 років тому (1892) вийшов з друку путівник «Маріуполь и его окрестности».

17 – 175 років від часу приїзду (1837) російського поета Василя Андрійовича Жуковського до м. Маріуполь під час подорожі по Росії спадкоємця престолу, майбутнього Олександра II, наставником якого він був.

19 – 70 років від дня народження Михайла Михайловича Федорова (1942), інженера-електромеханіка, завідувача кафедри електромеханіки і теоретичних основ електротехніки Донецького національного технічного університету, доктора технічних наук, професора.

20 – 80 років від дня народження Олександра Миколайовича Сергієнка (1932), інженера-механіка, голови Донецької обласної організації ветеранів, заслуженого працівника транспорту України, члена-кореспондента Транспортної академії України, нагородженого орденами «За заслуги» II і III ступеня, Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани», медалями, Почесною грамотою Верховної Ради України.

– 75 років від дня народження Михайла Мойсейовича Гіршмана (1937), філолога, літературознавця, семіолога, професора кафедри теорії літератури і художньої культури Донецького національного університету, доктора філологічних наук, члена-кореспондента Міжнародної академії наук педагогічної освіти.

– 75 років від дня народження Віктора Матвійовича Левіна (1937), інженера-будівельника, завідувача кафедри вищої і прикладної математики та інформатики Донбаської національної академії будівництва та архітектури, доктора технічних наук, професора.

21 – 110 років від дня народження Каро Томасовича Овнатаняна (1902–1970), лікаря-хірурга, засновника донецької школи клінічної хірургії, доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, нагородженого орденами Трудового Червоного Прапора, Червоної зірки, медалями. У 1952-1970 роках обіймав посаду завідуючого кафедрою факультативної хірургії Донецького медінституту (тепер Донецький національний медичний університет ім. М. Горького). Сьогодні кафедра хірургії носить ім'я Каро Томасовича. Організатор першого в Україні товариства анестезіологів та реаніматорів. Автор біля 320 наукових робіт та монографій.

– 60 років від дня народження Сергія Олексійовича Баранника (1952), художника, члена Національної спілки художників України, голови правління Маріупольської організації Національної спілки художників України, члена творчої групи «Маріуполь-87». Працює у галузі станкового живопису, графіки. Автор робіт «Знак жінки», «Знак біди», «Знак відпочинку» та ін. Живе у м. Маріуполь.

23 – 60 років від дня народження Валентини Леонідівни Подоляки (1952), лікаря-терапевта, головного лікаря центральної міської клінічної лікарні № 3 міста Донецьк, доктора медичних наук, заслуженого лікаря України, нагородженої ювілейною медаллю «10 років незалежності України», Почесною грамотою Верховної Ради України.

25 – 110 років від дня народження Григорія Олександровича Костюка (1902-2002), літературознавця, критика, мемуариста, політичного діяча, члена Національної спілки письменників України, Міжнародного ПЕН-клубу, Наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка, лауреата премії ім. В. Винниченка. Працював у м. Слов'янськ. Емігрував до Німеччини, потім до США. Автор наукових праць «Панас Мирний. Життя і творчість», «Володимир Винниченко і його доба», книги «З літопису літературного життя в діаспорі» та ін.

– 100 років від дня народження Андрія Омеляновича Дударенка (1912-1945), Героя Радянського Союзу. З 1927 по 1934 рік жив і працював у м. Димитрів креслярем.

– 90 років від дня народження Петра Яковича Кривеня (1922–1945), Героя Радянського Союзу. Народився у с. Олександрівка Слов'янського району.

– 75 років від дня народження Наталії Омелянівни Кащук (1937–1991), української письменниці. Авторка поетичних збірок «Весняне пробудження», «Обереги», «Ярінь», «Древо добра», збірок повістей та оповідань «Рудана», «Земні радощі», «Озимина бринить». Народилася у м. Слов'янськ.

– 50 років від дня народження Бориса Вікторовича Колеснікова (1962), українського політика, державного діяча, Віце-прем'єр-міністра України – Міністра інфраструктури України, мецената, заслуженого економіста України, нагородженого орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня, Почесною грамотою Верховної Ради України, орденом «За заслуги» II і III ступеня. У 2001-2006 роках працював головою Донецької обласної ради, обирався народним депутатом України (2006, 2007) від Партії регіонів, президента Федерації футболу Донецької області, віце-президента ЗАТ «Футбольний клуб «Шахтар». Народився у м. Маріуполь.

26 – 65 років від дня народження Віктора Миколайовича Тимченка (1947), політпрацівника, полковника запасу, голови Товариства допомоги обороні України, з 1996 до 2007 року – голови Донецької обласної організації Товариства допомоги обороні України, нагородженого орденом «За службу Родині в Вооруженних силах ССРСР» III ступеня, медалями.

27 – 95 років від дня народження Олександра Андрійовича Іванька (1917–1990), Героя Радянського Союзу. Закінчив Рутченківський гірничий технікум. Працював машиністом електровозу на шахті в сел. Рутченкове.

– 65 років від дня народження Миколи Олексійовича Луценка (1947–2011), філолога, колишнього професора кафедри загального мовознавства та історії мови Донецького національного університету, доктора філологічних наук, професора.

– 60 років від дня народження Миколи Васильовича Гребченка (1952), декана електротехнічного факультету Донецького національного технічного університету, доктора технічних наук, професора.

31 – 85 років від дня народження Василя Олексійовича Дергача (1927), українського поета, прозаїка, драматурга, члена Національної спілки письменників України, нагородженого орденами Трудового Червоного Прапора, Дружби народів. Автор поетичних збірок «Материк вічності», «Лелеки над Голгофою», «У буреломах» та ін. Народився у с. Олександрівка-2 Старобешівського району.

ЛИСТОПАД

1 – 105 років від часу початку роботи (1907) першої гірничорятувальної і науково-дослідницької станції у м. Макіївка.

– 80 років від дня народження Леоніда Андрійовича Савельєва (1932), економіста, провідного наукового співробітника Інституту економіко-правових досліджень НАН України, доктора економічних наук, доцента.

3 – 50 років від дня народження Ірен Віталіївни Роздобудько (1962), української письменниці, поетеси, журналістки, лауреата та переможниці всеукраїнського конкурсу «Коронація слова». Авторка книжок «Пастка для жар-птиці», «Гудзик», «Останній діамант міледі», «Життя видатних дітей», «Перейти темряву» та ін. Народилася у м. Донецьк.

6 – 105 років від дня народження В'ячеслава Лукича Чорного-Діденка (1907–1973), донецького письменника. Автор історичної діалогії «Правда на землі одна», гостросюжетного роману «Ключи от двorca», автобіографічних повістей «Синяя блуза», «Заостренние карандаши», повістей «Человек снимает погоны», «Искры на ветру», «Матвей с «Капитальной» та ін.

– 80 років від дня народження Миколи Семеновича Момота (1932), оперного та концертного співака, соліста Донецького національного академічного театру опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка, професора кафедри академічного співу Донецької державної музичної академії ім. С. С. Прокоф'єва, народного артиста України, члена-кореспондента Міжнародної академії наук екологічної безпеки, нагородженого почесними грамотами Президії Верховної Ради України та Верховної Ради Білорусії.

– 85 років від часу приїзду (1927) у складі делегації американських робітників письменника Теодора Драйзера до м. Сталіно (тепер м. Донецьк).

– 85 років тому (1927) перший трамвай сполучив центр міста із залізничним вокзалом.

– 85 років тому (1927) було прийнято рішення про перейменування 1-ї лінії у м. Сталіно (тепер м. Донецьк) на вулицю Артема.

7 – 90 років від дня народження Миколи Іларіоновича Сербіненка (1922-1981), Героя Радянського Союзу. До війни закінчив десять класів та навчався в аероклубі у м. Слов'янськ.

– 85 років від дня заснування (1927) Донецького національного академічного українського музично-драматичного театру.

Див.: Донецькому академічному обласному українському музично-драматичному театру ім. Артема – 75 (1927) // Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2002 рік. – Донецьк, 2002. – С. 54–57.

11 – 65 років від дня народження Аліни Миколаївни Коробко-Захарової (1947), української концертно-камерної співачки, завідувачки кафедри академічного співу Донецької державної музичної академії ім. С. С. Прокоф'єва, професора, народної артистки України, лауреата премії ім. С. С. Прокоф'єва, нагородженої орденом Дружби народів, орденом княгині Ольги III ступеня, почесними відзнаками Міністерства культури України.

12 – 75 років від дня народження Юрія Миколайовича Андросова (1937), шахтаря, до виходу на пенсію начальника ділянки шахтоуправління «Червона зірка» ВО «Донецьквугілля», заслуженого шахтаря України, нагородженого орденом «Знак Пошани», грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

– 75 років від дня народження Володимира Сауловича Сапіро (1937-1995), доктора технічних наук, професора, колишнього декана металургійного факультету (тепер фізико-металургійний факультет) Донецького національного технічного університету.

– 65 років від дня народження Івана Єгоровича Палія (1947–2009), інженера-будівельника, Героя України. У 1995–2006 роках – начальника регіонального управління «Донбасмонтажспецбуд» Української державної корпорації з виконання монтажних та спеціальних будівельних робіт, з 2006 року – директора будівельного комплексу товариства «Проектно-будівельне підприємство «Азовінтекс», заслуженого будівельника України.

15 – 75 років від часу (1937) заснування Донецького педагогічного інституту (тепер Донецький національний університет).

17 – 95 років від дня народження Петра Трохимовича Павлова (1917-1963), Героя Радянського Союзу. Після війни деякий час жив у м. Макіївка.

19 – 65 років від дня народження Юрія Олексійовича Яштакова (1947), військовослужбовця, генерал-майора, колишнього військового комісара Донецької області, учасника бойових дій в Афганістані, нагородженого орденами Червоного Прапора, Червоної Зірки, медалями.

21 – 90 років від дня народження Михайла Павловича Вовка (1917-1989), Героя Радянського Союзу. До війни навчався у Костянтинівському індустріальному технікумі.

– 110 років від дня народження Івана Кириловича Волосатого (1902-1945), Героя Радянського Союзу. До війни жив у м. Маріуполь.

23 – 120 років від дня народження Рудольфа Фердинандовича Сіверса (1892–1918), радянського військового діяча, Героя громадянської війни. Учасник розгрому каледінщини у Донбасі.

24 – 80 років від часу введення в дію (1932) Артемівського заводу «Доріндустрія» (тепер ВАТ «Артемівський завод «Доріндустрія»).

25 – 90 років від дня народження Петра Яковича Кривеня (1922-1945), Героя Радянського Союзу. Народився у с. Олександрівка Слов'янського району.

– 30 років від дня смерті Марка Осиповича Рейзена (1895–1992), оперного співака, соліста Великого театру СРСР, народного артиста СРСР, лауреата трьох Сталінських премій, нагородженого двома орденами Леніна, орденом Трудового Червоного Прапора, двома Георгіївськими хрестами. Народився у с. Зайцеве Бахмутського повіту Катеринославської губернії (тепер у складі м. Горлівка Донецької області).

26 – 90 років від дня народження Івана Степановича Депутатова (1922–1999), Героя Радянського Союзу. Народився у с. Стариченкове Володарського району.

– 90 років від дня народження Василя Єрмолайовича Єрмакова (1922-1988), Героя Радянського Союзу. До 1940 року жив і працював у м. Горлівка.

27 – 115 років тому (1897) на Петровському металургійному заводі (тепер ПАТ «Єнакіївський металургійний завод») був виплавлений перший чавун, що стало офіційною датою заснування заводу.

30 – 100 років від дня народження Андрія Феоктистовича Гребнева (1912-1973), Героя Радянського Союзу. До війни працював заступником директора хлібозаводу у м. Маріуполь.

Цього місяця виповнюється:

– 105 років від початку функціонування (1907) першої гірничорятувальної станції в м. Макіївка.

ГРУДЕНЬ

1 – 100 років від дня народження Григорія Івановича Пенежка (1912-1992), Героя Радянського Союзу. Народився у с. Валер'янівка Волноваського району.

– 95 років від дня народження Миколи Семеновича Ткачова (1917–1980), Героя Радянського Союзу. Народився у м. Краматорськ.

– 75 років тому (1937) у м. Горлівка відкрито першу чергу дослідно-промислової станції «Підземгаз».

2 – 60 років від дня народження Валерія Георгійовича Нечепаєва (1952), завідувача кафедри основ проектування машин Донецького національного технічного університету, доктора технічних наук, професора.

3 – 290 років від дня народження Григорія Савича Сковороди (1722–1794), українського просвітителя-гуманіста, філософа, письменника, композитора. У 1765 та 1782 роках відвідав Святогірський монастир, міста Тор (тепер м. Слов'янськ) та Бахмут (тепер м. Артемівськ).

– 75 років від дня народження Володимира Івановича Міщенка (1937–2008), українського письменника, колишнього редактора Донецького обласного радіо, редактора видавництва «Донбасс». Автор поетичних збірок «Березільні вітражі», «Таємниця осіннього листя»,

«Квітневі телеграми», «Незабутні адреси», повісті «Не забудь мене». Народився у м. Слов'янськ.

– 130 років тому (1882) слов'янський купець і промисловець Новиков збудував солеварню, в якій використовував кам'яне вугілля для виварки солі.

5 – 80 років від дня народження Віктора Семеновича Масляєва (1932–2008), хіміка-технолога, колишнього професора кафедри прикладної екології та охорони навколишнього середовища Донецького національного технічного університету, кандидата технічних наук.

– 70 років від дня народження Івана Олександровича Александрова (1942), економіста, завідувача кафедри менеджменту Донецького національного університету, доктора економічних наук, професора.

7 – 90 років від дня народження Єгора Абрамовича Макєєва (1922-1957), Героя Радянського Союзу. Після війни жив і працював у м. Єнакієве.

– 75 років від дня народження Володимира Андрійовича Святного (1937), інженера-електротехніка, завідувача кафедри комп'ютерної інженерії Донецького національного технічного університету, доктора технічних наук, професора, заслуженого працівника вищої школи України.

– 65 років від дня народження Миколи Миколайовича Хренова (1947–2008), вчителя загальнотехнічних дисциплін, засновника Донецького центру повітроплавання ім. І. І. Сікорського, відомого в СНД майстра з повітряних зміїв, одного із семи осіб, які отримали дозвіл пролетіти на повітряній кулі над Московським Кремлем, і першого, хто в 1992 році піднявся на цьому ж апараті в небо України, учасника 11-х чемпіонатів світу з повітроплавання, призера 24-го Вейфанського фестивалю повітряних зміїв і багатьох інших змагань.

12 – 65 років від дня народження Олександра Петровича Педорця (1947), лікаря-стоматолога, завідувача кафедри терапевтичної стоматології Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, доктора медичних наук, професора, відмінника охорони здоров'я СРСР, лауреата премії ім. Артема.

13 (1) – 135 років від дня народження Миколи Дмитровича Леонтовича (1877–1921), українського композитора, хорового диригента, громадського діяча, педагога. У 1904–1908 роках працював викладачем співу та музики на ст. Гришине (зараз м. Красноармійськ).

– 80 років тому (1932) введено в дію Макіївський коксохімічний завод (тепер ПрАТ «Макіївкокс»).

15 – 90 років від дня народження Григорія Гайковича Багдасаряна (1922–1995), художника, члена Національної спілки художників України, нагородженого Почесною грамотою Міністерства внутрішніх справ України. Працював у галузі станкового живопису. Автор твору «Портрет заслуженого діяча науки професора К. Овнатаняна» та ін.

16 – 90 років від дня народження Миколи Олександровича Євстратова (1912–1991), Героя Радянського Союзу. Народився в м. Макіївка.

17 – 65 років від дня народження Миколи Яновича Азарова (1947), українського державного та політичного діяча, Прем'єр-міністра України, одного з лідерів Партії регіонів, доктора геолого-мінералогічних наук, професора, члена-кореспондента НАН України, заслуженого економіста України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, радника Податкової служби, почесного громадянина Донецької області, повного кавалера ордена «За заслуги», почесного знака «Шахтарська слава», кавалера орденів князя Ярослава Мудрого V ступеня, Святого Рівноапостольного князя Володимира, Ордена Дружби (Росія), орденського знака «Слава на вірність Вітчизні» III і II ступенів, великого командора ордена православних хрестоносців святого храму гробу Господня. З 1984 до 1995 року працював заступником директора та директором Українського державного науково-дослідного і проектно-конструкторського інституту гірничої геології, геомеханіки та маркшейдерської справи у м. Донецьк. Автор і співавтор понад 100 наукових праць.

20 – 75 років від дня народження Леоніда Микитовича Нікітіна (1937), філософа, завідувача кафедри філософських наук Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. І. Туган-Барановського, доктора філософських наук, професора, академіка Міжнародної академії наук екології та безпеки життєдіяльності.

– 75 років від дня заснування (1937) Заслуженого академічного ансамблю пісні та танцю України «Донбас», нагородженого Почесною Грамотою Верховної Ради України, почесним знаком «Шахтарська слава» I ступеня.

21 – 220 років від дня народження Євграфа Петровича Ковалевського (1790 або 1792–1867), російського державного діяча,

гірничого інженера. У 20-х роках ХІХ ст. провів перше велике дослідження покладів кам'яної солі в районі Бахмута (тепер м. Артемівськ).

22 – 90 років від дня народження Миколи Юхимовича Олов'яникова (1922), Героя Радянського Союзу. З 1930 року жив у м. Костянтинівка.

23 – 95 років від дня народження Григорія Івановича Степаненка (1917–1988), Героя Радянського Союзу. Жив у м. Краматорськ.

24 – 110 років від дня народження Данила Семеновича Лазуренка (1902–1978), українського режисера, заслуженого діяча мистецтв України. З 1929 року працював режисером, а з 1936 до 1944 року – художнім керівником Сталінського українського драматичного театру (тепер Донецький національний академічний український музично-драматичний театр).

– 95 років від дня народження Лілії Олімпіївни Гриценко (1917–1989), оперної співачки, актриси, народної артистки Росії. Народилася у м. Горлівка.

25 – 105 років від дня народження Спиридона Єрофійовича Бешулі (1907–1979), новатора сільськогосподарського виробництва, голови колгоспу «Жовтень» Мар'їнського району, двічі Героя Соціалістичної Праці, нагородженого орденом Леніна, двома орденами Трудового Червоного Прапора. Народився у с. Улакли Великоновосілківського району.

– 95 років від дня народження Федора Кузьмича Бендебери (1917–1991), Героя Радянського Союзу. До 1938 року працював на будівництві у м. Красний Лиман.

– 90 років від дня народження Григорія Прокоповича Жученка (1922), Героя Радянського Союзу. Народився у м. Сіверськ Артемівського району.

– 80 років від дня народження Івана Івановича Стрельченка (1932–2003), новатора вугільного виробництва, начальника дільниці шахти «Трунівська», з 1987 року – директора Центрального бюро науково-технічної інформації вугільної промисловості України, двічі Героя Соціалістичної Праці, лауреата Державної премії СРСР, заслуженого шахтаря СРСР, почесного шахтаря України, почесного громадянина міст Донецьк, Гола Пристань, нагородженого трьома орденами Леніна,

орденами Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора, Почесною Грамотою Президії Верховної Ради України.

– 80 років від дня народження Людмили Миколаївни Пастернак (1932), інженера лісного господарства, начальника відділу лісного господарства, охорони та захисту лісу державного лісгосподарського об'єднання «Донецькліс», заслуженого лісівника України, нагородженої орденом «Знак Пошани», медалями.

26 – 90 років від дня народження Миколи Гавриловича Мочаліна (1922-2001), Героя Радянського Союзу. До війни закінчив Донецький художній технікум.

– 75 років від дня народження Юрія Федоровича Креніди (1937), гірничого інженера-маркшейдера, професора кафедри геоінформатики та геодезії Донецького національного технічного університету, доктора технічних наук, професора, нагородженого орденом «Знак Пошани», почесним знаком «Шахтарська слава» III ступеня, медалями.

– 50 років тому (1962) згідно з Указом Президії Верховної Ради УРСР створено Донецький економічний район на базі Донецького економічного адміністративного району.

27 – 90 років від дня народження Миколи Григоровича Шарікова (1922–1991), Героя Радянського Союзу. Жив у м. Артемівськ.

29 – 90 років від дня народження Давида Борисовича Шейніна (1922), скрипача, викладача, професора кафедри оркестрових струнних інструментів Донецької державної музичної академії ім. С. С. Прокоф'єва, заслуженого артиста України, лауреата премії ім. С. С. Прокоф'єва, нагородженого орденами Богдана Хмельницького, Вітчизняної війни II ступеня, Червоної Зірки, медалями.

30 – 70 років від дня народження Івана Григоровича Балюби (1942), вчителя математики і креслення, професора кафедри містобудівництва та інженерної графіки Донбаської національної академії будівництва та архітектури, доктора технічних наук, професора, академіка АН вищої школи України.

Цього місяця виповнюється:

– 80 років від дня заснування (1932) у Горлівці на шахті «Кочегарка» першої ізотовської школи («Ізотовський рух»).

– 80 років від дня відкриття (1932) у м. Донецьк обласної бібліотеки для дітей ім. С. М. Кірова.

ЦЬОГО РОКУ ВИПОВНЮЄТЬСЯ

– 195 років від дня народження та 150 років від дня смерті Михайла Миколайовича Петренка (1817–1862), українського поета-романтика. Автор прославлених пісень «Дивлюсь я на небо та й думку гадаю...», «Взяв би я бандуру...», «Недоля», циклу віршів «Слов'янськ» та ін. Народився в м. Слов'янськ.

– 160 років від дня народження Петра Онисимовича Моїсеєнка (1852–1923), одного з перших російських робітників-революціонерів. З 1898 року вів революційну роботу на Щербинівському, Рутченківському та інших рудниках Донбасу.

– 130 років від дня народження Григорія Федоровича Ткаченка-Петренка (1882–1909), робітника м. Єнакієво, активного учасника революції 1905 року в Донбасі, одного з керівників Горлівського збройного повстання.

– 125 років від дня народження Івана Пантелеймоновича Коваленка (1887–1947(?)), засновника та першого директора Маріупольського краєзнавчого музею, одного з ініціаторів збереження Білосарайської коси, Хомутовського степу, Кам'яних могил, вапняних виходів біля річки Кальчик.

– 120 років від дня народження Леонтія Васильовича Кондратьєва (1892–1943), Героя Радянського Союзу. Народився в Бахмуті (зараз м. Артемівськ).

– 105 років від дня народження Олександра Павловича Куліка (1907-1945), Героя Радянського Союзу. До війни жив і працював у м. Маріуполь.

– 105 років від дня народження Григорія Онікійовича Скляра (1917-1943), Героя Радянського Союзу. До війни працював на залізничній станції Ларіно у м. Донецьк.

– 100 років від дня народження Віктора Михайловича Євсєєва (1912–1955), вченого, археолога, краєзнавця. З 1950 по 1955 рік – директора Сталінського обласного краєзнавчого музею (тепер Донецький обласний краєзнавчий музей). У 1935 році, проводячи археологічні розкопки на території Донецької області, відкрив ряд палеолітичних стоянок на річці Кринка в басейні Міусу, знайшов перше з найдавніших в Україні ашельське ручне рубило та ін.

– 100 років від дня народження Володимира Венедиктовича Єсауленка (1912–1942), Героя Радянського Союзу. Народився у м. Амвросіївка.

– 100 років від дня народження Павла Михайловича Полковникова (1912–1943), Героя Радянського Союзу. Загинув смертю хоробрих у бою біля ст. Соль Артемівського району.

– 100 років від дня народження Олексія Тимофійовича Титова (1912–1943), Героя Радянського Союзу. До війни працював гірничим майстром на шахті «Красный Октябрь» комбінату «Орджонікідзевугілля» у м. Єнакієве.

– 90 років від дня народження Григорія Никифоровича Захарченка (1922–1944), Героя Радянського Союзу. До війни жив у м. Селидове.

– 90 років від дня народження Миколи Яковича Ільїна (1922–1943), Героя Радянського Союзу. До війни працював слюсарем у депо Дебальцеве-Сортувальна.

– 90 років від дня народження Юрія Хрисантовича Косенка (1922–1944), Героя Радянського Союзу. Народився у сел. Чистякове (зараз м. Торез).

– 90 років від дня народження Бориса Георгійовича Орлова (1922–1965), донецького поета. Автора поетичних збірок «Солнце, солнце мое», «Парус», «Сильный ветер», «Лирические стихи», «Над городом падают звезды», «Здравствуй, любимая», «Разговор с сердцем» та ін.

– 90 років від дня народження Олександра Федоровича Рувьова (1922–1945), Героя Радянського Союзу. До війни жив у м. Горлівка.

– 80 років від дня народження Олександра Рудольфовича Штунделя (1932–1995), колишнього Міністра монтажних і спеціальних будівельних робіт УРСР. Народився в м. Маріуполь.

* * *

– 305 років від часу (1707) як почалося повстання козаків під керівництвом отамана Кіндрата Булавина.

Див.: Кравець, Д. Булавінське повстання: До 300-річчя від початку Булавінського повстання // Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2007 рік. – Донецьк, 2006. – С.72–74.

– 290 років від часу, як під керівництвом М. Вепрейського і С. Чиркова в 1722–1724 роках почали розробляти вугілля на виходах пластів у Бахмутському повіті.

– 210 років тому (1802) території на захід від річки Кальміус увійшли до складу Катеринославської губернії, інші землі – до області Війська Донського.

– 180 років від часу заснування (1832) на озері Ріпне Слов'янського курорту, після того, як цілющі якості слов'янських озер були офіційно визнані медициною, але вперше купання у Ріпному озері з лікувальними цілями було введено слов'янським лікарем О. К. Яковлєвим ще у 1827 році. Тоді його першими «пацієнтами» стали солдати Чугуївського шпиталю, які страждали від шкірних захворювань.

– 155 років від часу приїзду (1857) російського вченого, лікаря, педагога, громадського діяча М. І. Пирогова з інспекцією до Маріупольського приходського училища.

– 125 років від часу (1887), як відомий російський письменник Антон Павлович Чехов побував у Донбасі (Слов'янську, Слов'яногірську, Краматорську, Дебальцевому та ін.), на донецькому матеріалі написав ряд оповідань і повість «Степ».

– 115 років від часу, коли у Юзівці поселився (1897) російський соціолог, економіст та публіцист Василь Васильович Берві-Флеровський, автор праць «Положение рабочего класса в России», «Азбука социальных наук», «Критика основных идей природоведения».

– 115 років від часу введення в дію (1897) шахти № 8 «Альфред» (тепер ДВАТ «Шахта імені Гайового») у м. Горлівка.

– 115 років від часу введення в дію (1897) Великоанадольського вогнетривкого комбінату (тепер ПАТ «Великоанадольський вогнетривкий комбінат»).

– 115 років тому (1897) у м. Костянтинівка почав працювати завод майолікових виробів (тепер ЧП «Регіон» – виробництво ялинкових іграшок).

– 115 років від часу введення в дію (1897) Костянтинівського пляшкового заводу (тепер Костянтинівський завод скловиробів, ВАТ ТК «Кристал»).

– 115 років від часу введення в дію (1897) Костянтинівського скляного заводу (тепер ПАТ «Будскло-Трејдинг»).

– 115 років від часу заснування (1897) Петровського машинобудівного заводу (тепер Компанія «Інтернаціональні транспортні системи «ІТРАС»).

– 115 років від часу заснування (1897) Харцизького машинобудівного заводу.

– 110 років від часу заснування (1902) Першого акціонерного товариства з продажу продукції російських металургійних заводів «Продамет», який зосередив у своїх руках дві третини всього виробництва заліза і сталі Південної України.

– 105 років від часу введення в дію (1907) залізничної станції Красний Лиман.

– 100 років від часу введення в дію (1912) Краматорського цементного заводу (зараз ПАТ «Краматорський цементний завод – Пушка»).

– 100 років від часу введення в дію (1912) Докучаєвського флюсо-доломітного комбінату, ПрАТ.

– 100 років від часу введення в дію (1912) горлівського ДП «Шахта ім. М. І. Калініна» ВО «Артемвугілля».

– 100 років від часу введення в дію (1912) шахти ім. Артема ДП «Донецька вугільна енергетична компанія».

– 100 років від часу заснування (1912) шахтоуправління «Холодна Балка» ДП «Макіїввугілля».

– 90 років від дня відкриття (1922) філії «Головне управління ПАТ Промінвестбанк в Донецькій області», створеної на базі заснованого в 1922 році Промбанку.

– 90 років від часу, як було відкрито (1922) перший в Донбасі будинок відпочинку вугільників (тепер санаторій «Святі гори») у Святогірську.

– 85 років від часу заснування (1927) с. Первомайське Тельманівського району.

– 85 років від часу введення в дію (1927) шахти «Комсомолец» (тепер ДП «Шахта «Комсомолец», ВО «Артемвугілля»).

– 85 років від часу закладення (1927) Сніжнянської шахти № 18 («Американка»).

– 85 років від часу (1927), як на Горлівському машинобудівному заводі ім. Кірова випущена перша перша електрична врубова машина ДЛ (Донецька легка);

– 80 років від дня відкриття (1932) в м. Маріуполь грецького театру, який було закрито у 1937 році.

– 80 років від дня відкриття (1932) Донецького обласного управління Національного банку України в Донецькій області.

– 80 років від дня введення в дію (1932) в Донецьку шахти № 17-17 біс (тепер ДП «Шахта 17-17 «біс»).

– 80 років від часу введення в дію (1932) сніжнянських шахт № 21, 22, 27.

– 75 років від часу виходу (1937) книги І. О. Гонімова «Старая Юзовка».

– 75 років від часу заснування (1937) Маріупольського Палацу піонерів (тепер міський центр художньо-естетичної творчості учнівської молоді).

– 75 років від часу заснування (1937) Краматорського заводу важкого верстатобудування (тепер ВАТ «Краматорський завод важкого верстатобудування»).

– 75 років від часу завершення (1937) будівництва залізничної магістралі Донбас–Москва довжиною понад 1100 км.

– 70 років від часу (1942), як в окупованому місті Сталіно з розрізнених підпільних організацій Батули, Вербоноля, Власова був створений спільний партизанський загін під керівництвом Шведова.

– 65 років від дня введення в дію (1947) Новогорлівського машинобудівного заводу (тепер ПрАТ «Новогорлівський машинобудівний завод»).

– 65 років від дня введення в дію (1947) Ясинуватського машинобудівного заводу (зараз ВАТ «Ясинуватський машинобудівний завод»).

– 60 років тому (1952) створено трест «Донецькшахтопроходка» (тепер ТОВ «Шахтобудівна компанія «Донецькшахтопроходка»).

– 45 років від часу заснування (1967) Донецької обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури.

– 20 років від часу заснування (1992) Донецької державної академії управління (зараз Донецький державний університет управління).

* * *

– 345 років від часу заснування (1664–1667) Красного Лиману.

– 265 років від часу заснування (1747) с. Старомихайлівка Мар'їнського району.

– 255 років від часу заснування (1757) с. Олександро-Калинове Костянтинівського району.

– 250 років від часу заснування (1762) смт Олександрівка Олександрівського району.

– 245 років від часу заснування (1767) смт Шабельківка Краматорської міськради.

– 240 років від часу заснування (1772) с. Розівка Ясинуватського району.

– 235 років від часу заснування (1777) смт Землянка Макіївської міськради.

– 230 років від часу заснування (1782) с. Староласпа Тельманівського району.

– 225 років від часу заснування (1787) с. Красна Поляна (до 1948 – Нова Каракуба) Великоновосілківського району.

– 225 років від часу заснування (1787) слободи Макіївка (поблизу сучасного м. Макіївка).

– 220 років від часу заснування (1792) с. Покровське Артемівського району.

– 215 років від часу заснування (1797) с. Широкине Новоазовського району.

– 210 років від часу заснування (1802) с. Бугас (з 1944 до 1993 року – с. Максимівка) Волноваського району.

– 200 років від часу заснування (1810–1812) с. Новопетриківка Великоновосілківського району.

– 200 років від часу заснування (1812) поміщиком Пантелеймоном Номікосовим с. Сантуріновка (територія сучасного м. Костянтинівка).

– 175 років від часу заснування (1837) с. Новомихайлівка Мар'їнського району.

– 170 років від часу заснування (1842) с. Павлівка Мар'їнського району.

– 170 років від часу заснування (1842) селищ Єгорівка, Златоустівка, Новоандріївка Волноваського району.

– 170 років від часу заснування (1842) с. Єлизаветівка Мар'їнського району.

– 165 років від часу заснування (1847) с. Орлівка Ясинуватського району.

– 145 років від часу заснування (1867) Горлівки.

– 140 років від часу заснування (1872) Ясинуватої.

– 135 років від часу заснування (1877) с. Новотроїцьке Красноармійської міськради.

– 130 років від часу заснування (1882) с. Новогригорівка Волноваського району.

– 125 років від часу заснування (1887) с. Бердянське Першотравневого району.

– 115 років від часу заснування (1897) смт Тельманове (до 1935 року – Остгейм).

– 115 років від часу заснування (1897–1898) с. Шахтарське (до 1929 року – Новий Богатир) Великоновосілківського району.

– 105 років від часу заснування (1907) с. Мінківка Артемівського району.

- 105 років від часу заснування (1907) с. Осикове Старобешівського району.
- 105 років від часу заснування (1907) с. Піщане Красноармійського району.
- 105 років від часу заснування (1907) сел. Артема Костянтинівського району.
- 100 років від часу заснування (1912) м. Докучаєвськ (з [1912](#) до [1954](#) – [сmt](#) Оленівські Кар'єри).
- 100 років від часу заснування (1912) сmt Гірницьке Сніжнянської міськради.
- 100 років від часу заснування (1912) с. Розівка Шахтарського району.
- 90 років від часу заснування (1922) с. Олександрівка Старобешівського району.
- 90 років від часу заснування (1922) с. Срібне Красноармійського району.
- 90 років від часу заснування (1922) сел. Спартак Ясинуватського району.
- 85 років від часу заснування (1927) с. Первомайське (до 1959 року – Кононове) Тельманівського району.

21 січня

ТВОРЧИЙ ДОРОБОК М. П. СМІРНОВА

*До 100-річчя від дня народження
Миколи Петровича Смирнова
(1912–1963)*

Микола Петрович Смирнов народився у Харкові. Після закінчення в рідному місті музично-драматичного інституту (тепер Харківський національний університет мистецтв ім. І. Котляревського) у 1933 році влаштувався актором до Сталінського драматичного театру (тепер Донецький національний академічний український музично-драматичний театр), а з 1949 до 1963 року працював його головним режисером.

Його режисерське обдарування проявилось в виставах «Хазяїн» І. Карпенка-Карого, «Пошились у дурні» М. Кропивницького, «Полководець Суворов» І. Бахтерева, «Лимерівна» П. Мирного тощо. Під час евакуації трупи в м. Джелал-Абад Киргизької РСР Микола Смирнов ставить спектаклі: «Наталка Полтавка» І. Котляревського, «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського, «Навала» Л. Леонова.

Згодом, вже в післявоєнному Сталіно, М. Смирнов ставить п'єсу «Дванадцята ніч» В. Шекспіра, прем'єра якої стала важливою творчою подією в культурному житті міста і мала лише позитивні відгуки у місцевій пресі, за що творчому складу вистави була оголошена подяка обласного керівництва. Сам режисер-постановник вистави зіграв роль Мальволіо. Преса захопливо писала: «Артист знайшов справді шекспірівські фарби і скупими, але різкими мазками намалював дрібного мисливця за багатством, бундючного нікчому. Це, безперечно, значний творчий успіх артиста».

На початку 50-х років ХХ ст. репертуар театру складала переважно п'єси радянських авторів. Тому М. Смирнов був вимушений ставити «ідеологічно вивірені» п'єси. Однією з таких постановок стала вистава «Навіки разом» Л. Дмитерка, яку преса називала народною драмою. Найкращими виставами цього періоду було визнано «Не називаючи прізвищ» В. Минка, «Пролита чаша» Ван Ши-фу, «Приборкання норвільної» В. Шекспіра.

Пізніше М. Смирнов звертається до місцевої драматургії, вважаючи, що це має бути візитною карткою театру та ставить спектакль «Донбас» за однойменним романом Б. Горбатова. З цією виставою театр брав участь у першій українській театральній весні. За створення спектаклю М. Смирнов, як режисер, та артисти І. Корж, В. Загаєвський, О. Малич були нагороджені Почесною Грамотою Міністерства культури України. А

театральна критика відзначала: «Створена монументальна вистава про шахтарів, про людей... Вистава про Донбас високо поетична, посправжньому хвилює глядача, виховує в ньому почуття гордості за свій радянський народ...».

У 1961 році до 100-річчя з дня смерті Т. Г. Шевченка, Микола Петрович ставить виставу «Петербурзька осінь» О. Ільченка. Критики відзначають, що п'єса має низку недоліків: відсутня драматургічна цілісність, немає стрункого сюжету, відчувається розтягнутість окремих сцен. Проте перевагою вистави називають відображення «боротьби Шевченка з ворогами українського народу – буржуазними націоналістами».

Цього ж 1961 року театр отримав власне приміщення. Час безперервної роботи на клубних майданчиках закінчився, тому перед його художнім керівником постало завдання поліпшення репертуару. У 1962 році у пресі з'являються докори, щодо відсутності класичних українських і світових п'єс у репертуарі театру, що призводить до «зниження акторської культури колективу, який не буде працювати над класикою, вчитися на ній». І хоча в театрі ставилося багато нових п'єс, не всі вони мали однакову художню цінність. Але високомайстерна гра артистів підтримувала імідж театру.

З 1963 року в Україні розпочинається республіканський огляд кращих вистав на сучасну тему в якому взяв участь і Донецький музично-драматичний театр з виставою «Шумить Дніпро» Д. Суптелі (режисер-постановник Є. Чернилевський). Цей спектакль отримав високу оцінку критиків: «Режисер створив цікаве видовище, яке примушує глядача весело посміхатися. Він використав і гротеск, і м'яку комедійність, і традиційні засоби музичної комедії, і засоби українського народного гумору. Масові сцени поставив вдало і цікаво, що свідчить про зростання його майстерності». Беззаперечним успіхом вистави стала роль діда Макара у виконанні заслуженого артиста України Ю. Галинського.

Вдалиий виступ театру стає останнім успіхом у житті його художнього керівника – талановитого актора, чудового педагога, людини з високою театральною культурою, народного артиста України Миколи Смирнова, який помирає у жовтні 1963 року.

*М. М. Бровун, заслужений працівник
культури України, лауреат Національної
премії України ім. Т. Шевченка,
Т. Г. Пішванова, член Національної спілки
краснознавців України*

ЛІТЕРАТУРА

Сторінки історії театру: Микола Смирнов (1912–1963) [Текст] / М. Бровун, Т. Пішванова // Донеччина. – 2008. – 1 квіт. (№ 23). – С. 4.

Народний артист УРСР М. Смирнов [Фотографія] // Донецький обласний академічний український музично-драматичний театр : [Фотобуклет до 80-річчя заснування]. – Донецьк, [2007]. – С. 6.

Смирнов Микола Петрович (8(21).І.1912-4.Х.1963) [Текст] : [Скороч. біогр.] // Митці України : енцикл. довід. / за ред. А. В. Кудрицького. – К. : Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1992. – С. 538.

Смирнов Николай Петрович (8(21).І.1912-4.Х.1963) [Текст] : [Краткая биогра.] // УСЭ. – К. : Укр. сов. енцикл., 1984. – Т. 10. – С. 160.

Смирнов Микола Петрович (21.І.1912-4.Х.1963) [Текст] : [Скороч. біогр.] // УРЕ. – К. : Укр. рад. енцикл., 1963. – Т. 13. – С. 267.

24 января

**ПРАО «ДОНЕЦКСТАЛЬ» –
МЕТАЛЛУРГИЧЕСКИЙ ЗАВОД»**

К 140-летию со дня основания (1872)

В январе 2012 года ПРАО «Донецксталь» – металлургический завод» отмечает своё 140-летие. Донецкий металлургический завод, подаривший городу жизнь, основан в 1872 году «Новороссийским обществом каменноугольного, железоделательного и рельсового производств», директором-распорядителем которого с начала строительства и до 1889 года был английский специалист Джон Юз. К началу XX века в составе завода работали 7 доменных и 10 мартеновских печей, 14 прокатных клетей. Завод стал крупнейшим производителем чугуна в стране.

В дальнейшем продолжалось развитие и расширение существующих и строительство новых цехов и агрегатов. Была решена одна из главных проблем промышленного Юга – освоение выплавки чугуна из местного сырья и его переработка в металлопродукцию.

Сегодня ПРАО «Донецксталь» – металлургический завод» – предприятие металлургии Украины, заслужившее репутацию надёжного поставщика высококачественной продукции, о чём свидетельствуют сертификаты независимых сертификационных центров: Английского Регистра Ллойда, Немецкого Регистра Судоходства, Французского Бюро Веритас, Норвежского Бюро Веритас, Американского Бюро Судоходства.

Предприятие одним из первых в отрасли начало разработку и внедрило интегрированную систему управления качеством, экологией и охраной труда в соответствии с требованиями международных стандартов.

Завод сохраняет статус градообразующего предприятия. Более 700 предприятий различных отраслей промышленности Украины, в том числе предприятия судо- и машиностроения, металлообработки, производства строительных материалов, мебели и др., являются потребителями готовой основной и попутной продукции металлургического комплекса.

Более 20 предприятий пользуются услугами железнодорожной транспортной системы металлургического комплекса. 252 объекта города, в том числе 89 жилых домов, две школы, две больницы, два дошкольных учреждения и 157 объектов недвижимости предприятий и организаций города, отапливаются производимой заводом тепловой энергией.

Около 100 предприятий города получают электроэнергию через сети металлургического завода. Предприятие также обеспечивает сторонних потребителей кислородом, компрессорным воздухом, паром,

производственной и питьевой водой.

В Донецкой области металлургический завод широко известен своим уникальным сочетанием промышленного потенциала и социальной сферы. «Нет более эффективных капиталовложений, чем вложение в человека!» – принцип, следуя которому завод уделяет большое внимание возрождению духовности, сохранению православных традиций, благотворительности. Коллектив предприятия с оптимизмом и уверенностью смотрит в будущее!

*Н. В. Рудская, директор Народного музея
истории завода*

ЛІТЕРАТУРА

ВАТ «Донецкий металлургический завод» [Текст] // Донеччина. В 2 ч. Кн. 2. Сучасний вимір. – Донецьк, 2007. – С. 94 – 95.

Володин Г. По сделам истории: очерки из истории Донец. ордена Ленина металлург. з-да им. В. И. Ленина [Текст] / Г. Володин – Донецк : Донбасс, 1967. – 352 с.

Донецкий металлургический завод [Текст] // Годы и люди Донетчины / авт.-сост. В. И. Ляшко. – 2-е изд., доп. – К., 2004. – С. 392–393.

Емченко, А. В. Донецкий металлургический завод с уверенностью смотрит в будущее [Текст] / А. В. Емченко // Металл и литьё Украины. – 2011. – № 9/10. – С. 57.

Жаров, А. Имперский герб для завода Юза. В Нижнем Новгороде в 1896 году детище Джона Юза получило первую награду [Текст] / А. Жаров // Неизвестный Донбасс. – Донецк, 2009. – С. 101–103.

Жаров, А. Первый русский директор Юзовского металлургического [Текст] / А. Жаров // Донецкие новости. – 2009 – 4–10 июня (№ 23). – С. 16–17.

Калинина, С. П. Богатство предприятия – его люди [Текст] : [сотрудничество между ДМЗ и ДонНУ] / С. П. Калинина // Меркурий. – 2005. – № 4. – С. 58–60

23 лютого

НАУКОВА ЕЛІТА ДОНЕЧЧИНИ

*До 75-річчя від дня народження Галини
Костянтинівни Губерної (1937)*

Галина Костянтинівна Губерна народилася в с. Стара Карань Тельманівського району Донецької області у трагічний для країни 1937 рік. Дату народження має войовничо-святкову – 23 лютого. Її дитинство прийшлося на воєнне лихоліття та післявоєнні важкі роки.

Батька Галини Костянтинівни забрала війна. Як майже всі діти того часу, вона виховувалася мамою та бабусею. Старанно і з великим бажанням навчалася в школі. З малку працювала: спочатку допомагала на домашньому подвір'ї, пізніше – в колгоспі. Середню школу закінчила у с. Селідовка (тепер м. Селідове) в 1954 році з золотою медаллю. Протягом 1954–1959 років навчалася в Московському державному університеті ім. М. В. Ломоносова на економічному факультеті.

Отримавши вищу освіту, повернулася працювати до м. Донецьк. Викладала політичну економію у металургійному технікумі. З 1962 року почала працювати асистентом у Донецькому державному інституті радянської торгівлі – тепер Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Невдовзі захистила кандидатську дисертацію, присвячену проблемі матеріального стимулювання праці, у 1979 році стала доктором економічних наук, захистивши дисертацію за темою «Попит в системі управління суспільним виробництвом». У 1982 році отримала посаду професора та очолила кафедру.

Галина Костянтинівна стала одним із перших серед небагатьох дослідників ринку й ринкового управління в Україні й Радянському Союзі, є одним із розробників ринкового механізму економічної рівноваги.

З 1995 року вона працює у Донецькому державному університеті управління на посаді професора кафедри загального та адміністративного менеджменту. Г. К. Губерна проводить плідну роботу з налагодження тісних взаємозв'язків між студентами університету та робітниками владних структур і бізнесового менеджменту.

Своєю діяльністю вона робить вагомий внесок у розвиток вищої школи, у підготовку висококваліфікованих спеціалістів. Під керівництвом професора Г. К. Губерної захищені 3 докторські та десятки кандидатських

дисертацій. Сьогодні її науково-дослідна робота спрямована на розробку механізмів ефективного управління економікою на різних щаблях влади, встановлення співвідношення ринкового самоуправління і владного регулювання, стимулювання ділової активності, динамічного розвитку міст, регіонів, країни.

Дослідниця бере участь у міжнародних симпозиумах та наукових конференціях. Вона є автором багатьох монографій з регіональної економіки та регіонального управління, понад ста опублікованих наукових робіт.

У 2002 році Галині Костянтинівні було присвоєне почесне звання «Заслужений працівник освіти України», у 2010 році вона була нагороджена орденом княгині Ольги III ступеня.

*Прес-центр Донецького державного
університету управління*

ЛІТЕРАТУРА

Державні механізми управління природокористуванням [Текст] : зб. наук. праць / Донец. держ. ун-т управління ; О. С. Поважний, Г. К. Губерна, В. В. Дорофійенко та ін. – Донецьк : ДонНУ, 2009. – 273 с.

К вопросу об оптимизации власти [Текст] / Г. К. Губерная // Проблемы реструктуризации экономики шахтерских городов: опыт и решение : материалы междунар. конф. 16-18 июля 2001 г. – Донецк : ИЭПИ НАН Украины ; Юго-Восток, 2001. – С. 21–27.

Менеджмент [Текст] : учеб. пособие / Донец. гос. ун-т управления ; авт.-сост. Г. К. Губерная и др. – Донецк : ДонГУ, 2007. – 439 с.

Невостребованный потенциал [Электрон. ресурс] // Рабочая газета. – 2010. – № 172 (28 сент.). – Электр. дан. – Режим доступа : <http://rg.kiev.ua/page14/article19384/>

Природа современного кризиса [Текст] / Г. К. Губерная // Економіка промисловості. – 2009. – № 2. – С. 209–218.

Украина на пути в мировое хозяйство [Текст] / Г. К. Губерная ; Ин-т экономики пром-сти ; Донец. комерч. ин-т. – Донецк : ИЭП НАН Украины, 1996. – 27 с.

Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища [Текст] : зб. наук. праць / Донец. держ. ун-т управління ; редкол. О. С. Поважний, Г. К. Губерна, В. В. Дорофійенко та ін. – Донецьк : ДонДУУ, 2009. – 199 с.

Экономический потенциал Донбасса [Текст] / Г. К. Губерная // Меркурий. – 2004. – № 11. – С. 22.

25 березня

ЖИТТЄВІ РОЗСТАНІ ПИСЬМЕННИКА

*До 70-річчя від дня народження Івана
Омеляновича Білого (1942)*

Іван Омелянович Білий народився 25 березня 1942 року в с. Чистогалівка Чорнобильського району Київської області.

Гляну на луки зелені,
На даленіючий ліс –
Тут мої корені древні,
Тут народивсь я і зріс.
...Ні, не Бузько то болотний,
То впізнаю я себе –
Хлопчика босого, котрий
Щавлик у лузі скубе.

Ось так напише поет про свою малу батьківщину, що нині залишилася тільки у снах і спогадах. Адже село, де пройшли його дитячі роки, перестало існувати після чорнобильського лиха...

Втім, то буде пізніше, а задовго до того хлопчина, закінчивши школу, перебрався до м. Донецьк, аби навчатися в будівельному училищі. А перегода отримані навикі засвоював на практиці, адже два роки пропрацював слюсарем.

Після служби в армії Іван Білий поступив на філологічний факультет Донецького державного університету (тепер Донецький національний університет). Філфак обирав свідомо: вже були зроблені перші поетичні та прозові спроби. А під час навчання наполегливо і успішно продовжував розвивати свій хист. У 1969 році, ще студентом, випустив першу поетичну збірку «Досвіток», яка вийшла у видавництві «Донбасс».

Отримавши диплом філолога, молодий літератор продовжував торувати свою творчу стежину. А на хліб заробляв працюючи на посадах завідувача бюро пропаганди Донецької обласної організації Товариства охорони пам'ятників історії та культури, редактора багатотиражної газети «Заря Донбасса» Донецького шахтоуправління 19/29.

Протягом багатьох років Іван Білий був відповідальним секретарем журналу «Донбасс», очолював там відділ української літератури. З 2001 до 2005 року обирався відповідальним секретарем Донецької обласної організації Національної спілки письменників України.

Друкувався у багатьох періодичних виданнях Радянського Союзу та

України. Став одним із авторів антології молодшої поезії України «Дніпрові райдуги» (К., 1978), збірника творів кращих українських прозаїків «Оповідання» (К., 1988).

Іван Білий є насамперед ліриком. Його слово виважене, часом притишено-зворушливе. Пам'ятаю, якось під час неформальної зустрічі, Дмитро Павличко зізнався, що йому припали до душі рядки з вірша Івана Білого «Джміль на осонні». Поет і справді вдало і досить невимушено змалював свого заклопотаного головного героя, непомітного для інших очей:

Пригасають чорнобривці
На осонні під вікном.
Джміль усівся на стеблинці –
Волохатий, сизий гном.

Закономірно, що особливо щемливо й зворушливо прозвучала у його віршах чорнобильська тема. Душевним болем проникнуті рядки поета про рідне село, що знаходилося за п'ять кілометрів від смертоносного реактора Чорнобильської АЕС, а потім узагалі перестало існувати. А Донеччина стала для письменника другою малою батьківщиною, якій він також присвятив чимало творів.

Перу поета та прозаїка належать збірки «Досвіток» (1969), «За калиновим жаром» (1972), «Передмістя» (1976), «Пізнi райдуги» (1981), «Біля вишневого вікна» (1990), «Журавлині мости» (2002), «Цікава арифметика для Галинки і Петрика» (2004); книжки оповідань «За горою за крутою» (1984), «Рання дорога» (1987), повість «Перші розстані» (1984), книга прози «Де клином світ зійшовся...» (2004); підручники для дітей «Сходинки» (1995), «Лесенка» (1997), «Сходинки–2» (1998).

Повість «Перші розстані» була відзначена другою премією Республіканського конкурсу на кращий твір про молоду робітничу зміну. Іван Білий – член Національної спілки письменників України з 1975 року, лауреат премії ім. В. Сосюри Донецького обласного фонду культури (1994); літературно-мистецької премії імені І. Нечуя-Левицького Українського фонду культури (2010): цією нагородою відзначено його поетичні твори останніх років та упорядкування ним підручників «Сходинки» та «Сходинки–2».

*Павло Куц, відповідальний секретар
Донецької обласної організації
Національної спілки письменників
України*

ЛІТЕРАТУРА

ТВОРИ І. О. БІЛОГО

Біля вишневого вікна [Текст] : поезії / І. О. Білий. – К. : Рад. письм., 1990. – 93 с.

Досвіток [Текст] : вірші / І. О. Білий ; вступ. ст. Є. Летюк. – Донецьк : Донбас, 1969. – 47 с.

Живу я в тихому будинку. Третій семестр. Рибалка я [Текст] : [вірші] / І. Білий // Дніпрові райдуги : антол. молод. поезії України / упоряд. А. І. Кацнельсон. – К. : Молодь, 1978. – С. 34–37.

За калиновим жаром [Текст] : лірика. – Донецьк : Донбас, 1972. – 47 с., 1 арк. портр.

Кінь у яблуках [Текст] / І. Білий // Донеччино моя! : антол. творів майстрів худож. слова Донбасу / уклад. С. В. Жуковський, В. С. Логачов. – Донецьк : ЦСО, 2007. – С. 309–323.

Колодязь край села [Текст] : оповідання [та біогр. довідка] / І. О. Білий // Весна Победы: писатели и поэты Донбасса о Великой Отечественной войне / сост. В. Ф. Вовенко ; худож. В. С. Шендель. – Донецьк : Донбас, 2010. – С. 210–227.

Передмістя [Текст] : поезії / І. О. Білий. – Донецьк : Донбас, 1979. – 63 с.

Перші розтані [Текст] : повісті / І. О. Білий. – К. : Веселка, 1984. – 163 с.

Під старим териконом. Хлоп'ята з роз'їзду [Текст] : [оповідання] / І. Білий // Тепло рідної землі / упоряд. С. В. Ухін ; авт. передм. А. П. Загнітко. – Донецьк : Донбас, 1986. – С. 206–217.

Рання дорога [Текст] : оповідання / І. О. Білий. – Донецьк : Донбас, 1987. – 190 с., 1 арк. портр.

Сині баклажани [Текст] : [оповідання] / І. О. Білий // Оповідання : зб. кращих оповідань укр. прозаїків / упоряд. О. Гижу. – К. : Рад. письм., 1988. – С. 24–37.

ПРО І. О. БІЛОГО

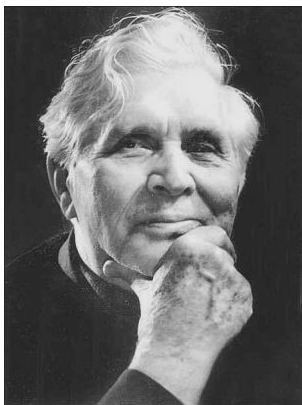
Астахов, Л. Как же без считалок даже в нашем веке? [Текст] : [об очеред. кн. для детей] / Л. Астахов // Наш дом. – 2004. – 23 июля.

Астахов, Л. Тополя край села, або ж Ювілейний віднокл Івана Білого [Текст] : [про творчість поета] / Л. Астахов // Наш дом. – 2002. – 30 марта.

Іван Білий – лауреат [премії імені Нечуя-Левицького] [Текст] // Донеччина. – 2010. – 7 груд.

Іван Білий: поет, прозаїк [Текст] // Письменники Донеччини / уклад. О. І. Білий, С. В. Жуковський. – Донецьк : Журн. Донбас ; Ваш імідж, 2005. – С. 43–51.

Романько, В. І. Білий І. О. [Текст] : [корот. довідка] / В. І. Романько // Романько В. І. Література рідного краю. – Донецьк, 1995. – С. 87.

1 квітня

СКУЛЬПТОР І. П. КАВАЛЕРІДЗЕ ТА ДОНБАС

*До 125-річчя від дня народження Івана
Петровича Кавалерідзе (1887–1978)*

Іван Петрович Кавалерідзе – видатний митець України. Скульптор, кінорежисер, драматург, він активно жив і працював понад 70 років: 20 пам'ятників, 10 художніх фільмів, стільки ж п'єс – ось його нетлінний доробок, послання нащадкам.

Монументи княгині Ользі, Андрію Первозванному, Кирилу і Мефодію, Григорію Сковороді та Ярославу Мудрому, створені Іваном Петровичем, стали органічною, невід'ємною частиною історії та духовності держави.

І. П. Кавалерідзе відомий також як автор двох пам'ятників Артему, які стали символом трудового Донбасу.

Артем (партійне ім'я Федора Артемовича Сергєєва (1883–1921) – революціонер, більшовик, перший голова Донецького губвиконкому в 1919 році. Загинув за не повністю з'ясованих обставин у 1921 році, перебуваючи на посаді голови профспілок гірників РСФСР. Похований в Москві біля Кремлівської стіни.

Відповідно до Постанови Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету від 3 серпня 1921 року «Про увічнення пам'яті товариша Артема (Сергєєва)» в Україні було оголошено конкурс на кращий пам'ятник Артему. Із понад 60-ти проектів кращим було визнано проект архітектора Івана Кавалерідзе.

Спорудження пам'ятника розпочалося у м. Бахмут, де свого часу працював Артем (Сергєєв). Під час роботи І. П. Кавалерідзе пише листи, які надсилає дружині Ніні Йосипівні: «Считаю мое пребывание здесь ссылкой», – скаржився скульптор. Давалися знаки відсутності спілкування з рідними та погода – східні суховії, пилові бурі, від яких в 20-ті роки ХХ ст. дуже страждало місто.

У листі від 6 жовтня 1923 року І. П. Кавалерідзе повідомляє про свої враження від роботи: «Когда уже начал в натуральную величину, страшно сказать, что это за громадина: 16 аршин фигура, представляешь себе? Николай в Киеве – 9 аршин».

Над пам'ятником автор працював у будинку колишньої хоральної синагоги з 8 ранку до 19 години вечора. Цей будинок добре зберігся і є

пам'яткою історії та культури місцевого значення.

На відкритті пам'ятника 27 липня 1924 року були присутні делегати конгресу Профінтерну від Англії, Німеччини, Бельгії, кореспонденти центральних газет (зокрема, «Правди», «Бедноти», «Рабочей газеты»), журналів, представники уряду.

Велична фігура Артема – у простому солдатському одязі, в онучах, передавала кремезну вольову людину з високо піднятою лівою рукою, яка постала в центрі міста, від того часу вже – Артемівська. Пізніше у лівій руці Артема з'явилася червона зірка, що палала, а в правій – шахтарська лампа.

Згодом, у роки Великої Вітчизняної війни, пам'ятник був знищений гітлерівськими загарбниками. Після війни І. П. Кавалерідзе пропонував місту відновити монумент. Але коштів на відбудову пам'ятника не знайшлося. 30 квітня 1959 року в м. Артемівськ відбулося відкриття нового 12-метрового бронзового пам'ятника Артему скульпторів А. Шапрана та М. Декерменджі. Побачивши його, Кавалерідзе пожартував з цього приводу: «Це не пам'ятник, а статуетка».

Другий пам'ятник Артему висотою 27 метрів скульптора І. П. Кавалерідзе та архітектора Г. В. Вербенка зберігся до сьогодні і непорушно стоїть у м. Святогірськ. Він був споруджений у 1927 році із залізобетону в авангардному стилі (кубізм). За визначенням мистецтвознавців, український скульптор Іван Кавалерідзе став автором першого у світі монументального пам'ятника в стилі кубізм.

27 грудня 2001 року Постановою Кабінету Міністрів України пам'ятник Артему внесено до Державного реєстру об'єктів національної культурної спадщини в складі 44 найвидатніших творів монументального мистецтва України.

Діяльність І. П. Кавалерідзе у Донбасі є визначною віхою у культурному житті нашого краю.

*Д. П. Кравець, почесний краєзнавець
Донеччини*

ЛІТЕРАТУРА

Адамов, И. Первый памятник Артему [Текст] / И. Адамов, А. Гайворонский // Вперед. – 1977. – 22 окт.

Горельцева, С. Монументальная пропаганда в Донбассе [Текст] / С. Горельцева // Творчество. – 1984. – № 10.

Замковой, В. П. [Иван Петрович Кавалеридзе] [Текст] // В. П. Замковой. Артемовский литературный цех. – Артемовск, 1993. – С. 50–52.

13 квітня

«Зроблю» – сього сахайся слова.

«Зробив» – оце потужних мова.

Б. Д. Грінченко

NULLA DIES SINE LINEA¹

*До 80-річчя від дня народження Євгена
Степановича Отіна (1932)*

Ужити слово – легко. Вчасно дібрати необхідне – важче. Створити нове – часом становить нелегко вирішувану проблему. Занурившись у святая неосяжних глибин слів, відчувши їхню накопичену життєвою енергією, правильно декодувати, етимологізувати, по-науковому оригінально й доступно пояснити історію виникнення й набуті / утрачені значеннєві відтінки – під силу лише народженому філологом, фахівцеві, який по-справжньому любить мову, тремтливо, ніби до своєї дитини, ставиться до слова.

Такий, набутий роками клопіткої праці на науковій лінгвістичній ниві, заслужений авторитет сьогодні має Євген Степанович Отін – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри загального мовознавства й історії мови Донецького національного університету (ДонНУ), декан філологічного факультету, заслужений діяч науки й техніки України, нагороджений медаллю «За заслуги в галузі освіти й педагогічної науки» ім. А. С. Макаренка, удостоєний почесного звання «Відмінник народної освіти України», заслужений професор ДонНУ, дійсний член Петровської академії наук та мистецтв (Росія), дійсний член АН вищої школи України, член Колегії радників Американського бібліографічного інституту.

Є. С. Отін народився 13 квітня 1932 року в м. Дніпропетровськ. На неспокійні воєнні роки випала його юність: змінивши кілька загальноосвітніх закладів, у 1949 році отримав атестат у Дніпропетровській чоловічій середній школі № 8. Студентське життя – навчання протягом 1949–1954 років на філологічному факультеті Дніпропетровського державного університету – уже позначене вдалими спробами в науковій роботі. Знайомство з О. М. Трубачовим, обіймання посади старости наукового студентського гуртка надалі поглиблювали впевненість у правильності обраного шляху: учитель російської мови та літератури в Мамлютській середній школі ім. М. Горького у Північно-Казахстанській області Казахської РСР – згодом Жданівській (Маріупольській) школі робітничої молоді № 15. 1954–1956 роки – аспірант Московського обласного педагогічного інституту

¹ лат. Жодного дня без праці (Пліній Старший)

ім. Н. К. Крупської (науковий керівник – професор Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова С. О. Копорський). З 1962 року – викладач кафедри російської мови Сталінського педагогічного інституту (тепер ДонНУ) на чолі із доцентом Г. І. Ріхтером – захист кандидатської дисертації з проблем непрямого мовлення в давньоруській мові «Модальные отношения в конструкциях чужой речи и средства их выражения в русском языке XI–XVII вв.» (1963 р.), захист першої в країні докторської дисертації з гідронімії «Гидронимия Юго-Восточной Украины» у інституті мовознавства АН України (1974 р.). Із 1976 року завідувач кафедри загального й слов'янського мовознавства (сьогодні загального мовознавства та історії мови), а з 1986 р. декан філологічного факультету.

Є. С. Отін – засновник Донецької ономастичної школи, учений, у колі наукових зацікавлень якого проблеми загальної, української, російської, тюркської, грецької ономастики, ономастичної лексикографії, етимології, історії російської мови, історичної дериватології, відповідальний редактор щорічника «Востоchnoукраинский лингвистический сборник» та «Вісника Донецького національного університету. Серія Б. Гуманітарні науки».

Зацікавившись ще в 60-ті роки дослідженням власних назв, Євген Степанович засвідчує відданість ономастичним студіям до сьогодні. Науковець здійснив вивчення топонімії – азовської гідронімії, ойконімії, стратонімії² – та антропонімії. Розробив концепцію конотонімів – власних назв із набутим загальним значенням, розпочавши нову функційну ономастику, утвердивши умовний поділ лексики мови на два розряди апелятивів і пропріативів. За етапними у своїй творчості працями³ «Гідроніми Східної України» (1977), «Словник гідронімів України» (1979, у співавт.), «Частотный словарь «Жития» Аввакума (по автографу из «Пустозёрского сборника» И. Н. Заволоко)» (1985), «Избранные работы» (1997), «Избранные труды по языкознанию» (1999), «Топонимия приазовских греков: (ист.-этимол. слов. геогр. назв.): Словарь» (2000), «Словарь коннотативных собственных имён» (2004), «Все менты – мои кенты: (Как образуются жаргонные слова и выражения)» (2006), матеріалами до історико-етимологічного словника жаргонної лексики й фразеології, участю в укладанні колективної монографії «Міжетнічні зв'язки в українській антропонімії XVII ст.: («Реестри всього Війська Запорозького» 1649 р. і мовно-територіальні контакти)» (1989), а також у академічному проекті «Русская энциклопедия» (вступна й словникові статті до «Русская ономастика и ономастика России: Словарь» (1994) Євген Степанович добре відомий у наукових колах України, Росії,

² Стратонім – власна назва вугільних пластів.

³ Науковий доробок Євгена Степановича Отіна складає понад 300 праць.

Білорусії, Польщі, Чехії та інших країн.

Глибокий дослідник із гучним ім'ям в ономастиці, наполегливий у роботі, порядний і доброзичливий у ставленні до колег та учнів (за його керівництвом захищено 34 кандидатські та 2 докторські дисертації), Отін Євген Степанович активно працює й сьогодні, постійно поповнює свої ономастичні фактичні матеріали, осмислює їх і радо ділиться оригінальними, неординарними ідеями із фахівцями та усіма шанувальниками слова, збільшує, отже, власний лінгвістичний доробок. Займається редакційною діяльністю.

Більшість вважає Отіна Євгена Степановича своїм ровесником, адже він психологічно живе в одному часі й просторі з ними.

*А. П. Загнітко, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови та прикладної лінгвістики ДонНУ, член Національної спілки письменників України,
Г. О. Бардукова, аспірантка кафедри української мови та прикладної лінгвістики ДонНУ.*

ЛІТЕРАТУРА

Борисова, Л. П. Историко-сопоставительное изучение словообразовательных гнезд в Донецком университете [Текст] / Л. П. Борисова // В пространстве филологии : сб. науч. ст. / отв. ред. В. М. Калинин. – Донецк : Юго-Восток, 2002. – С. 14–21.

Евгений Степанович Отин [Текст] : библиогр. указ. : к 75-летию со дня рождения / В. М. Калинин, К. В. Першина, Л. П. Борисова ; науч. ред. К. В. Першина, Л. П. Борисова, Е. К. Белявская, Л. Е. Клименко. – Донецк : Юго-Восток, 2007. – 142 с.

Карпенко, Ю. О. Євген Степанович Отін [Текст] : спроба наук. лірики / Ю. О. Карпенко // В пространстве филологии : сб. науч. ст. / отв. ред. В. М. Калинин. – Донецк : Юго-Восток, 2002. – 400 с. – С. 7–13.

Горпинич, В. О. Отін Євген Степанович [Текст] / В. О. Горпинич // Українська мова : енциклопедія / редкол. Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), Зяблюк М. П. та ін. – 3-є вид., зі змінами і допов. – К. : Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 2007. – С. 457–458.

15 липня

АЛЬМА-МАТЕР ДОНЕЦЬКОГО КРАЮ

До 75-річчя від дня заснування Донецького національного університету (1937)

Донецький національний університет є провідним вищим навчальним закладом та науково-дослідницьким центром Донеччини (має найвищий IV рівень акредитації з правом автономії), а також одним з авторитетних університетів України. Історія створення університету сягає середини 30-х років ХХ ст.

15 липня 1937 року постановою Ради Народних Комісарів УРСР у м. Сталіно (тепер м. Донецьк) було створено Державний педагогічний інститут. На той час інститут складався з 2 факультетів (історичного та філологічного), на яких навчалось лише 138 студентів. Поступово зростав авторитет інституту та збільшувалась кількість студентів, що стало підставою для клопотання щодо надання закладу статусу університету, але на заваді стала Друга світова війна. Через окупацію України восени 1941 року, Донецький педінститут було евакуйовано в Пермську область, але відновити його роботу тоді не вдалось. Лише, наприкінці грудня 1943, після визволення Донеччини та більшої частини України було поновлено навчання в педінституті. У 1964 році Донецький педагогічний інститут став філіалом Харківського державного університету ім. О. М. Горького, але вже 28 травня 1965 року Постановою Ради Міністрів СРСР було ухвалено рішення про організацію Донецького державного університету (ДонДУ) на базі згаданого філіалу.

З кінця 60-х років ХХ ст. університет невпинно розвивався та набував необхідного наукового та навчального характеру (створено основні факультети; почала діяти аспірантура; побудовано основні корпуси, їдальню «Бригантина», пансіонат «Наука», санаторій-профілакторій «Бадьорість», плавальний басейн та студентське містечко). Зазначені тенденції забезпечили ДонДУ на початку 80-х років ХХ ст. належною матеріальною базою та висококваліфікованим персоналом, що дозволило посісти провідні позиції у сфері освіти та науки України. Високий науковий авторитет та значний внесок у підготовку фахівців вищого рівня обумовили присвоєння університету статусу національного, що відбулось на підставі Указу Президента України Л. Д. Кучми від 11 вересня 2000 р.

На чолі педагогічного інституту, а потім університету перебували відомі діячі науки та освіти. Першим директором педінституту в 1937 році було призначено О. Євдокименка (репресованого у 1938 році і померло

реабілітованого у 1956). Другим директором впродовж 1940–1961 років був С. Ксенофонов, якого в 1961 році замінив доктор історичних наук, професор М. Хорошайлов. Першим ректором ДонДУ став академік АН УРСР, доктор хімічних наук, професор Л. Литвиненко, який перебував на цій посаді впродовж 1965–1968 років. Другим ректором університету (в 1968–1970 роках) був доктор фізико-математичних наук, професор Ю. Шевляков. Впродовж 1970–1975 років на чолі університету перебував доктор технічних наук, професор Г. Тимошенко. Четвертим ректором був доктор історичних наук, професор Г. Пономаренко, який перебував на цій посаді з 1975 по 1986 рік. Найдовше університет очолював академік НАН України, доктор фізико-математичних наук, професор В. Шевченко (впродовж 1986–2010). Короткий час в. о. ректора ДонНУ був доктор фізико-математичних наук, професор А. Кучко, а з вересня 2010 року на цій посаді його замінив доктор економічних наук, професор П. Єгоров.

Сьогодні структуру ДонНУ складають 12 факультетів: математичний, фізичний, хімічний, біологічний, філологічний, історичний, міжнародний, іноземних мов, економіко-правовий, обліково-фінансовий, економічний, суміжних та додаткових професій. До університету додатково входять: гуманітарний інститут, 2 технікуми і 5 навчально-консультаційних центрів у містах області та за її межами. Загальна чисельність науково-педагогічних працівників становить 1271 особу (докторів наук, професорів – 184, кандидатів наук, доцентів – 597), з яких на постійній основі працюють 1003 особи (109 докторів наук та 499 кандидатів наук). За роки свого існування Донецький національний університет підготував понад 60000 фахівців.

Університет є провідним осередком Донецького наукового центру НАН України. Тут зосереджено підготовку наукових кадрів найвищого рівня (в аспірантурі – з 62 спеціальностей; в докторантурі – з 22), свідченням чого є функціонування 11 спеціалізованих рад із захисту дисертацій (в 5 радах відбувається захист як кандидатських, так і докторських дисертацій). ДонНУ видає 27 наукових журналів та збірників, а також 2 газети («Університетські вісті» й «Факти та події»). Університет має потужну бібліотеку, фонд якої нараховує понад 1,1 млн. екземплярів, що дозволяє забезпечувати потреби навчального та науково-дослідницького процесу. В університеті навчається майже 25000 студентів, серед яких багато активних учасників олімпіад різних рівнів, які здобули за останні роки перемоги у більш ніж 20 номінаціях (математика, хімія, біологія, філологія, історія).

ДонНУ приділяє пильну увагу й спорту, свідченням чого є функціонування спортивних секцій з 21 виду спорту: баскетболу, волейболу, плавання, кульової стрільби, настільного тенісу, дзюдо, карате, спортивної аеробіки, шахів, шашок, важкої атлетики, пауерліфтингу,

білярдного спорту, бадмінтону, тенісу, самбо, легкої атлетики, боксу, кікбоксінгу, міні-футболу. Щороку в університеті проводиться Спартакіада серед студентів з 12 видів спорту: настільного тенісу, бадмінтону, баскетболу, волейболу, шахів, фітнес-аеробіки, плавання, міні-футболу, легкоатлетичного кросу, легкої атлетики (у 2009–2010 навчальному році взяли участь 931 чол.).

Донецький національний університет здобув й належне міжнародне визнання. Університет підтримує наукові контакти з 17 університетами світу, увійшовши до Асоціації університетів Європи та 2 міжнародних організацій (Євразійської та AIMOS). У 2004 році університет підписав «Magna Charta», а згодом активно долучився до впровадження Болонської системи.

Своє 75-річчя Донецький національний університет зустрічає в якості провідного наукового та освітнього центру не лише Донеччини, але й всієї України.

В. В. Задунайський, доктор історичних наук, професор кафедри історії України ДонНУ

ЛІТЕРАТУРА

Донецкий государственный университет [Текст] // Донбасс. Взгляд в будущее: Донецк 2000. – Донецк : Интердонбасс, 1999. – С. 264–265.

Донецкий национальный университет [Текст] // Донецк сегодня. – Донецк : Норма-пресс, 2008. – С. 35.

Донецкий национальный университет [Текст] // Донецкая область. Наука и техника. Золотое сечение / сост. О. Дубенчук и др. – Донецк : Интердонбасс, 2002. – С. 86.

Донецкий национальный университет [Текст] : [нарис історії] / сост. Г. Я. Пономаренко (наук. керівник) та ін. – Донецьк : Отечество, 1998. – 160 с. : іл.

Ерохов, Г. П. Донецкий государственный университет – центр образования и культуры Донбасса [Текст] / Г. П. Ерохов // Межэтнические культурные связи в Донбассе: история, этнография, культура : [сб. ст.]. – Донецк : Чайка, 2000. – С. 136–139.

Никольский, В. М. До історії утворення Донецького педагогічного інституту [Текст] // Правда через годы: ст. воспоминания док. / сост. А. М. Сабина, В. А. Шевченко. – Донецк : Регіон, 2000. – С. 70–73.

Степкин, В. П. Сталинский педагогический институт [Текст] : [стр. истории] // Степкин, В. П. Полная история Донецка / В. П. Степкин, В. И. Гербель. – Донецк : Апекс, 2008. – 560 с. : іл. 16 с.

4 серпня

ЗАСНОВНИК НАУКОВОЇ ШКОЛИ

*До 75-річчя від дня народження
Олександра Івановича Амоши (1937)*

Відомий вчений-економіст, доктор економічних наук, професор, академік НАН України, академік Академії економічних наук України Олександр Іванович Амоша народився 4 серпня 1937 року у м. Горлівка Донецької області.

Донецький політехнічний інститут закінчив у 1960 році за спеціальністю «Розробка родовищ корисних копалин». У 1960–1963 роках працював на вугільних шахтах та в Інституті гірничої справи ім. М. М. Федорова АН України.

У зв'язку з реформуванням АН України у 1963 році був переведений у Донецький науково-дослідний вугільний інститут. З 1970 року працює в Інституті економіки промисловості НАН України. Одночасно був ученим секретарем Донецького наукового центру АН України. У 1976 році став завідувачем відділу інституту, а у 1986 – заступником директора інституту. У 1995 році колективом науковців інституту був обраний на посаду директора інституту.

У той же час разом із науковою діяльністю Олександр Іванович Амоша багато уваги приділяє викладацькій та виховній діяльності у вищій школі. З квітня 1997 року він працює на посаді завідувача кафедри «Менеджмент і господарське право» Донецького національного технічного університету, з 2007 року є директором спільного Навчально-наукового інституту економіки промислового розвитку Національного гірничого університету МОН України і Інституту економіки промисловості НАН України.

Наукові праці Олександра Івановича Амоши присвячені проблемам економіки промисловості та соціальної політики, комплексним дослідженням соціально-економічних завдань удосконалення виробництва, умов та охорони праці на підприємствах, оточуючого їх навколишнього середовища, оцінки ефективності і поліпшення організації науково-дослідних робіт, реалізації заходів по прискоренню інвестиційних та інноваційних процесів в Україні. Він є засновником наукової школи з дослідження найважливіших економічних проблем формування промислової політики та забезпечення умов життєдіяльності на виробництві.

О. І. Амоша – автор більш ніж 600 наукових праць, у тому числі десятків особистих та колективних монографій, головний редактор науково-практичного журналу НАН України «Економіка промисловості», член редколегій багатьох економічних журналів.

Багато уваги О. І. Амоша приділяє підготовці наукових кадрів і спеціалістів вищої кваліфікації для виробництва. Під його керівництвом підготовлено більше 60 докторів та кандидатів наук.

Олександр Іванович Амоша є президентом громадської Академії економічних наук України. Його обрали почесним доктором Луганського національного університету ім. Т. Г. Шевченка, Донецького національного технічного університету, Тернопільського національного економічного університету та Донецького інституту туристичного бізнесу.

Визнання наукового вкладу О. І. Амоши у розвиток науки та економіки країни і Донецького регіону відмічено багатьма почесними званнями та нагородами. Зокрема, він – заслужений діяч науки і техніки України (1998), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2003), премій НАН України ім. О. Г. Шліхтера (1987), М. І. Туган-Барановського (2002), М. В. Птухи (2007). Нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України (2005), орденом «За заслуги» III ступеня (2009), золотими медалями ім. М. І. Туган-Барановського, М. М. Федорова, М. С. Сургая, відмічений неодноразово відзнаками та почесними грамотами Президії НАН України, міністерств і відомств, регіональних та міських органів влади. Відмінник освіти України, член авторитетних наукових асоціацій, клубів, почесний турист України.

Значний творчий доробок О. І. Амоши, як засновника наукової школи з дослідження найважливіших економічних проблем формування промислової політики та забезпечення умов життєдіяльності на виробництві, займає чільне місце серед відомих науковців України.

С. Є. Іванов, учений секретар Інституту економіки промисловості НАН України

ЛІТЕРАТУРА

Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення [Текст] / Ін-т економіки пром-сті НАН України ; О. І. Амоша, В. П. Антонюк, А. І. Землянкін та ін. – Донецьк : ІЕП НАН України, 2007. – 328 с.

Амоша, О. І. Людина та навколишнє середовище: економічні проблеми екологічної безпеки виробництва [Текст] / Ін-т економіки пром-сті НАН України ; О. І. Амоша. – К. : Наук. думка, 2002. – 306 с.

Амоша, А. И. Экономическая эффективность улучшения условий труда (предпосылки, анализ, прогнозирование) [Текст] : монография / Ін-т

економіки пром-сті НАН України ; О. І. Амоша. – Донецьк : ІЕП НАН України, 1998. – 379 с.

Державна підтримка та перспективи інноваційного розвитку і структурних перетворень вугільної промисловості України [Текст] : монографія / Ін-т економіки пром-сті НАН України ; О. І. Амоша, А. І. Кабанов, Л. Л. Стариченко та ін. – Донецьк : ІЕП НАН України, 2010. – 325 с.

Концепція державної промислової політики України [Текст]. – Донецьк : ІЕП НАН України, 2000. – 424 с.

Управління людським та соціальним розвитком у регіонах України [Текст] : монографія / Ін-т економіки пром-сті НАН України ; О. Ф. Новікова, О. І. Амоша, Л. В. Шаульська та ін. – Донецьк : ІЕП НАН України, 2010. – 488 с.

Якість трудового потенціалу та управління трудовою сферою в Україні: соціальна експертиза [Текст] : монографія / Ін-т економіки пром-сті НАН України ; О. І. Амоша, О. Ф. Новікова, В. П. Антонюк та ін. – Донецьк, 2006. – 208 с.

31 серпня

ВІДДАНІСТЬ БІБЛІОТЕЧНІЙ СПРАВІ

*До 65-річчя від дня народження
Людмили Опанасівни Новакової (1947)*

Людмила Опанасівна Новакова народилася 31 серпня 1947 року у м. Хаапсалу (Естонія). В 50-ті роки сім'я приїхала до м. Донецьк. Після закінчення школи Людмила Опанасівна вступила до Донецького культурно-освітнього училища (тепер Донецьке училище культури), закінчивши яке у 1965 році була направлена до с. Роздольне Старобішевського району. Саме там завідувачкою сільською бібліотекою вона розпочала свою трудову діяльність на ниві служіння бібліотечній справі.

1968 року Людмила Опанасівна повернулася до рідного міста та влаштувалася працювати в Донецьку державну обласну наукову бібліотеку ім. Н. К. Крупської (тепер КЗК – Донецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. Н. К. Крупської). Цього ж року вступила до Харківського державного інституту культури (тепер – Харківська державна академія культури), який закінчила у 1973 році. До того часу вже встигла попрацювати методистом та посісти посаду завідувачки сектора краєзнавчої літератури. Проявивши хист до краєзнавчої роботи брала участь у підготовці зведеної бібліографічної картотеки видань до фундаментального тому «Історія міст і сіл Української РСР. Донецька область» (К., 1970), стала укладачем кількох десятків бібліографічних покажчиків краєзнавчої тематики.

З 1974 року Л. О. Новакова працювала заступником директора з наукової роботи. У цей час в країні було здійснено спробу реалізації упорядкування бібліотечної мережі на принципах централізації та планомірної організації, створення єдиної системи бібліотек усіх типів та видів, відомчої приналежності. Тому на цій посаді Людмила Опанасівна займалася питаннями централізації бібліотечної мережі області, створення єдиних методичних засад бібліотечних технологічних процесів, здійснювала наукову редакцію видавничої продукції книгозбірні. Особливу увагу приділяла питанням формування фонду наукової літератури та системи депозитарного зберігання. Виконання поставлених завдань сприяло оптимізації діяльності бібліотек області та підіймало науково-методичну роботу бібліотеки на якісно новий рівень розвитку.

З 1979 року Людмила Опанасівна очолила роботу з міжвідомчої координації, що було викликано прискоренням темпів науково-технічного

прогресу. Така діяльність вимагала виваженого, скрупульозного підходу та високого професіоналізму. Керуючи цим напрямом Л. О. Новакова зробила значний внесок у централізацію відомчих і міжвідомчих централізованих бібліотечних систем, розвиток досліджень з бібліотекознавства та бібліографії, в удосконалення системи та організації фондів і обслуговування.

1986 року на деякий час змінила місце роботи, перейшла на викладацьку діяльність в Донецьке училище культури, де очолила циклову комісію бібліотечних дисциплін. В березні 1991 року Людмила Опанасівна повернулася до бібліотеки вже на посаду директора. Отже з початком національно-державного будівництва до сьогодні Л. О. Новакова обіймає посаду директора провідної книгозбірні області.

На той час керування такою великою установою вимагало трансформаційних підходів до організації нових умов її функціонування. Тому в 1990-ті роки бібліотека як органічна частина державної інфраструктури починає трансформувати свої функції до потреб нового суспільства, української державності. Під керівництвом Людмили Опанасівни книгозбірня розпочала, однією з перших в Україні, автоматизацію бібліотечних процесів, з 1993 року – у структурі бібліотеки з'явився відділ автоматизації бібліотечних процесів, розпочалося формування електронного каталогу, з 1995 – створення локальної мережі, з 1996 – здійснено підключення бібліотеки до Інтернету, розпочато розробку бібліотечного сайту, 1999 – впроваджено обслуговування користувачів документами на електронних носіях.

Нові умови господарювання початку 90-х років ХХ ст. вимагали від установи та її керівника пошуку шляхів залучення позабюджетних коштів, тому бібліотека почала надавати додаткові платні послуги. Для організації та упорядкування цієї діяльності у 1994 році в структурі книгозбірні створено відділ маркетингу. Особливу увагу в той період директорка приділяла переорієнтації на демократизацію бібліотечного обслуговування, впровадженню комп'ютерних технологій, налагодженню зв'язків з національно-культурними товариствами. У 1994 році суттєвими кроками у вирішенні питань подолання труднощів у комплектуванні стали відкриття Канадсько-українського бібліотечного центру, сектору українознавства, міжнародний книгообмін та залучення благодійних організацій до цього процесу. Міжнародний книгообмін здійснювався з українсько-американським фондом «Сейбр-Світло», Бібліотекою Конгресу США, Фондом допомоги Східній Європі (проект «Дарування журналів Центральної та Східної Європи», США), українською діаспорою США, Канади, Бельгії, Австралії, Товариством «Канадські приятелі України» (м. Торонто, Канада), Французьким культурним центром, Британською Радою в Україні, тощо.

З того часу у центрі уваги директорки стала проектна діяльність установи. Починаючи з 1992 року бібліотека отримувала підтримку від Міжнародного фонду «Відродження», Фонду «Євразія», Міжнародної Ради наукових досліджень та обмінів (IREX) (США), Інституту Відкритого суспільства (м. Будапешт, Угорщина), Німецького бібліотечного інституту (м. Берлін, Германія), Фонду «Русский мир» тощо. Усі ці досягнення є результатом того, що Людмила Опанасівна постійно підвищує свій професійний рівень, а саме двічі проходила стажування в бібліотеках США, з метою вивчення досвіду відвідала бібліотеки Монголії, Бельгії, Польщі, Грузії, Іспанії, Данії, Швеції, щоразу є учасником міжнародних, всеукраїнських конференцій та семінарів.

Початок ХХІ ст. характеризується переходом бібліотек на інноваційний шлях розвитку, підвищенням їх соціального статусу. Керування бібліотекою ХХІ ст. – це складна і відповідальна робота, яку Людмила Опанасівна гідно виконує. З початком 2000-х років під її керівництвом докорінно змінюється структура бібліотеки. В ній з'являються інформаційні центри доступу до Інтернету (ІАТР); «Вікно в Америку»; європейської інформації; інформування про хід підготовки і проведення Євро–2012; медіа-центр; Інтернет-центр; Регіональний тернінговий центр; «Русский центр»; куток азербайджанської культури тощо.

У новому десятилітті ХХІ ст., переглянувши свої соціальні функції, бібліотека співвідносить свою діяльність із цінностями демократичного суспільства та з правом особистості на вільний доступ до інформації. Зміни, які відбуваються в діяльності установи, спрямовані на підвищення якості і комфортності обслуговування.

Л. О. Новакова є членом Української бібліотечної асоціації, ради Бібліотечної Асамблеї Євразії, Комісії з питань сприяння розвитку вітчизняного книговидавництва та книгорозповсюдження в Донецькій області, Регіональної ради гуманітарного розвитку. Також Людмила Опанасівна не залишила викладацьку роботу, вона є незмінною головою Державної екзаменаційної комісії в Донецькому училищі культури, з 2009 року викладає бібліотечні дисципліни в Донецькому інституті психології та підприємництва.

Така ефективна та корисна праця директорки не залишається поза увагою керівних структур. Л. О. Новакова заслужений працівник культури України (1999), неодноразово нагороджена Почесними грамотами і відзнаками Міністерства культури України, обласної адміністрації, обласної ради та багатьох громадських організацій.

На сьогоднішній день у донецькій книгозбірні реалії суспільства відображено у впровадженні новітніх форм інформаційної роботи, Інтернет та WI-FI-технологій, осмисленому та виваженому підході до

комплектування фонду, як на традиційних, так і на електронних носіях, створенні автоматизованих інформаційних систем. Тому займаючи таку відповідальну посаду Людмила Опанасівна робить значний внесок у розвиток культури та науки Донеччини, підвищення рівня інформаційної культури громади, сприяє створенню нових інструментів та методів роботи, використанню прогресивних інформаційних технологій та забезпеченню мережевої інтеграції інформаційних ресурсів.

*Н. В. Петренко, заступник директора
Донецької ОУНБ ім. Н. К. Крупської*

ЛІТЕРАТУРА

В ногу со временем [Текст] / Л. Новакова, директор Донец. ОУНБ ім. Н. К. Крупской, заслуж. работник культуры Украины // *Позиция.* – 2009. – 18-25 сент. (№ 35). – С. 4. – (30 сентября – Всеукраинский день библиотек).

Встретимся в библиотеке! [Текст] : [беседа с директором ДООУНБ Л. А. Новаковой о проблемах и достижениях / записала Т. Жукова] // *Аргументы недели.* – 2010. – 30 сент. (№ 40). – С. 25.

Донецьк і Піттсбург – розвиток двосторонніх відносин з українською громадою США [Текст] / Л. Новакова, Г. Чупріна // *Культурні зв'язки Донеччини з українським зарубіжжям: матеріали наук.-практ. конф., м. Донецьк, 17 груд. 2004 р.* – Донецьк : Україна–Світ : Сх. вид. дім, 2004. – С. 103–107.

Жизнь В. Н. Амитана – ярчайшая в истории Донбасса [Текст] / Л. А. Новакова // *Это Амитан: биограф. данные, воспоминания, ст., стихи, фотолетопись* / сост. Ю. Н. Киклевич, И. Ю. Древицкая, Д. Е. Филатов. – Донецк : Юго-Восток, 2006. – С. 183–184.

Інформаційний та духовний центр Донбасу [Текст] / Л. О. Новакова // *Бібл. планета.* – 2002. – № 3. – С. 8–9.

Лаборатория творческих идей [Текст] / Л. Новакова // *Бібл. форум України.* – 2003. – № 1. – С. 27–28.

Нові професії бібліотеки [Текст] / Л. Новакова // *Уряд. кур'єр.* – 2007. – 21 берез. – С. 19. : іл.

Обслуговування користувачів в електронному середовищі [Текст] / Л. О. Новакова // *Електронні ресурси для науки і освіти: створення, збереження, доступ* : матеріали конф. / Донец. держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського ; Наук. б-ка. – Донецьк, 2005. – С. 111–113.

Сердце прописано в библиотеке [Текст] : [беседа с директором ДООУНБ Л. А. Новаковой / записал В. Логачев] // *Донбасс.* – 2009. – № 1/2.

Скажи, что ты читаешь... [Текст] : интервью с директором Донец. универс. обл. б-ки им. Н. К. Крупской Л. А. Новаковой / записала Т. Викторова // Акцент Украины. – 2008. – 10 июня. – С. 3.

ПРО Л. О. НОВАКОВУ

Интеллектуальная сокровищница Донбасса [Текст] // Донецк в лицах. – Донецк : Реклам. дім, 2005. – Т. 2. – С. 42-43.

Новакова Людмила Опанасівна [Текст] // Імена України : біогр. щорічник. – К., 2001. – С. 396.

Новакова Людмила Опанасівна [Текст] // Жінки України : біогр. енцикл. словник. – К. : Фенікс, 2001. – С. 311–312.

Новакова Людмила Опанасівна [Текст] // Краєзнавці України: (сучасні дослідники рідного краю) : довідник. – К. : Кам'янець-Подільський, 2003. – Т. 1. – С. 156.

Новакова Людмила Опанасівна [Текст] // Краєзнавці Донеччини : довідник. – Слов'янськ : Канцлер, 2004. – Вип. 1. – С. 96–97.

Новакова Людмила Опанасівна [Текст] // Довід. випускників програми Community Connections = Громадські зв'язки / Проект Гармонія. – К. : Кременчук, 2005. – С. 41, 141, 292.

Новакова Людмила Опанасівна [Текст] // Кто есть кто в Донецке : біогр. справ. – 2-е изд., доп. и перераб. – Донецк : Интересоббизекспо, 2005. – С. 235.

На вечное хранение [Текст] // Новая жизнь – 2008. – 22 окт. Прес-конференція директора ДОУНБ Л. О. Новакової та начальника історико-архівного відділу ФК «Шахтар» А. О. Бабешка.

Українська бібліотечна асоціація [Текст] : док. і матеріали, 2001–2009 рр. / Укр. бібл. асоц. ; уклад.: В. С. Пашкова, Т. В. Добко, В. Г. Дригайло. – 5-те вид., допов. і переробл. – К.: Самміт-Книга, 2010. – 144 с. Новакова Л. О. – С. 69.

Черниченко И. Хранительница [Текст] / И. Черниченко // Все. – 2002. – № 1. – С. 97.

20 жовтня

ТАЛАНТ УЧЕНОГО, ОРГАНІЗАТОРА, УЧИТЕЛЯ

*К 75-летию со дня рождения Михаила
Моисеевича Гиршмана (1937)*

На одном из международных симпозиумов русистов китайский коллега, узнав, что профессор А. А. Кораблев из Донецка, очень обрадовался: «Донецк – Гиршман!». Случай этот очень показателен: прежде всего, это еще одно свидетельство того, что наука не знает границ, она наводит мосты между народами, странами и континентами, и второе, – Михаил Моисеевич Гиршман, ученый с мировым именем, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент Международной академии наук педагогического образования, является знаковой фигурой донецкого литературоведения. Понятия «Донецкая филологическая школа», «школа Гиршмана» стали фактами современной науки.

Исходя из реалий сегодняшнего дня, путь его жизни представляется стремительным и целенаправленным движением сюда, в Донецк, в город, где не так давно был создан университет и где в этот момент очень нужны были его талант, энергия и организаторские способности.

Михаил Моисеевич Гиршман родился в 1937 году на Дальнем Востоке, в поселке Бира Хабаровского края. После окончания Казанского университета (1959), работал учителем в школе-интернате поселка Залесного Татарской АССР сначала учителем русского языка и литературы, затем завучем (1959–1966). Работая в школе, он защитил кандидатскую диссертацию «Основные тенденции ритмико-интонационного развития русского стиха» (1965). Его кандидатская работа вошла в третий том издания «Теории литературы» (М., 1965), этапный для развития современной науки о литературе труд. Так началась его научная карьера. В 1966 году М. М. Гиршман переехал в Донецк. С этого времени он работает на филологическом факультете Донецкого национального университета. В 1978 году защитил докторскую диссертацию. С 1990 по 2005 гг. возглавлял кафедру теории литературы и художественной культуры. Сегодня М. М. Гиршман заслуженный профессор ДонНУ, продолжает свою научную деятельность.

Прошло почти полвека плодотворной работы на кафедре теории литературы и художественной культуры. За это время выросло не одно поколение филологов, которые называют Михаила Моисеевича своим учителем.

М. М. Гиршман – крупный ученый, теоретик литературы. Основной предмет его научного интереса – изучение природы литературного произведения. Ключом к постижению этой сложной проблемы становится разработанная им теория художественной целостности. В свете этой теории произведение получает глубокое философско-эстетическое осмысление. «Произведение – это орган постижения творческой природы бытия, орган формирования человеческого сознания и понимания, человеческой мысли и чувства в их первоначальном единстве, саморазвивающемся обособлении и глубинной неделимости». Теоретические формулировки М. М. Гиршмана отличаются поразительной ёмкостью, выверенностью каждого слова. В свете теории целостности им предложена концепция литературного стиля и оригинальная теория ритма художественной прозы. В последние годы ученый размышляет над культурной и, шире, бытийной значимостью диалога.

Талант ученого совмещается в нем с талантом организатора. Подчеркнем, не способностью, а именно даром, умением не только смело и масштабно мыслить, но и представлять пути и механизмы воплощения замыслов, четко и целенаправленно их осуществлять. Этот талант проявился в организации работы кафедры, в проведении конференций и семинаров, когда в столицу шахтерского края съезжались виднейшие теоретики из Киева, Москвы, Даугавпилса, Санкт-Петербурга, Ужгорода, Кемерово, Львова, Новосибирска, Харькова и других городов. Если за дело брался Михаил Моисеевич, коллеги всегда были уверены – сомнений в успехе задуманного быть не может.

Михаил Моисеевич – яркая, харизматическая личность, вызывающая к себе, безусловно, почтительное отношение. В научной деятельности это выражается в способности консолидировать любую, самую пеструю и «разноголосую», аудиторию с позиций какого-то высшего, мудрого знания. Его завораживающие лекции на долгие годы остаются в памяти как событие, в том числе и эстетическое.

И, наконец, главное. Михаил Моисеевич – Учитель. Под его руководством защищено почти сорок кандидатских и докторских диссертаций – действительно школа филологии! И все же это лишь формальное выражение того дела, которым занят Михаил Моисеевич и которому он посвятил жизнь. Он воспитывает филологов. Причем, как он это делает, остается загадкой. Он не научает в привычном смысле слова, его замечания сдержанны, а похвала – на вес золота, но после общения с ним студент, аспирант или соискатель уходит окрыленным. Это редкостное умение не просто обозначить плодотворные моменты научного поиска, но почувствовать личностные особенности и возможности каждого конкретного исследователя. Не случайно один из

его учеников сравнил Донецкую школу с лесом, где, в отличие от упорядоченного сада, растут мощные дубы, изящные ели, веселый подлесок – всяк растет по мере своих сил, способностей, желаний. И это дорогого стоит!

Девиз, который Михаил Моисеевич, как эстафету, передает своим ученикам, удивительно оптимистичен и помогает преодолевать любые трудности и невзгоды: «Плохой конец заранее отброшен. Он должен, должен, должен быть хорошим!»

Л. П. Квашина, доцент кафедры теории литературы и художественной культуры ДонНУ.

ЛИТЕРАТУРА

Анализ литературного произведения: что мы анализируем и интерпретируем? [Текст] // *Studia Hermeneutica*. Герменевтика тексту: між істиною і методом : наук. запис. ф-ту ром.-герм. філології Дрогобич. держ. пед. ун-ту. – Дрогобич : ДДПУ, 2003. – С.7–40.

Анализ поэтических произведений А. С. Пушкина, М. Ю. Лермонтова, Ф. И. Тютчева [Текст] : учеб. пособие для пед. ин-тов по спец. № 2101: «Рус. яз. и лит.». – М. : Высш. шк., 1981. – 111 с.

Диалог и литературное произведение: их взаимосвязь в теории словесного творчества М. М. Бахтина [Текст] // *Bakhtin & H: S Intellectual Ambience*. – Gdansk, 2002. – С. 269–275.

Избранные статьи [Текст] : художественная целостность. Ритм. Стил. Диалогическое мышление / М. М. Гиршман. – Донецк : Лебедь, 1996. – 160 с.

Литературное произведение: теория художественной целостности [Текст] / М. М. Гиршман ; Донец. нац. ун-т. – 2-е изд., доп. – М. : Языки славянской культуры, 2007. – 560 с.

Литературное произведение. Теория и практика анализа [Текст] : учеб. пособие для вузов / М. М. Гиршман. – М. : Высш. шк., 1991. – 160 с.

Очерки философии и филологии диалога / М. М. Гиршман. – Донецк : ДонНУ, 2007. – 69 с.

Ритм художественной прозы [Текст] : монография / М. М. Гиршман. – М. : Сов. писатель, 1982. – 367 с.

Стил литературного произведения [Текст] // Теория литературных стилей: современные аспекты изучения. – М. : Высш. шк., 1982. – С. 257–300.

Целостный анализ художественных произведений [Текст]: учеб. пособие для студентов-филологов / Донец. гос. ун-т ; М. М. Гиршман, Р. Т. Громяк. – Донецк : ДонГУ, 1970. – 117 с.

О М. М. ГИРШМАНЕ

Михаил Моисеевич Гиршман [Текст] : биобиблиогр. указ.: к 70-летию со дня рождения / Донецк. нац. ун-т. ; сост. А. А. Кораблев, Л. Е. Клименко. – Донецк : Юго – Восток, 2007. – 116 с.

Донецкая область. Наука и техника. Золотое сечение. [Текст]. – Донецк : ИНТЕРДОНБАСС , 2002. – 304 с. – С. 258.

Донецький національний університет [Текст] / ред. кол. В. П. Шевченко (відп. ред.) та ін. – Донецьк : Норд-Прес, 2002. – С. 89, 118, 133, 158, 165, 231.

Кораблев, А. А. Теория целостности М. М. Гиршмана [Текст] // А. А. Кораблев Донецкая филологическая школа: опыт полифонического осмысления. – Донецк : Лебедь, 1997. – С. 21–29.

Михаил Моисеевич Гиршман [Текст] / Кто есть кто в Донецке : биограф. справ. – Донецк : Интерхоббиэкспо, 2005. – 392 с. – С.78.

Орлицкий, Ю. Б. [Текст] : [рецензия] // Первое сентября. – М., 2003. –

5 дек. – Рец. на кн. : Гиршман, М. М. Литературное произведение: теория художественной целостности / Донец. нац. ун-т. – М. : Языки славянской культуры, 2002. – 560 с.

Руднев, П. А. Исследование ритма русской художественной прозы [Текст] // Вопросы литературы. – 1983. – №8. – С. 214–221. – Рец. на кн. : Гиршмана, М. М. «Литературное произведение: теория художественной целостности» / Донец. нац. ун-т. – М. : Языки славянской культуры, 2002. – 560 с.

Тамарченко, Н. Д. Ответственность общения [Текст] // Филологический журнал. – М., 2005. – №1. – С. 170–179.

Учені Донецького національного університету [Текст] : 1937–2007 / ред. кол. В. П. Шевченко (відп. ред.) та ін. – Донецьк : Норд-Прес, 2006. – С.23, 26, 37, 213, 217.

3 грудня

З КОГОРТИ ШІСТДЕСЯТНИКІВ

*До 75-річчя від дня народження
Володимира Івановича Міщенка
(1937–2008)*

Володимир Іванович Міщенко народився 3 грудня 1937 року в Слов'янську. В одному з листів на свою батьківщину він повідомляв: «Наша родина (мати Катерина Кирилівна, старші сестри Раїса та Ліна) мешкала у Слов'янську до 1948 року. Батька Івана Івановича Міщенка майже не пам'ятаю, він загинув на фронті 1942 року. Ми жили поблизу залізничної станції (автобусна зупинка «Восьмиквартирна»). Час від часу переїздили в сусідні села (Прелесне, Винулівка, Билбасівка). Це залежало від того, де надавали роботу нашій матері-вчительці. У 1948 році її призначили директором Баннівської (Святогірської) школи-санаторію. Так ми опинилися в Банному. Там я закінчив школу, звідки поїхав у Донецьк і вступив до педагогічного інституту (1954)».

У своїй поетичній творчості Володимир Міщенко значне місце відвів дорогим серцю рідним місцям. Так, Слов'янськ періоду війни поет оспівує у вірші «Де содовий дихає в хмари...». У самій назві уже згаданий один із промислових велетнів, який тоді діяв у Слов'янську – содовий завод. Воротами міста був залізничний вокзал, поруч з яким знаходилася батьківська оселя. Але війна, розпочата фашистами у червні 1941-го року, відібрала в автора, як і в тисяч інших дітей, дитинство, до багатьох не повернула з фронту батьків:

Сорок перший!
О Слов'янську,
Мій пташе блакитний,
Мій ранку!
Крізь дитинство моє
Ти пройшов на палаючій танку.

З дитинства залишилися в його пам'яті руїни, «з бомбування осліпий вокзал... Біля скверу, де пустка руїни, – Мовчазний Кобзаря п'єдестал». Біль за спустошений рідний край, передається в словах: «Рідне місто! В суворій мовчанці Ти стояло, немов інвалід». Це враження від 1943 року, тоді майбутньому авторові було лише 6 років. Але поступово місто загоювало військові рани, у чому заслуга роботящих земляків-слов'янців:

Одягалось повільно та вперто
В риштування, асфальти і брук.
І тебе врятували від смерті
Мозолі напрацьованих рук.

Поклоніння рідному краю знаходимо ще в одному з віршів В. Міщенка – «У Слов'янську». Прекрасні велетні природи – дуби та осоки, ці «замислені слов'яни», «велетні-бояни», у рідному місті зростають «під вілх задумані пісні», «під шум слов'янської калини». Відвідавши батьківщину, ще раз оглянувши таку красу, поет завершує вірш такими словами: «І я відчув себе дитинною. І уклонився цим дідам». Один з кращих сонетів В. Міщенка – «Спинилась ніч на Карачун-горі...» – теж присвячений дитячим рокам, проведеним у Слов'янську.

Наступні одинадцять років Володимира Міщенка пройшли в іншому прекрасному місці Слов'янщини – селі Банному (тепер – Святогірськ), поруч з Сіверським Дінцем та Святими Горами – це 6 років навчання у школі, а потім 5 років у педінституті. Згадуючи своє дитинство, він писав: «Наша сім'я мешкала в ті далекі п'ятдесяті роки на вулиці Жовтневій у Банному, це поряд з лісовою санаторною школою. Хата наша була стара, довоєнна...». В іншому листі доповнював: «... Ми з Банного виїхали всією сім'єю десь у 1959 році. Жили в Краматорську, Горлівці, Донецьку...».

Роки з 1948 до 1954-го пов'язані зі шкільними товаришами, разом з якими осягали науку в місцевій Баннівській школі. Сам поет пізніше писав: «Спогади про ті роки надзвичайно яскраві та барвисті. Весь вільний від шкільних занять час я з друзями проводив на мальовничих берегах Дінця. Часом видряпувалися на крейдяні крутосхили правого берега річки, любили блукати в монастирських печерах, де, за переказами, була й так звана «кімната тортур», у якій нібито карали колись єретиків. Це збуджувало фантазію, викликало в уяві моторошні картини середньовіччя...

Чарівна природа Святих Гір, таємничі діброви, запашні луки, піщані кучугури лівого берега Дінця, могутні крейдяні сосни на скелях правобережжя – усе це схиляло до ліричних роздумів, мимоволі налаштувало на поетичний лад. Уже в п'ятому класі я почав складати римовані рядки; аматорство поступово переросло в потребу душі. А справжній, непереборний потяг до поезії я відчув саме тоді, коли до нас, у Святогірськ, завітав Володимир Миколайович Сосюра».

Слід сказати, що все своє свідоме життя Володимир Міщенко з любов'ю згадував Святогір'я, своїх вчителів та шкільних товаришів, листувався з краєзнавцем І. М. Овчаренком та доцентом педуніверситету В. І. Романьком.

З 1954 до 1959 року В. Міщенко навчався на історико-філологічному факультеті Сталінського педінституту (сьогодні Донецький національний

університет). В одній групі з ним засвоював ази науки й майбутній Герой України, поет і правозахисник Василь Стус. Два літніх дні 1955 року В. Стус провів в гостях у Володимира, в Святих Горах. «Ночували ми на горішці нашої хати, аби не мучитися в задушливій після денної спеки кімнаті. Багато було мовлено-перемовлено за ті дві короткі липневі ночі. Незважаючи на свої вісімнадцять літ [на той час В. Стусу було 17 років], Стус уже тоді вражав неабиякою ерудицією та начитаністю», – згадував пізніше В. Міщенко.

Після закінчення педінституту працював учителем у с. Дмитрівка Слов'янського району, з 1961 року – на журналістській роботі в Донецьку та Дніпропетровську. За зв'язки зі Стусом, любов до українського слова зазнав гонінь від органів КДБ: у його квартирі влаштовували обшуки, звільнили з роботи у видавництві «Донбас», не давали можливості друкуватися. З 1986 до 1993 року працював на посаді старшого редактора видавництва «Український письменник». Останні роки проживав у с. Петриківка на Дніпропетровщині. Наприкінці червня 2008 року Володимира Міщенка не стало.

Наш земляк Володимир Міщенко залишив після себе добру пам'ять. Читачеві запам'яталися його поетичні збірки «Таємниця осіннього листя», «Квітневі телеграми», «Незабутні адреси», «Березільні вітражі» та повість «Не забудь мене». Газета «Літературна Україна» відмічала, що «внесок Володимира Міщенка в українську літературу значущий філософським осмисленням життя, блискучою стилістичною майстерністю, світоглядною цілісністю, яка ґрунтується на глибинному розумінні літературного процесу та фундаментальних, енциклопедичних знаннях».

Його любов до рідної землі, простота, порядність та щирість, вірність у дружбі завжди будуть прикладом для наступних поколінь. Як поет та журналіст наш земляк своїм полум'яним словом боровся за правду і честь, за гуманізм, за рідне слово.

Валерій Романько, доцент Слов'янського державного педагогічного університету, член Національної спілки письменників України, голова Донецької обласної організації краєзнавців

ЛІТЕРАТУРА

ТВОРИ В. І. МІЩЕНКА

Березільні вітражі [Текст]. – К. : Рад. письм., 1990. – 142 с.

[Вірші] / В. Міщенко // Донбас. – 1998. – № 4. – С. 2.

«За соняшником Дінець іскриться...» [Текст] : [добір. віршів] / В. Міщенко // Веч. Донецк. – 2007. – 17 марта (№ 41). – С. 3.

Летять у вирій гуси [Текст] : поезії / В. Міщенко // Лад : альманах укр. письменників Донбасу / упоряд. П. Бондарчук. – Донецьк : Лад, 1998. – С. 23–31.

«Любов, і віра, і надія...». Дон Кихот. Дороги [Текст] : [вірші] / В. Міщенко // Донеччина. – 1998. – 31 жовт.

ПРО В. І. МІЩЕНКА

Доценко, Ю. [про укр. письм. – поета і прозаїка, уроженця с. Банного В. Міщенка] [Текст] / Ю. Доценко // Донеччина. – 1996. – 31 жовт.

Лазаренко, А. На вельможному сумі [Текст] // Донеччина. – 1996. – 31 жовт.

Овчаренко, І. У серці починалась Україна... [Текст] : [про літератора] / І. Овчаренко // Вісті. – 1996. – 13 лют.

Романько, В. «Його зростило славне Святогір'я...»: Володимир Міщенко і Слов'янщина [Текст] / В. Романько // Донеччина. – 17 берез. (№ 19). – С. 3.

20 грудня

ВІЗИТНА КАРТКА ДОНБАСУ

До 75-річчя Заслуженого академічного ансамблю пісні та танцю України «Донбас» (1937)

20 грудня 2012 року Заслуженому академічному ансамблю пісні та танцю України «Донбас» виповнюється 75 років. Цей унікальний колектив був створений у 1937 році в м. Донецьк.

Засновниками ансамблю були видатні й талановиті керівники Б. І. Коганер, М. В. Баканін, В. О. Бальшин, які зібрали коло себе людей, котрим не байдужа була народна пісня, танок і українська культура в цілому. Їхніми продовжувачами стали Павло Стойко та заслужені працівники культури України Олександр Устінов, Микола Жильцов. Безцінний внесок у творчу долю ансамблю зробив композитор Зіновій Дунаєвський, який довгий час був художнім керівником цього колективу, де вперше прозвучав його відомий «Шахтарський вальс».

Значний слід у розвитку хореографії ансамблю «Донбас» залишили такі корифеї народного танцю, як народний артист СРСР Павло Вірський, народні артисти України Олексій Гомон та Олексій Ковальов, заслужені діячі мистецтв України Валентин Михайлов та Віктор Вакулович, заслужений артист Росії Олександр Шостак, Євген Макаров, Валерій Дебелій, Віктор Бойченко, народний артист України композитор Олександр Литвинов та талановитий музикант народний артист України Олександр Чеберко.

Усі ці люди зробили великий внесок у становлення та творчий розвиток шахтарського ансамблю, як його довгий час називали.

За роки існування цього колективу кращим його артистам було надано почесне звання «Заслужений артист України». Серед них артисти балету Світлана Мерцалова, Герман Коновалов, Олег Купирьов, вокалісти Валентин Давиденко, Юрій Коченов, Віктор Карант, Галина Комова,

артист розмовного жанру Михайло Шевченко. Звання заслуженого, а згодом і народного артиста України отримав Олексій Гомон.

За видатні досягнення у розвитку української культури ансамблю «Донбас» у 1966 році було надано почесне звання «Заслужений». У 1973 році колектив нагороджений Почесною Грамотою Президії Верховної Ради України.

На фестивалі молодих творчих колективів (м. Москва, 1974) ансамбль став лауреатом премії Ленінського комсомолу, Республіканської премії ім. М. Островського та обласної премії ім. Артема. У цьому ж році на честь 325-річчя возз'єднання України з Росією колектив було нагороджено Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Російської Федерації.

Ансамбль пісні та танцю України «Донбас» єдиний в нашій державі колектив, який має високу почесну шахтарську нагороду – знак «Шахтарська слава» I ступеня.

Все творче життя колективу, його концертна діяльність були спрямовані на збагачення скарбниці національної культури та культури Донбасу, підйом етичних та естетичних досягнень українського народу, ствердження загальнолюдських ідеалів.

Репертуар ансамблю вражає різноманітністю своїх концертних програм. Знаходячись в регіоні, де мешкають представники понад 130 національностей, колектив постійно поповнює свій репертуар не тільки українським народним фольклором, а й російськими, єврейськими, молдавськими, циганськими, грецькими піснями, танцями та інструментальними творами, задовольняючи запит всіх категорій глядачів.

Останнім часом визначились ідейно-художні принципи репертуарної політики ансамблю, спрямованої на підтримку державотворчих процесів та формування національної самосвідомості громадян.

Серед яскравих танців слід відзначити хореографічні постановки «Запорожці» заслуженого діяча мистецтв України В. Михайлова, «Святковий козачок», «Теленки», «Гопак» у постановці народного артиста України О. Гомона, «Козацька забавка», «Купальський віночок», «Моряки азовської флотилії» у постановці головного балетмейстера ансамблю, заслуженого артиста України О. Прокопенка, українські хореографічні мініатюри «Їхав козак за Дунай», «Горлиця» та інші. Постійно звучать в концертних програмах народні пісні «Ой, у вишневому саду», «Гиля-гиля, сірі гуси», «Удовицю я любив», «Ой, на горі два дубки», «Два кольори», «Мав би я дівчиноньку чепурненьку», пісні часів Великої Вітчизняної війни та шахтарської тематики у виконанні солістів заслуженої артистки України Вікторії Струкової, лауреата Міжнародного конкурсу ліричної пісні «Отчий дом» Євгенія Васькіна та Миколи Федотова. З великим успіхом проходять виступи соліста-баяніста заслуженого артиста України

Сергія Устіменка, у виконанні якого звучать яскраві твори «Розсипуха», «Циганська рапсодія», «Їхав козак за Дунай», «Іскристий зорепад» В. Грідіна та інші.

Про цей колектив кажуть: «Заслужений ансамбль пісні та танцю України «Донбас» – це візитна картка шахтарського краю, інтернаціональної дружби, мужніх, життєрадісних, талановитих людей».

Ансамбль «Донбас» добре знають і цінують не тільки в Україні, а й далеко за її межами. За роки свого існування його колектив гастролював у всіх куточках нашої держави. З щирим теплом та гарячими оплесками зустрічали виступи ансамблю в країнах Прибалтики, на Кавказі, у Молдові, Білорусі, Таджикистані, Казахстані, в країнах дальнього зарубіжжя: Польщі, Румунії, Болгарії, Німеччині, Іспанії, Бразилії, Греції, Італії, Китаї, Сирії.

Заслужений ансамбль пісні та танцю України «Донбас» – лауреат багатьох міжнародних фестивалів. У 1989 році він – лауреат Міжнародного фестивалю фольклорного танцю в США, 1993 рік – ансамбль «Донбас» представляє культуру та мистецтво не тільки Донецької області, а й всієї держави на фестивалі народного танцю у Греції, де стає лауреатом. На всесвітньому фестивалі у Північній Кореї (1994 рік), де змагалися у майстерності творчі колективи з 56 країн світу, журі одностайно присудило перше місце і головний приз Заслуженому ансамблю пісні та танцю України «Донбас». В серпні-вересні 1994 року – ще дві перемоги на фестивалях в Іспанії, у 2000 році колектив брав участь в Міжнародному фестивалі в місті-побратимі Шарлеруа (Бельгія), 2001 рік ознаменований двома перемогами на всесвітніх фестивалях, які проходили під егідою ЮНЕСКО в Бельгії та Франції, де ансамбль представляв культуру та мистецтво всієї України.

Активну участь брав ансамбль у спільних концертах з кращими хореографічними колективами, видатними майстрами естради В. Леонтєвим, А. Пугачовою, С. Ротару, ансамблем російської пісні під керівництвом Н. Бабкіної, хореографічним ансамблем «Березка», державним ансамблем танцю Грузії та іншими.

Заслужений ансамбль пісні та танцю України «Донбас» постійний учасник обласних, міських заходів, а також всіх звітних концертів майстрів та художніх колективів Донецької області, які проходили у м. Київ. У 2002 році колектив з великим успіхом виступав на сцені Ростовської обласної філармонії в рамках фестивалю «Театральний Донбас». У 2003 році ансамбль «Донбас» брав участь у Першому Всеукраїнському фестивалі-конкурсі народної хореографії імені Павла Вірського, де здобув Диплом I ступеня серед професійних хореографічних колективів України та приз ім. П. Вірського, а головний балетмейстер ансамблю О. І. Прокопенко нагороджений пам'ятною медаллю

ім. П. Вірського.

У 2007, 2010 роках відбулися відповідно другий та третій Всеукраїнські фестивалі-конкурси ім. П. Вірського, в яких ансамбль підтвердив свій високий професійний та виконавський рівень і одержав Дипломи переможця.

За видатні заслуги в галузі хореографічного мистецтва у 2006 році Наказом Міністра культури і туризму України Заслуженому ансамблю пісні та танцю України «Донбас» надано статус «Академічний».

Звання «Заслужений артист України» одержали: художній керівник – головний балетмейстер Олександр Прокопенко, музичний керівник – головний диригент оркестру Геннадій Панков, соліст-баяніст Сергій Устіменко, солістка-вокалістка Вікторія Струкова, соліст балету Григорій Корінтелі, звання «Заслужений працівник культури України» одержав директор ансамблю Валентин Кічік.

Колектив ансамблю проводить велику благодійну діяльність: це творчі зустрічі, концерти для інвалідів, учасників ВВВ, дітей-сиріт, школярів, студентів, робітників сільського господарства, воїнів Української армії та багатьох інших.

Своєю творчістю Заслужений ансамбль пісні та танцю України «Донбас» намагається розвивати кращі традиції українського мистецтва, поглиблювати синтез яскравої видовищної форми та високого гуманістичного змісту. Саме ці завдання обумовлюють і процес формування творчого складу колективу.

Понад 20 років працював в ансамблі «Донбас» репетитор балету народний артист України Олексій Ковальов, продовжує працювати педагогом-репетитором колишня солістка балету Ірина Саул, концертмейстер, соліст оркестру Сергій Устіменко.

Творчим ядром ансамблю є талановита молодь. Молоді артисти балету, оркестру, вокалісти постійно удосконалюють свою майстерність, підвищують професіоналізм, навчаючись у майстрів старшого покоління.

У 2000 році завдяки керівництву ансамблю за підтримки управління культури і туризму Донецької облдержадміністрації створено хореографічну підготовчу студію для молоді. Протягом останніх років адміністрація та творчий колектив ансамблю «Донбас» плідно співпрацюють з Донецьким училищем культури, Луганським коледжем культури та мистецтв, Київською та Харківською академіями мистецтв. Щорічно колектив поновлюється талановитими випускниками цих навчальних закладів. Таким чином вирішуються кадрові питання.

За 75 років існування ансамблю підготовлено багато різноманітних концертних програм, дбайливо зберігається золотий фонд кращих хореографічних постановок, вокальних та інструментальних творів. Багато концертних виступів проходить на відкритих майданчиках,

стадіонах, у концертних залах, і всюди глядачі з великим захопленням зустрічають кожен виступ артистів.

Концерти і програми ансамблю «Донбас» відіграють велику роль у естетичному вихованні підростаючого покоління у розумінні та гордості нашого народу за свою рідну національну культуру. Вся робота цього колективу спрямована на пропаганду українського фольклорного мистецтва на Донецькій землі, в країнах ближнього та дальнього зарубіжжя.

Своєю творчістю Заслужений академічний ансамбль пісні та танцю України «Донбас» намагається розвивати кращі традиції українського мистецтва, поглиблювати синтез яскравої видовищної форми та високого гуманістичного змісту.

*В. Г. Кічік, директор Заслуженого
академічного ансамблю пісні та танцю
України «Донбас», заслужений працівник
культури України*

ЛІТЕРАТУРА

Вовенко, В. «Гопак» зажег сердца поклонников «Донбасса» [Текст] / В. Вовенко // Донбасс. – 2007. – 11 дек. (№ 227). – С. 15.

Вовенко, В. Тридцать первая – не последняя: вчера после успеш. концертов в Китае в Донецк возвратился коллектив засл. шахтер. ансамбля песни и танца «Донбасс» [Текст] / В. Вовенко // Донбасс. – 2006. – 11 нояб. (№ 208). – С. 7.

Кічік, В. «Донбас» – візитна картка краю [Текст] / В. Кічік // Донеччина. – 2004. – 1 жовт.

Кобзев, В. ...И фирменные пляски под аплодисменты [Текст] / В. Кобзев // Донбасс-неделя. – 2007. – 8 нояб. (№ 205). – С. 20.

Куцева, Е. «Донбасс» 70 лет на сцене [Текст] / Е. Куцева // Донец. кряж-плюс. – 2008. – 8-14 февр. (№ 5). – С. 6.

Петрушкіна, Т. Ансамбль живе! [Текст] / Т. Петрушкіна // Донеччина. – 2009. – 9 берез. (№ 17). – С. 4.

Пташка, М. «Донбас» – академічний! [Текст] : [про надання статусу] / М. Пташка // Світлиця: додат. до газ. «Донеччина». – 2006. – 1 верес. (№ 55). – С. 1.

Смаль, В. «Донбас» – на Галичині: [гастролі] [Текст] / В. Смаль // Шахтер Украины. – 2007. – 22 июня (№ 23). – С. 8.

Шевченко, Л. К. Яскравий вернісаж Заслуженого академічного ансамблю «Донбас» [Текст] / Л. К. Шевченко // Ясиноват. нива. – 2008. – 21 нояб. (№ 47). – С. 7.

Шот, М. «Донбас» зачарував Тернопілля: [гастролі ансамблю] [Текст] / М. Шот // Веч. Донецк. – 2006. – 8 дек. (№ 180) – С. 3.

«СТАРОЙ ЮЗОВКЕ» ИЛЬИ ГОНИМОВА – 75!

*К 75-летию со дня выхода
первой книги о Донецке (1937)*

В январе 1937 года на прилавках магазинов Сталинского облкниготорга появилась первая книга о Донецке – «Старая Юзовка» Ильи Гонимова. Позже книгу по истории родного города и металлургического завода, давшего ему жизнь, получили библиотеки крупных предприятий. В частности, на шахтах «Лидиевка», «Грудовская», «Новоцентральная».

Труд Гонимова мог увидеть свет годом раньше, но помешала болезнь автора – ведь Илья Александрович Гонимов (наст. фамилия Горош), к тому времени, уже разменял седьмой десяток лет. Поэтому рукопись попала в набор 22 октября 1936 года, а уже 10 декабря городская типография «Сталино» взялась за дело.

«Старая Юзовка» стала одной из двухсот с лишним книг в основанной Максимом Горьким серии «История фабрик и заводов». Известно, что автор «Буревестника» и «Дела Артамоновых» впервые идею создания серии «История фабрик и заводов» выдвинул в своей статье для газеты «Правда» в 1931 году. Сотни и тысячи энтузиастов откликнулись на этот призыв пролетарского писателя. В их числе был и харьковский писатель Илья Гонимов.

Строго говоря, «Старой Юзовке» предшествовала одна маленькая книжечка, на самодельной обложке которой значилось: «Гонимов И., Ледянко Н. Пробные главы из истории Сталинского металлургического завода им. Сталина. 1934». Собственно, это всего две главы. Мы не будем на них останавливаться подробно, сегодня это уже не более, чем раритет, но раритет многозначительный, дающий нам возможность понять, как и когда началась работа над первой книгой по истории Донецка.

Гонимов был в этом деле первопроходцем. Его приятель по г. Бахмут и «Забою», писатель Георгий Марягин, оставил нам небольшие воспоминания о том, как Гонимовым создавалась книга «Старая Юзовка». Приведем один из фрагментов этих воспоминаний:

«Он изучает архивы Донбасса, Ростова, Днепропетровска, Харькова, тщательно записывает воспоминания старожилов Юзовки – первых ее металлургов. Время многое занесло своим песком, но писатель, упорно «промывая» груды воспоминаний, отыскивает среди них золотые самородки из истории украинского рабочего класса, которых нет ни в

одном архивном документе. Работа, огромна, кропотлива, сложна, – это не смущает Гонимова. Его вдохновляет каждая новая находка. Как-то в годы первой пятилетки я встретил Илью Александровича на станции Ясиноватая – он возвращался из Сталино. Как всегда, бодрый, общительный, он поделился:

«Богатым еду, богатым. Каких людей встретил! А ну, угадайте!.. Самого Максименко! Друга Курако. Да еще сына Берви, того Бриви-Флеровского, книгами которого зачитывался Горький. Много записал интересного. Оживает история Юзовки, оживает».

Труд, действительно, был адский. При том состоянии донецкого транспорта встречи с людьми превращались в многие километры исхоженных дорог. Гонимов пешком не единожды прочесал поселки Ларинку, Смолянку, Рутченково.

Поразительно влияние этой книги на историческое самосознание нынешних горожан. Вот уже 75 лет она практически самостоятельно выполняет функцию и городского эпоса, и базового источника по изучению истории Донецка. Не будет преувеличением сказать, что практически все, кто приступал к изучению обстоятельств возникновения завода Новороссийского общества и самой Юзовки, обязательно пользовался книгой Гонимова. Более того, автор сумел в далекие 30-е годы открыть для исследователей ряд тем по истории города.

Несмотря на то, что сегодня мы знаем о ранней истории Донецка гораздо больше Ильи Гонимова, современные исследователи вряд ли смогут превзойти автора «Старой Юзовки» в осведомленности касаясь деталей быта рабочих, техников, инженеров, управляющих заводом. Сила гонимовской книжки в том, что сегодня модно называть «oral history» или «изустной историей». В первом издании «Старой Юзовки» есть список источников, использованных при написании книги (увы, он исчез из позднейших переизданий), среди которых указаны «рассказы старых рабочих завода им. Сталина». Этот ресурс просто незаменим. Кроме того, Гонимов пользовался многими документальными источниками, которые были утеряны во время Великой Отечественной Войны.

Что касается художественной ценности книги, то и она несомненна. Язык Гонимова точен, в меру простонароден, в меру насыщен техническими терминами. Особого внимания заслуживает лексика книги «Старая Юзовка». Странно, что по ней до сих пор не написано ни одной монографии или хотя бы научной работы.

*О. В. Измайлов, донецкий журналист,
Е. Г. Згинник, заведующая отделом
периодических документов
Донецкой ОУНБ им. Н. К. Крупской*

ЛИТЕРАТУРА

Гонимов, И. Пробные главы из истории Сталинского металлургического завода им. Сталина [Текст] / Всеукр. ред. «Истории фабрик и заводов» ; ред. истории Сталин. металлург. з-да им. Сталина ; И. Гонимов, Н. Ледянко. – Х. : Укр. робітник, 1934. – 54 с.

Старая Юзовка 1869–1905 [Текст] / обраб. И. Гонимова ; под ред. Н. Н. Попова – М. ; К. : ОГИЗ; 1937. – 256 с. – (История фабрик и заводов)

Волошко, Є. Першопрохідник робітничої теми [Текст] : до 100-річчя з дня народж. Іллі Гонімова / Є. Волошко // Літ. Україна. – 1975. – 23 груд. (№102). – С.2.

Замковой, В. Тема моя – Донбасс [Текст] / В. Замковой // Веч. Донецк. – 1976. – 4 янв. (№3). – С.3.

Измайлов, О. Патриарх [Текст] / О. Измайлов, Е. Згинник // Наш дом – плюс. – 2010. – 5 нояб. (№44). – С.7.

Ионов, А. Старейший писатель Донбасса [Текст] / А. Ионов // Правда Украины. – 1955. – 18 дек. (№298). – С.3.

Клочья, А. Літописець донецького краю [Текст] : до 80-річчя з дня народж. І. О. Гонімова / А. Клочья // Лит. Донбасс. – 1955. – Кн.27. – С. 120 – 123.

Клочья, А. Правдиве слово про минуле донецького краю [Текст] : до 80-річчя з дня народж. І. О. Гонімова / А. Клочья, М. Непран // Рад. Донеччина. – 1955. – 18 груд. (№297). – С.2.

Марягин, Г. Служение народу [Текст] : к 80-летию И. А. Гонимова / Г. Марягин // Сов. Украина. – 1955. – №12. – С.170–172.

Непран, Н. Старейший летописец Донбасса [Текст] : к 80-летию со дня рожд. И. А. Гонимова / Н. Непран // Соц. Донбасс. – 1960. – 18 дек. (№297). – С.4.

Федченко, К. «Тема моя благородная» [Текст] / К. Федченко // Веч. Донецк. – 1980. – 30 авг. (№200). – С.3.

Чебалин, П. Четверть века на литературном посту [Текст] : к 70-летию со дня рожд. И.А. Гонимова / П. Чебалин, Ю. Янопольский // Соц. Донбасс. – 1947. – 11 янв. (№8). – С.3.

Черкашина, Л. Илья Гонимов [Текст] : к 80-летию со дня рожд. / Л. Черкашина // Соц. Донбасс. – 1955. – 18 дек. (№297). – С.2.

Юрьев, Я. Певец земли шахтёрской [Текст] : к 85-летию со дня рожд.

И. А. Гонимова / Я. Юрьев // Комсомолец Донбасса. – 1960. – 18 дек. (№249). – С.3.

Янопольский, Ю. Летописец Донбасса [Текст] / Ю. Янопольский // Комсомолец Донбасса. – 1955. – 18 дек. (№297). – С.2.

НЕДИТЯЧИЙ ВІК ДИТЯЧОЇ БІБЛІОТЕКИ

*До 80-річчя Донецької обласної
бібліотеки для дітей ім. С. М. Кірова*

Донецька обласна бібліотека для дітей ім. С. М. Кірова протягом багатьох років свого існування пройшла значний шлях – від міської до обласної бібліотеки. На жаль, багато архівних документів 30-40-х років ХХ ст. через об'єктивні обставини не збереглося, тому деякі факти з історії бібліотеки було встановлено за спогадами співробітників, читачів та статтями з періодичних видань.

Книгозбірню для дітей було створено у грудні 1932 року як міську бібліотеку з фондом 8 тис. пр. документів. Розташовувалася на той час вона в одноповерховому невеликому будинку на Пожежній площі (тепер площа Дзержинського). Основним завданням закладу було формування фонду літератури для дітей, опанування форм та методів роботи з читачами.

Після утворення Донецької області у 1934 році бібліотеку було реорганізовано в обласну. На той час її фонд вже налічував близько 50 тис. пр. документів. Як обласна установа у 1939 році бібліотека надавала суттєву методичну та практичну допомогу 21 дитячій і 630 шкільним бібліотекам області.

Під час Великої Вітчизняної війни суттєвих втрат зазнав книжковий фонд та архів бібліотеки. Після визволення Донбасу у вересні 1943 року разом з містом стала відроджуватися і бібліотека. З вдячністю треба згадати бібліотекарів післявоєнних років – вони зробили неможливе. Завдяки їх титанічній праці та за допомогою громадськості міста вже у 1947 році фонд книгозбірні налічував більше 21 тис. пр. документів, а в 1953 році – 61 тис. пр. Кількість обслужених читачів-дітей також зростала з 5500 абонентів у 1946 році до 8230 у 1957 році. За цей період зазнала змін структура бібліотеки.

З 1956 року обласна бібліотека для дітей розміщується під одним дахом з Донецькою обласною універсальною науковою бібліотекою ім. Н. К. Крупської. Будівля є регіональною пам'яткою архітектури, частину в 2 тис. кв. м якої займає дитяча книгозбірня.

Наступні роки для бібліотеки стали періодом наполегливої роботи з оптимізації її організаційної структури, утвердження статусу інформаційного і культурно-мистецького центру для дітей.

На початку ХХІ ст. Донецька обласна бібліотека для дітей

ім. С. М. Кірова однією з найголовніших своїх функцій вважає забезпечення вільного і безпечного доступу дітей і підлітків до інформації. Докорінні зміни у системі національної освіти значно посилюють освітню функцію бібліотеки. В той же час бібліотека позиціонує себе як центр спілкування та дозвілля дітей різних вікових категорій, сприяє творчому розвитку особистості.

На сучасному етапі фонд книгозбірні складає 240 тис. пр. документів на традиційних та електронних носіях, серед яких 40 тис. пр. періодичних видань, близько 10 тис. електронних документів. Фонд відбито у традиційних каталогах і картотеках, а з 2003 року бібліотека формує і електронний каталог, обсяг якого складає понад 136 тис. бібліографічних записів. Також бібліотека має власний веб-сайт.

За рік бібліотека обслуговує 18 тис. користувачів, яким видає 370 тис. пр. документів, кількість відвідувань складає 150 тис. Обслуговування дітей здійснюють 12 структурних підрозділів бібліотеки, серед яких абонементи і читальні зали для різних вікових категорій (дошкільників і учнів 1-4, 5-6 та 7-9 класів), відділ мистецтв, відділ позастанціонарного обслуговування та Інтернет-клас.

Розвивати свої здібності і змістовно проводити дозвілля юні відвідувачі бібліотеки можуть в різноманітних клубах та гуртках за інтересами, серед яких клуб «Країна казок», гуртки «Чомусик», «Школа малюків-рятівників», «Друзі книги» та ін. Бібліотека постійно розширює діапазон форм і методів обслуговування читачів, залучає їх до участі у всеукраїнських та обласних конкурсах дитячої творчості – щорічному Всеукраїнському конкурсі «Найкращий читач України», Всеукраїнському конкурсі на кращу книгу-саморобку «Моя мала Батьківщина» (2006), обласних – «Мандруємо книжковим світом» (2006), «Тут Батьківщини моєї початок», «Родина як зірка єдина» (2007), «Добро відкриває серця» (2008), «Я – громадянин України» (2009), «В Країні Сонячних Зайчиків» (2010).

У своїй діяльності бібліотека тісно співпрацює з різними установами і організаціями, які вирішують проблеми дитинства.

Як науково-методичний центр бібліотека надає допомогу спеціалізованим дитячим бібліотекам області та бібліотекам навчальних закладів (шкіл, гімназій, коледжів тощо). Розробляє та видає методико-бібліографічні матеріали, інформаційні бюлетені з досвіду роботи, здійснює комплекс заходів в системі підвищення кваліфікації бібліотечних працівників області.

У 2002 році бібліотека стала дипломантом конкурсу на здобуття щорічної регіональної нагороди «Золотий Скіф» у номінації «За розвиток культури регіону». 2008 року бібліотека нагороджена Грамотою Посольства Грузії в Україні за участь в організації та проведенні

обласного дитячого конкурсу «Ані – Бані» і особливий внесок в розвиток дружніх відносин між грузинським та українським народами.

Донецька обласна бібліотека для дітей ім. С. М. Кірова, маючи поважний з людської точки зору вік – 80 років, залишається в душі юною, адже працюємо ми з такими різними дітьми – непосидючими і спокійними, відмінниками і трієчниками, майстерними і трохи ледачими, ладними читати все на світі і тими, для кого книга не завжди є головною, чорнявими і рудими, хлопчиками і дівчатками. Діти додають нам сили, енергії і бажання працювати.

*В. І. В'язова, директор Донецької
обласної бібліотеки для дітей,
заслужений працівник культури України*

ЛІТЕРАТУРА

Бібліотечні хроніки [Текст] : до 75-річчя від дня заснування та надання бібліотеці статусу обласної / Упр. культури і туризму Дон. облдержадміністрації, Дон. обл. б-ка для дітей ім. С. М. Кірова ; уклад. О. В. Хохлова ; комп. набір: О. Б. Лещінська ; відп. за вип. В. І. В'язова. – Донецьк, 2009. – 47 с.

Історія розвитку бібліотек України для дітей (1941–1959 рр.) [Текст] : дослідження / Нац. б-ка України для дітей ; наук. редактор М. С. Слободяник ; літ. редактор Н. М. Скоморовська ; відп. за вип. А. С. Кобзаренко. – К., 2005. – 88 с.

Погребняк, Г. І. Становлення та розвиток дитячих бібліотек України [Текст] : дослідження / Держ. б-ка України для дітей ; наук. редактор В. С. Бабич ; відп. за вип. А. С. Кобзаренко. – К., 2003. – 92 с.

ЗМІСТ

Знаменні і пам'ятні дати у 2012 році	3
 Бровун М. М., Пішванова Т. Г. Творчий доробок М. П. Смирнова До 100-річчя від дня народження Миколи Петровича Смирнова	 66
 Рудская Н. В. ПрАО «Донецксталь» – металлургический завод» К 140-летию со дня основания	 69
 Наукова еліта Донеччини До 75-річчя від дня народження Галини Костянтинівни Губерної	 71
 Кущ П. Життєві розстані письменника До 70-річчя від дня народження Івана Омеляновича Білого	 73
 Кравець Д. П. Скульптор І. П. Кавалерідзе та Донбас До 125-річчя від дня народження Івана Петровича Кавалерідзе	 76
 Загнітко А. П., Бардукова Г. О. Nulla dies sine linea До 80-річчя від дня народження Євгена Степановича Отіна	 78
 Задубацький В. В. Альма-матер донецького краю До 75-річчя від дня заснування Донецького національного університету	 81

Іванов С. Є. Засновник наукової школи До 75-річчя від дня народження Олександра Івановича Амоши	84
Петренко Н. В. Відданість бібліотечній справі До 65-річчя від дня народження Людмили Опанасівни Новакової	87
Квашина Л. П. Талант ученого, організатора, учителя К 75-летию со дня рождення Михаила Моисеевича Гиршмана	92
Романько В. З когорти шістдесятників До 75-річчя від дня народження Володимира Івановича Міщенка	96
Кічік В. Г. Візитна картка Донбасу До 75-річчя Заслуженого академічного ансамблю пісні та танцю України «Донбас»	100
Измайлов О. В., Згинник Е. Г. «Старой Юзовке» Ильи Гонимов – 75! К 75-летию со дня выхода первуей книги про Донецк	105
В'язова В. І. Недитячий вік дитячої бібліотеки До 80-річчя Донецької обласної бібліотеки для дітей ім. С. М. Кірова	108

Довідкове видання

**Календар знаменних і пам'ятних дат
Донецької області**

2012 РІК

Укладач:

І. В. Гайдишева

Редактор:

Т. С. Литвин

Наукові редактори:

Н. П. Авдєєнко,

Н. В. Петренко

Відповідальний за випуск:

Л. О. Новакова,

засл. працівник культури України

Комп'ютерний набір:

Г. М. Белік

Макет:

І. А. Венгренюк

Підп. до друку 10.12.2011. Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.

Друк різнографний. Гарнітура Times. Ум. друк. арк. 6,5

Обл.-вид. арк. 5,6. Зам. №12102011. Наклад 120 пр.

Видавниче підприємство «Східний видавничий дім»

(Державне свідоцтво № ДК 697 від 30.11.2001)

83086, м. Донецьк, вул. Артема, 45

тел./факс (062) 338-06-97, 337-04-80